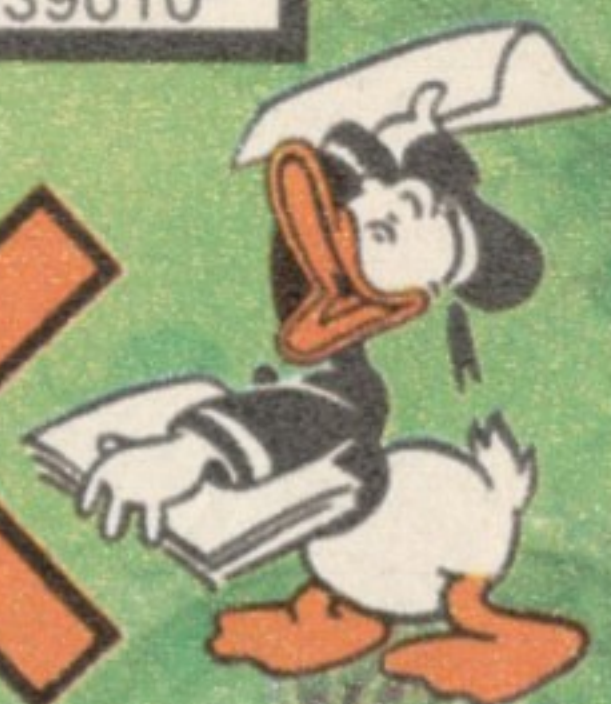

ПАПИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 16.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 600 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 150 SLT, Македонија 40
ДЕН, Р.С.А. 9 P.

ЗАБАВАНИК

31. III 1995. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVII • ЦЕНА 3 ДИНАРА • БРОЈ 2256

ПОЉУБИ МЕ

И

РЕБИ БУТИ

КО СИ

За све од 7 до 77

РИМСКИ ИМПЕРАТОР ХАДРИЈАН (76-138)

БИО ЈЕ У СТАЊУ ДА ПИШЕ, ДИКТИРА И РАЗГОВАРА У ИСТО ВРЕМЕ. ТАКОБЕ, ЗНАО ЈЕ НАПАМЕТ ИМЕ, ЧИН, СТАРОСТ И МЕСТО БОРАВКА СВАКОГ ПЕНЗИОНЕРА У ЦАРСТВУ.

ГЕОГРАФСКИ ЛИШАЈ

КОЈИ ПРЕКРИВА СТЕНЕ У ШВАРЦВАЛДУ У НЕМАЧКОЈ ДОБИО ЈЕ ТО ИМЕ ЈЕР ЛИЧИ НА ПАЖЉИВО ИСКРТАНЕ ГЕОГРАФСКЕ КАРТЕ.

БЕЛОГЛАВИ СУП

ИЗ БЕЧКЕ МЕНАЖЕРИЈЕ ЖИВЕО ЈЕ 118 ГОДИНА.

ГЕРЯНИЈУМ

ИЗНИКАО ИЗ ЦВЕТА ДРУГОГ ГЕРАНИЈУМА ОДНЕГОВАЛА ЈЕ У СВОМ ВРТУ ГОСПОБА М.ОРЕДЕРИЦИ ИЗ АРБОРГА, У ПОКРАЈИНИ МАНИТОБА У КАНАДИ.

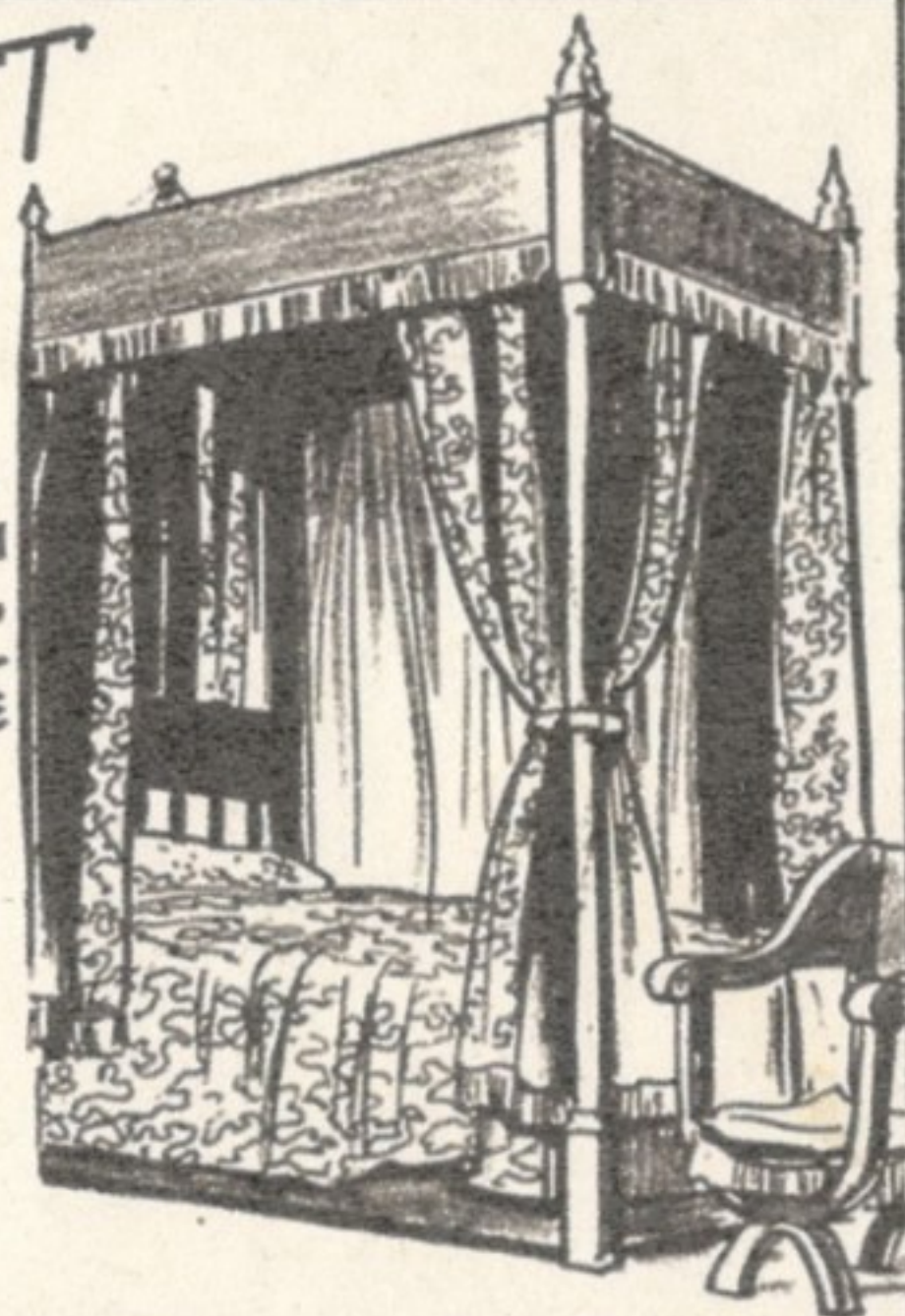

ГЛАЗА ЛАВЈА ИСКЛЕСАНА НА ЗИДУ, ЈЕДНЕ БЕЛЕПОСЕДНИЧКЕ КУЉЕ У ВЕСКОВАНУ У ИТАЛИЈИ, ИМА ШИРОКО РАЗЈАПЉЕНЕ ЧЕЉУСТИ. У ЊИХ СУ ЖИТЕЉИ ГРАДИНА ТРЕБАЛО ДА ОСТАВЉАЈУ ТАКВЕ ПРИЈАВЕ ПРОТИВ МЕСНИХ ВЛАСТИ. МЕЂУТИМ,

ТО ИМ НИКАД НИЈЕ ПОЛАЗИЛО ЗА РУКОМ ЈЕР СУ СЕ У ЛАВЉИМ ЧЕЉУСТИМА СТАЛНО ГНЕЗДИЛЕ ПТИЦЕ.

КРЕВЕТ

НА КОМЕ ЈЕ 1558. ИЗДАХНУО НЕМАЧКИ ЦАР И ШПАНСКИ КРАЉ КАРЛО V, ЧУВА СЕ У МАНАСТИРУ ЈУСТЕ У ШПАНИЈИ. НА ПОСТЕЉИ ЈЕ И ДАНАС ПОКРИВАЧ И ПОСТЕЉИНА НА КОЈОЈ ЈЕ ВЛАДАР ЛЕЖАО.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● психолози су утврдили да човек може разликовати 300.000 нијанси боја! Звучи невероватно, али у светским штампаријама за један часопис у боји употребљава се до три милиона нијанси боја. Оне се не могу разликовати простим оком већ само посебним уређајима.

● ● ● због малог раста Луј XIV увео је на двору моду тако високих потпетица да су племићи при ходању морали да се ослањају на пратиоце како не би пали. И краљ такође.

● ● ● Оскар Кајсел из Лондона био је немило изненађен када је загризао хамбургер и у њему нашао дијамант вредан 1500 долара, а затим и део женске наушнице. Представник Мекдоналда, код кога је плескавица и купљена, изјавио је да нико од запослених у ресторану не носи накит што је, уосталом, и забрањено строгим прописима ове међународне корпорације за продају брзе хране. Остаје тајна откуд накит у хамбургеру.

● ● ● људски бубрези пречисте 180 литара воде дневно.

● ● ● прва сукња (од крзна) појавила се пре 600.000 година и од тада је незаобилазни део женске одеће. Од 1640. толико је широка – једно време и са жичаним костуром уместо подсукње – да су се жене једва кретале у њој. Нормалним димензијама вратила се почетком 19. века. Године 1915. открива глежањ, а 1965. дешава се права рево-

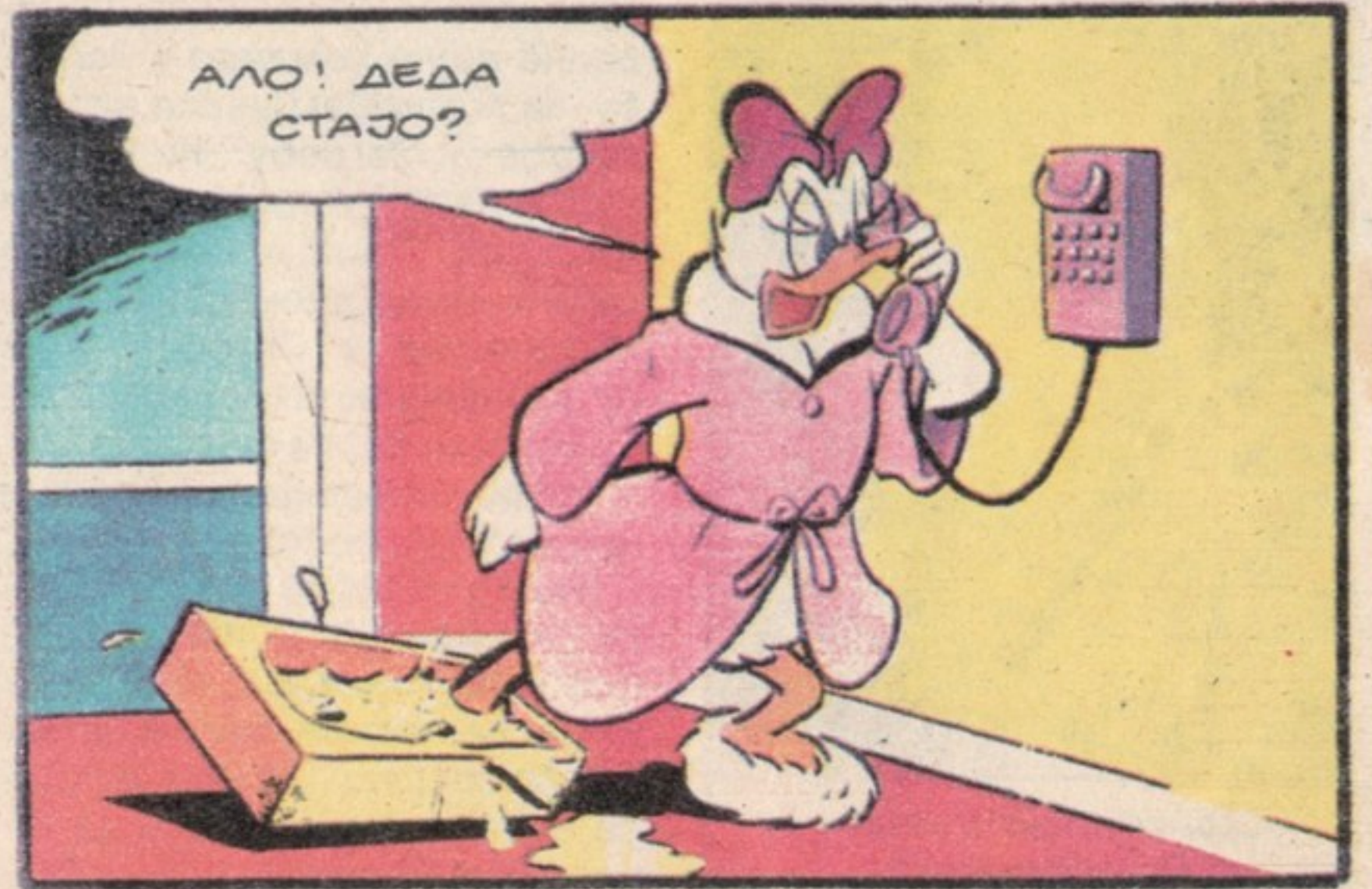
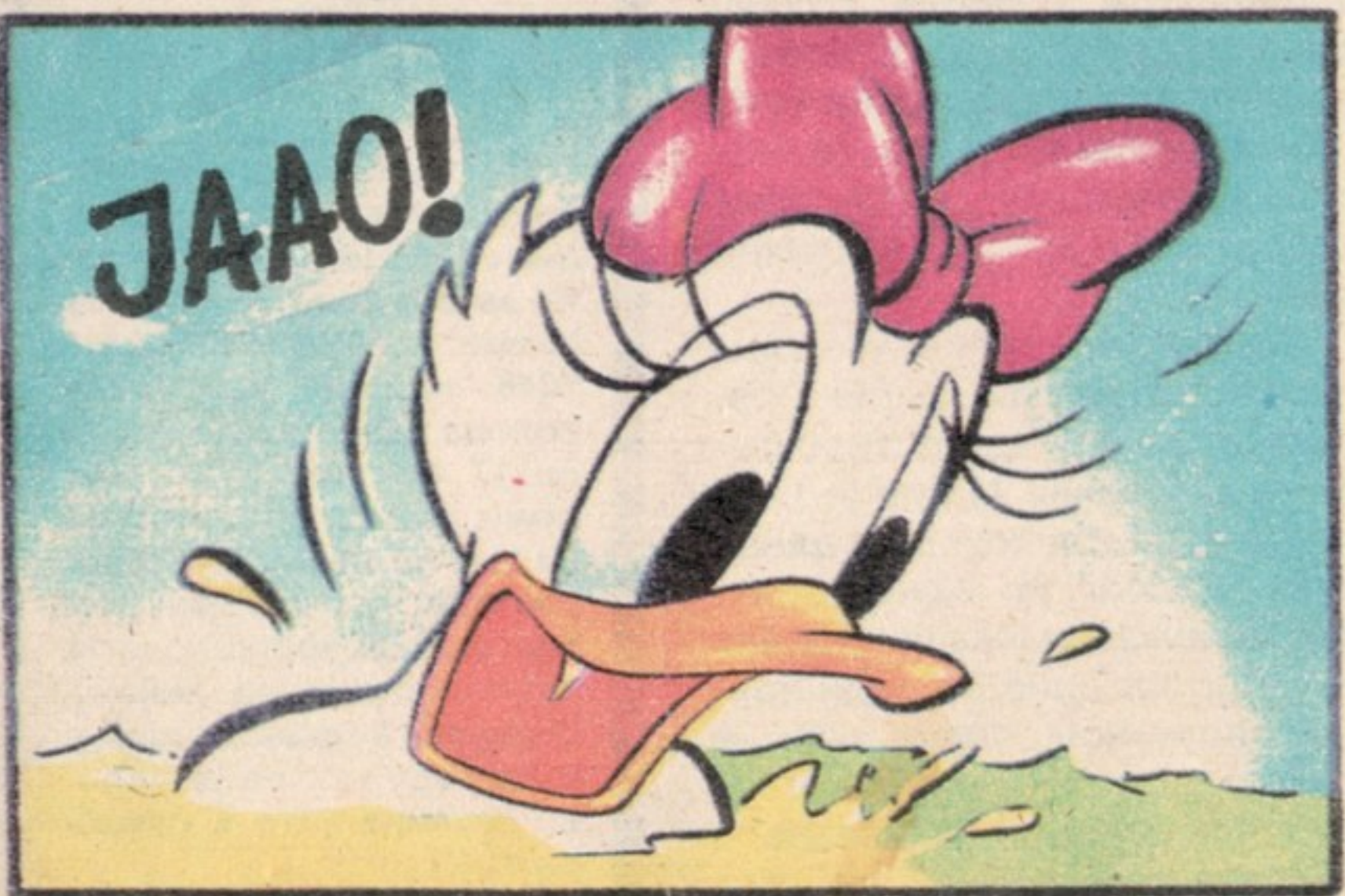
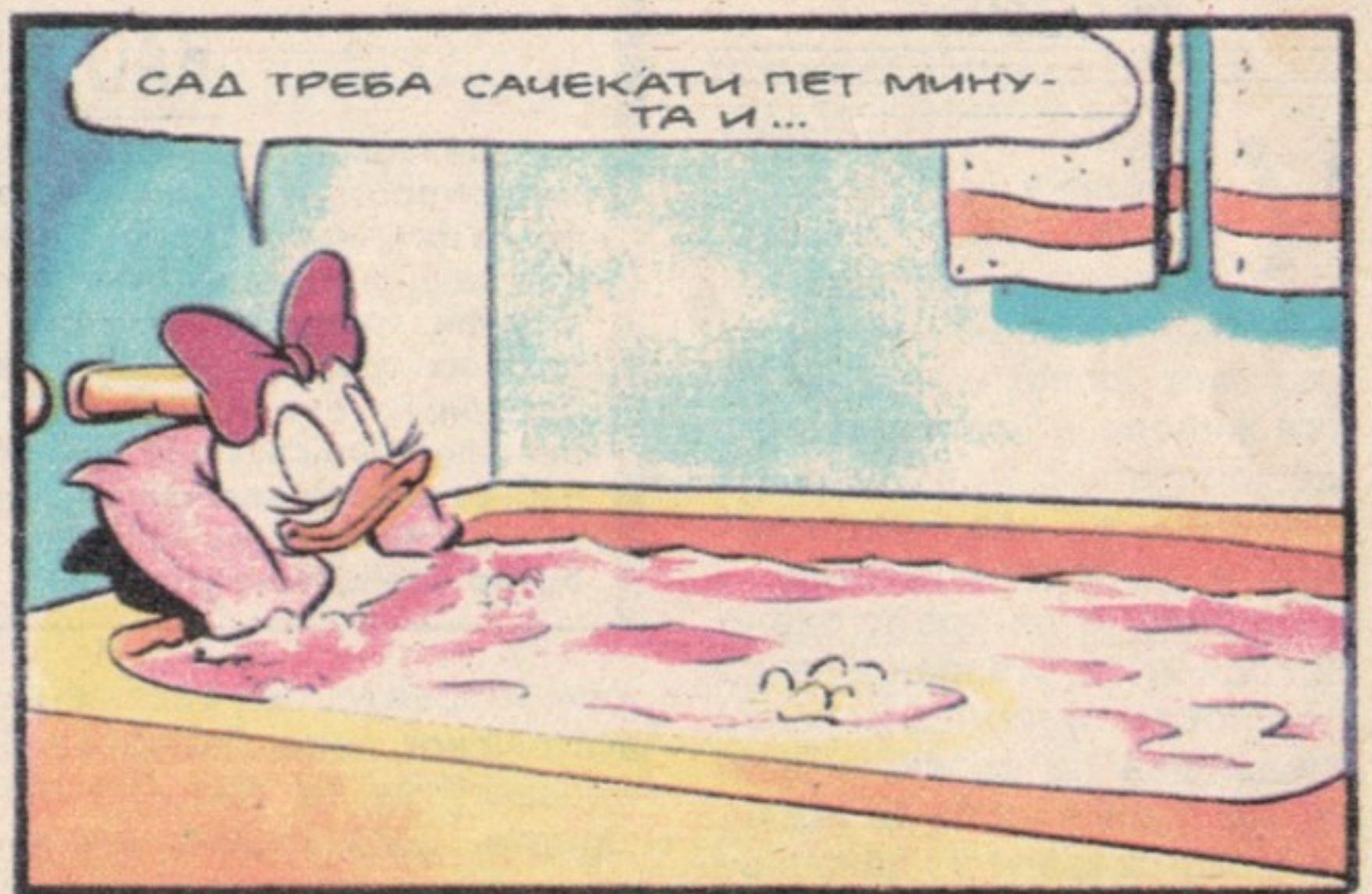
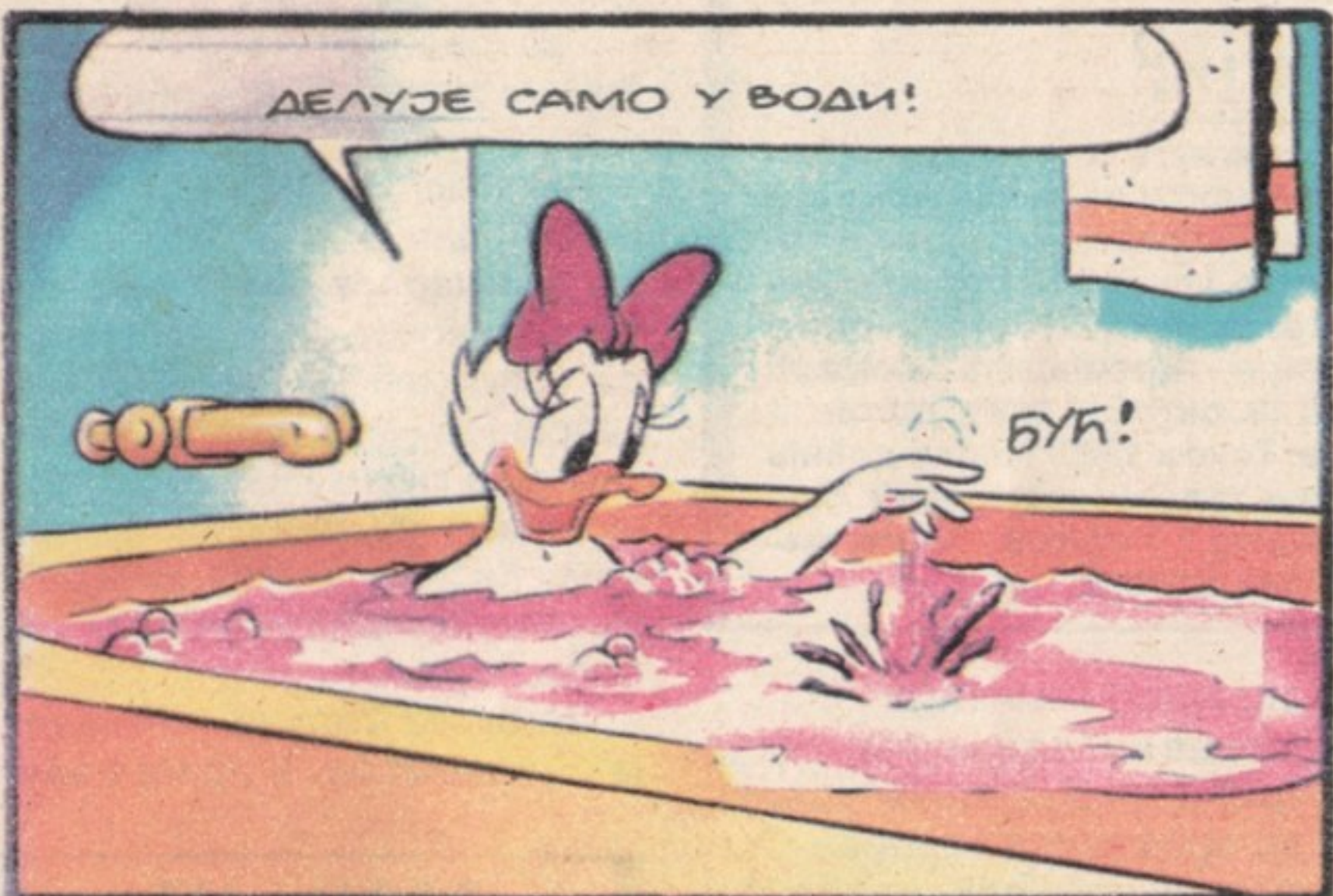
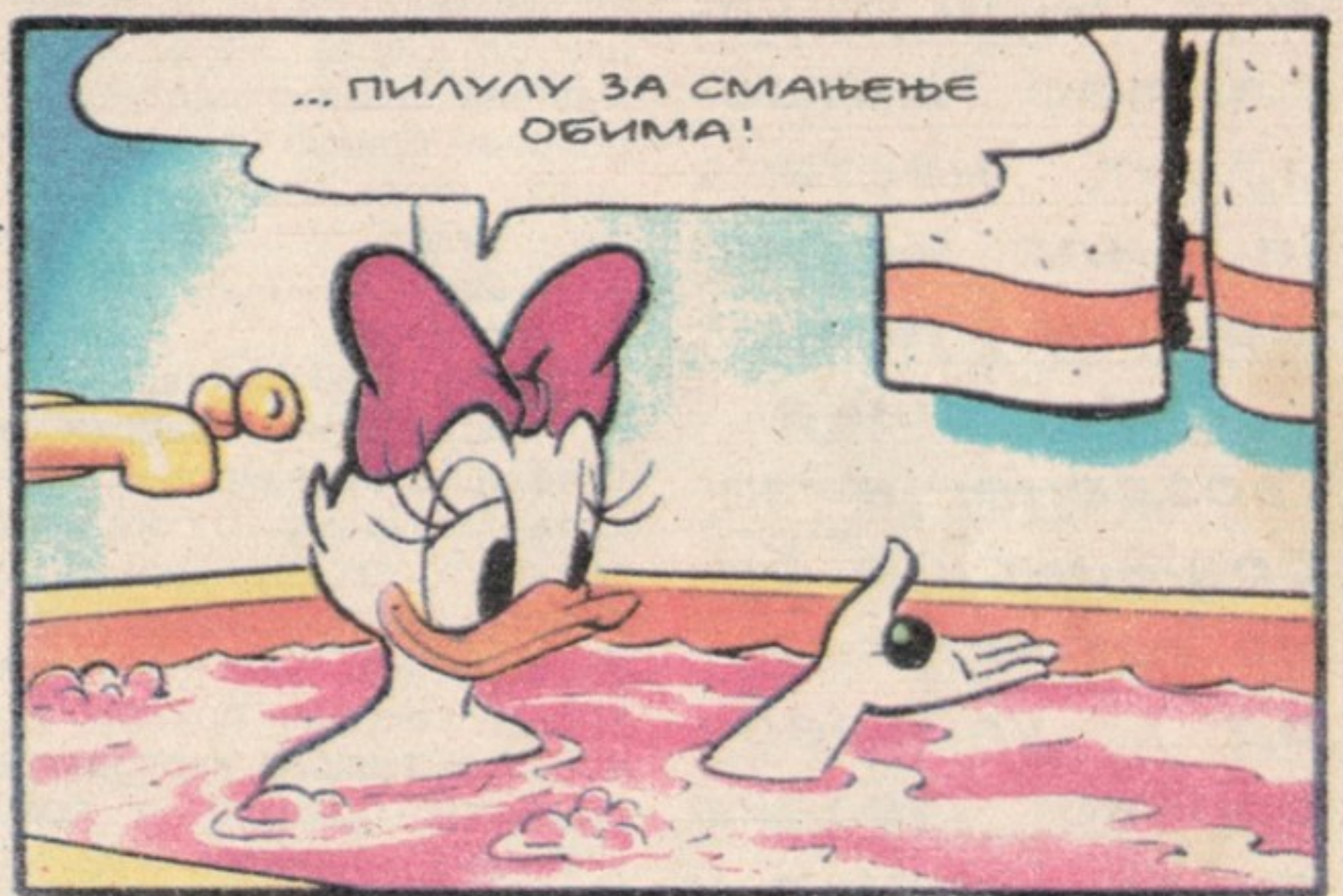
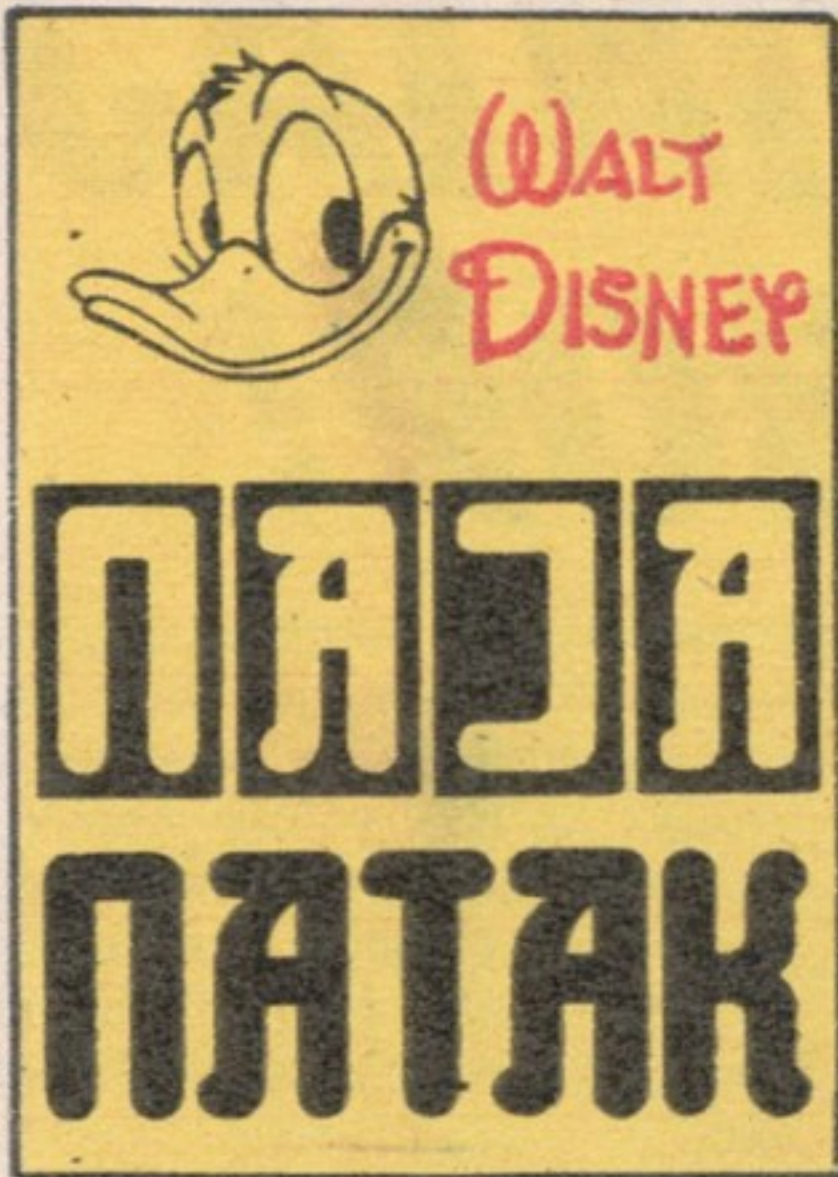

лација – жене откривених колена ходају улицом! Данаас су све дужине подједнако у моди.

● ● ● руско-амерички тим научника открио је у Институту за нуклеарне науке у Дубну, Русија, нови и досад најтежи хемијски елемент Зет 110. Нови вештачки елемент, с највећом атомском тежином (273), проширио је границе Менделеевљевог периодног система елемената, од којих се 92 налазе у природи, и попунио неке празнине у скупини нуклеарних материја. Експерименти са њим се настављају у нади да би се могао пронаћи Зет 118.

Илустровао Зоран Петковић

Школа знаменитих људи

СВЕ ПИТАЈ ПА ОТВАРАЈ ПРОЗОР!

**Добром вољом
Срба и њихо-
вим новцем ос-
нована је кар-
ловачка гимна-
зија. Њом је уп-
рављао митро-
полит, настава
је била на не-
мачком језику,
дисциплина
гвоздена, а за-
брањено је би-
ло готово све –
од употребе
српског језика
па до купања у
Дунаву**

Карловачка гимназија основана је добром вољом Срба, њиховим новцем је издржавана, њом је званично управљао митрополит и због свега тога живела је скоро век и по као приватна! Али, и таква служила је као расадник српске просвете и културе.

Требало је да прођу равно 62 године од отварања па да у карловачкој гимназији почну предавања на српском језику, 100 година да би се уселила у одговарајућу, данашњу зграду, 81 година да би доби-

Митрополит Стефан
Стратимировић

ла право јавности, односно право да ученици полажу матуру, а читавих 130 година да постане државна школа, што ће рећи и формално укинута као приватна школа!

Претерао директор

Смењивали су се карловачки митрополити па је, почевши од Павла Ненадовића, малтене сваки следећи митрополит бринуо о неколико нижих школа. Једне су се гасиле, друге су отваране, ниједна да пусти корен и ниједна она права.

Године 1790. за карловачког митрополита изабран је Стефан Стратимировић. Захваљујући њему, најбогатијем трговцу у граду Димитрију Анастасијевићу Сабову и добростојећим Карловчанима који су сакупили почетни новац за рад школе, карловачка гимназија примила је прве ученике 1. новембра 1792. го-

Први печат гимназије

Гимназија је започела рад са три разреда и три професора у једном делу зграде ниже, такозване Нормалне школе у центру града. У припремном разреду, где се учио немачки језик да би се у вишим разредима пратила настава, радио је професор Стефан Јухаз, у првом грама-тикалном Јован Бајор а у другом грама-тикалном Јован Грос који је истовремено био

тражили. Митрополит Стратимировић приклонио се томе.

Директор Грос отишао је даље, па се у карловачкој учило више него у ма којој угарској гимназији. Карловачки ђаци били су најбољи на свим лицејима у Аустро-Угарској.

Митрополит Стратимировић на време је уочио да је Грос претерао јер су ученици већ после завршена три или четири разреда напуштали гимназију одајући се уноснијем послу – трговини и занатима. Професор Андрија Волни израдио је нови наставни план који је постао толико чувен да су почели да га примењују у неким немачким школама. У карловачкој гимназији по њему се радило све до 1825. године.

Господска храна за господску децу

Не зна се да ли је ученицима лакнуло, али од 1807. године, када је укинут припремни разред, у гимназију нико није могао да се упише без знања немачког језика.

Немачки језик био је од првог дана једини језик на коме се у карловачкој гимназији учило и којим се за време часа говорило! Српски је био забрањен под претњом затварања гимназије. Уосталом, уџбеници су били на немачком. Касније ће се немачки заменити мађарским па латинским.

Школска година почињала је 1. новембра. У првој неде-

КАО МАНАСТИР

Данашња зграда гимназије подигнута је новцем карловачког проте и пароха Стефана Анђелића по жељи покојног брата патријарха Германа Анђелића. Патронат је склопио уговор са будимпештанским архитектом Јулијем Партошом. Поштујући традицију, Партош је зграду пројектовао у стилу српских средњовековних манастира. Патријарх Бранковић осветио је темеље маја 1890, а већ 19. октобра 1891. зграда је била потпуно спремна за усељење. Током 1909. школа добија паркет уместо дашчаног пода, затим тада најсавршеније Мајдингерове пећи на кокс, нов намештај и Ретигове клупе, масовно коришћене у школама западне Европе.

дине. Наравно, без одобрења аустријског цара Леополда II од свега не би било ништа. Уопште, дуго година карловачка гимназија није могла ни прозор да отвори без аустријског двора, а касније Генералне војне команде у Загребу, па потом Земаљске владе, такође у Загребу. Кад нису притискали Аустријанци, чинили су то Угари, свако преко својих представника власти. Митрополит и Патронат који су управљали школом стално су морали да им се обраћају.

Ипак, гимназија је радила и ширила дух српства.

Када је отворена карловачка гимназија, Србија је била под Турцима, у њој није било ни једне једине школе, а до Првог српског устанка и појаве Карађорђа имало је да се чека још 12 година!

и директор гимназије.

Следеће године отворен је и трећи грама-тикални разред и за професора изабран Станислав Филиповић, идуће још један разред – први разред човечности и после годину дана и други разред човечности. Сада је гимназија била „комплетирана“ како је закључио Патронат и са шест разреда ће остати прилично дуго!

Директору карловачке гимназије Гросу узор је била печујска гимназија. Од директора те гимназије добио је протокол наредби који се и данас чува. Разлог је једноставан: карловачка гимназија морала је од првог дана да ради према наставном плану који је важио за гимназије у Угарској. Иако је нису признавали као званичну, Угари су тако

РАДИ – НЕ РАДИ

До избијања Другог светског рата карловачка гимназија је само два пута затварана. Први пут у време мађарске буне 1848. када је завладала колера. Школа није радила 17 месеци. Други пут гимназија је престала са радом по избијању Првог светског рата. Гимназиска зграда коришћена је као касарна за војску. Одлуком Земаљске владе у Загребу школа је поново окупила ђаке 1. октобра 1917.

Снимак центра Сремских Карловаца из 1936. Гимназија је започела рад у нижој, Нормалној школи, зграда обележена стрелицом 1. Касније је прешла у данашњу зграду, обележену стрелицом 2.

љи тог месеца полагали су се поправни и пријемни испити. Без пријемног упис није долазио у обзир. Изјутра 10. новембра читани су закони о школи и почињала је редовна настава. Школска година трајала је до 1. септембра, а распуст септембра и октобра. Уместо на два полугодишта, школска година се делила на два семестра, што је исто.

ла и доброг успеха и владања у школи лакнуло је када је митрополит Стратимировић отворио за њих Благоејаније (Алумнеум) у просторијама Нормалне школе пошто је одатле претходно преселио гимназију у негдашњу Латинску школу. Ту је храна дељена бесплатно. Исте године, 1798, митрополит је отворио и Конвикт где су деца богатих офи-

ра тражио и немогуће, други је био заљубљен у латински језик па је тражио не само да се сви предмети (и математика!) предају на латинском, већ да се цела школска документација, чак и молбе и жалбе ученика, пишу тим језиком, трећи је, опет, повећавао градиво једних а смањивао градиво других предмета толико мењајући наставни план да је Патронат морао оштро да се умеша. Једини који је доживео да га због мрзовоље Карловчани малтене протерају био је Карло Руми.

За преступ и – затвор

Патронат се трудио да не заоштрава односе ни са аустријским ни са мађарским властима јер је гимназија за-

МНОГО СЛАВНИХ

Карловачку гимназију завршило је много знаменитих људи. У првих 130 година треба поменути: Павла Соларића, Симу Милутиновића – Сарајлију, Јосифа Рајачића, Милана Видаковића, Стевана Шупљика, Јована Суботића, Бранка Радичевића, браћу Косту, Димитрија и Илариона Руварца, Јована Стерију Поповића, Милорада Поповића – Шапчанина, Васу Стајића...

Разлика је у томе што су се на крају сваког полугодишта, односно семестра, полагали испити из свих предмета. Испитима је присуствовао представник Патроната, а могли су да дођу и родитељи ђака.

Резултати испита, и распоред за следећи семестар или виши разред саопштавани су 8. септембра. Сведочанства нису дељена до завршетка гимназије. Ученици су их добијали само приликом напуштања школе или преласка у другу.

У то време четвртина ђака чинила су деца из Карловаца. Остали су долазили са села и становали у граду код газдарица или својих професора плаћајући за стан и храну. Било је ученика чак из Опатије и Битоља. Срба, разуме се.

Иако је у Сремским Карловцима живео и немачки живаљ, немачка деца нису похађала месну гимназију.

Сиромашним ђацима са се-

цира, трговаца и свештеника имала стан и „господску храну“ а све за пет форинти месечно.

После Гроса за директора гимназије постављен је Андрија Волни, рођен у Шемници у Словачкој. Оженио се Харитом Саборски, кћерком надзорника свиларе у Иригу. Имао је с њом осам кћери и једнога сина. Због велике породице а мале директорске плате морао је после дуго година проведених у Карловцима да напусти гимназију и прихвати положај директора фабрике стипсе у Мужају. Иначе, важио је за изузетно образованог и племенитог човека. Био је врстан ботаничар и минералог.

Сви директори карловачке гимназије од првог па надаље проводили су на тој дужности доста година и својом личношћу давали печат школи. О сваком би могло много да се напише. Један је од професо-

Бранко Радичевић био је најпознатији ученик карловачке гимназије

час могла да буде затворена. Зато су и професори били чиновници одани „онима горе“. Професор Глигорије Лазић умало није изгубио посао што је Вука Караџића пољубио у руку приликом његове посете Карловцима!

Најпознатији ученик карловачке гимназије био је, несумњиво, песник Бранко Радичевић. И његов отац Теодор био је извесно време ученик те школе. Бранко се уписао у јесен 1835. Било му је једанаест година. Све разреде завршио је са одличним успехом.

Први свршени ученик који је постао директор карловачке гимназије био је Јаков-Јаша Герчић, одличан предавач, изузетно образован човек. На месту директора остао је 26 година, од 1815. За то време постао је члан Српског ученог друштва у Београду, претече Академије наука.

Школске 1852. отворен је седми, а следеће године осми разред гимназије. Истовремено, донет је нови наставни план за школе у Хрватској и Славонији који је обухватао и карловачку гимназију. На захтев Патроната, уведен је српски као наставни предмет и наставни језик у гимназији. Ипак, прошло је још двадесетак година док сами професори нису оставили немачки и мађарски и приклонили се српском! Јер, у школи су у то време била чак три професора странца који нису знали ни да прослове српски језик.

Марта 1873. Генерална војна команда у Загребу одобрила је карловачкој гимназији јавност рада, односно право ученицима да полажу испит зрелости, познатији као матура. Уз матуру је ишло сведочанство, а уз сведочанство могућност уписа на европске универзитете.

Узнапредовало се и у организацији. Семестри су померени за месец дана уназад и семестрални испити полагани извлачењем листића са три питања.

У школу се није ишло недељом, о великим црквеним празницима и четвртом. Зато се похађање цркве сматрало обавезним делом наставе. Ученици су са професорима, све у реду два и два, и све до половине 19. века присуствовали вечерњу и литургији недељом и празником, а у време великих црквених празника и јутрењу. Недолазак се сматрао тешким преступом и оштро је кажњаван!

Дисциплинске мере загорчавале су живот ученицима. Казна за ово, казна за оно, чак и за купање у Дунаву! Постојала је и казна затвора и тамничар. Соба за затвор налазила се у гимназији. У затвору се седело и пет, и осам часова, и цео дан. За време проведено у затвору ученик је морао и да плати. Дневно 20 крајцара. Ђаци ђаволи.

Миленко Тодоровић

За нашег песника Јована Дучића то је „сусрет највећи на свету“. За анатоме је „спојени положај мускулатуре orbicularis orbi (усана) у стању контракције“. О чему је реч? О пољупцу, наравно, и то оном дубоком, страдном, због кога се губи разум и у коме учествује бар двадесет и девет мишића лица, главе и тела. Од његовог значења од памтивека лупају главу уметници, филозофи, лекари, а од 20. века у тој истрази предњаче психолози и психијатри. И, какви су резултати?

„Пољубити некога значи, у ствари, продрети у његово тело што даје осећај стапања с тим неким или, чак, владања њиме“, каже Ђакомо Даквино, психијатар и доцент Универзитета у Торину, и додаје: „Пољубац отклања осећај самоће и преноси партнеру спремност на љубав, пре свега сексуалну. Он је увек предигра односу или, бар, обећање. И зато изазива узбуђење које расте што је притисак усана јачи“.

Ако се сусрет усана заврши полним односом, пољубац може да одрази ритам пенетрације: тада се језик укрућује, покрети постају убрзани, чак силовити. Психоналитичари у оваквом случају говоре о „симболичном трансферу полности“ сматрају да није тек тако што многе проститутке одбијају да се љубе с клијентима чувајући ту једну „зону невиности“.

Пољубац више него полни однос открива човекову личност. „Онај ко љуби мало и кратко, евентуално користећи само врх језика, осећајна је тврдица, не предаје се другима. Ако су усне и тело укрућени, реч је о особи која се не даје из страха. Онај ко до крви гризе усне партнера испољава своју прикривену агресивност. Увек отворене очи приликом љубљења одају несигурност и, према томе, потребу да се ситуација непре-

ПОЉУБИ МЕ

И

Пољубац је сусрет највећи на свету

РЕЋИ ЂУ ТИ

КО СИ

Претпоставља се да је љубљење почело пре око осам милиона година када су мушкарци и жене почели да воде љубав у положају који им је омогућавао да се гледају у очи

кидно држи под контролом“, каже психолог Џон Стјуарт, професор Универзитета у Чикагу.

Немогуће је израчунати колико пољубаца човек размеи током живота. Ако се претпостави само један дневно, долази се до бројке од преко двадесет седам хиљада за просечан људски век од седамдесет пет година. То је, отприлике, минимум наших пољубаца у животу док је њихов стваран број далеко већи и не може се ни приближно знати.

Оно што се зна јесте амбијент у коме се, рецимо, Италијани, једна стварно страствена нација, најрадије љубе: 41 проценат то највише воли код куће, 22 процената на плажи, затим следе шуме и поља, бископ и аутомобил. Ово су најновији подаци обрађени у „Студију Ипотези“ у Милану.

Када и зашто смо почели да се љубимо? Према групи америчких научника који, на челу с вирусологом Гленом Центријем, испитују праисторију и историју херпеса у циљу проучавања човековог сексуалног понашања, љубљење је почело пре око осам милиона година када су мушкарци и жена почели да воде љубав у положају који им је дозвољавао да се гледају у очи. И једном задовољству додали су друго тражећи и уснама осећај који се дожив-

Филмско-супружнички пољубац: Ричард Гир и Синди Крафорд

Славна слика Ренеа Магрита „Љубавници“ из 1928. Онај ко, љубећи се, никада не затвара очи испољава несигурност и потребу да ситуацију држи под контролом

НЕКИ СЕ НА ТО НЕ ПАЛЕ

● Пољубац у уста не практикују сви. Напротив, половина човечанства се тако уопште не љуби сматрајући, већ према својој традицији и култури, такав гест недоличним, нездравим, непријатним или, чак досадним. Кинези пољубац одбацују као нехигијенски, Полинежани су убеђени да је плес далеко сензуалнији, Нигеријци пољубац доживљавају као уверду и изазов, а Тонге из Мозамбика неће о њему ни да разговарају. Па, како се то „љуби“ друга половина становништва ове исте планете?

Јапанци веома ретко, стегнутих усана и тела безбедно удаљених бар пола метра. Ескимци трљају нос о нос, уста заворених мада напућених у правцу партнера, оборених очију. Чим се врхови носева дотакну, она и он погледају се право у очи и слатко се једно другом насмеше. Сличне технике упражњавају Маори с Новог Зеланда, житељи Сендвичких и Друштвених острва и сва племена Малајског архипелага. На Тробријанским острвима код Папуе Нове Гвинеје љубавници једно другом милују косу, трљају образе, нос и усне. Никада се неће пољубити на наш „класичан“ начин, али ће до крви изгрицати једно другом усне.

Кинези се не љубе у уста сматрајући такво општење нехигијенским. Девојчица је снимљена у Пекингу.

љава одмах после рођења: за новорођенче је тај осећај везан за храну и, према томе, за контакт уста с мајчином дојком.

Постоје, осим љубавничког, и многе друге врсте пољубаца: формални или друштвени при коме се, у ствари, додирују само образи; мајчински пољубац код кога је притисак усана јачи, често у детиње чело; пољубац у руку у знак поштовања... али, ма како звучало невероватно, сви редом вуку корен од оног првог измењивања хране и осећаја када се родимо.

Историја пољупца обележила је многе епохе човечанства. У античко доба сви редом су се здравили лаким цмоком у уста што је и данас понекад и понегде случај. Када би се налазили на удаљености, „слали“ су пољубац врховима прстију. У старом Риму у те сврхе користио се кажипрст звани *digitus salutaris*, то јест, прст за поздрав.

Дуго времена пошто је антички свет постао прошлост Црква није ни покушавала да

обузда обичај поздрављања љубљењем у уста. Свети Августин је чак препоручивао више тоpline: „Када вам се усне приближавају уснама брата вашег, нека вам се срце не удаљава од његовога“.

И чињеница је да су се људи поздрављали срдачним лаким љубљењем у уста све до друге половине 17. века када се Црква определила за предност душе над телом.

Била је то религијска епоха реформе и противреформе, али и време ужасних епидемија куге. Због заразе која је непрекидно вребала постало је безбедније поздрављати се наклоном главе, махањем руком или подизањем шешира. Сви ти начини задржали су се до данас, али ни цмок у уста није ишчезао. Од тада су, у сваком случају, разни типови пољупца кренули својим путевима, а љубљење отворених

уста, са све језиком унутра, остало је привилегија љубавника.

Данас се о филозофији пољупца зна доста. Према америчким и француским студијама – а у Француској је издата и „Мала енциклопедија пољупца“ – пољубац подиже крвни притисак; ослобађа адреналин; може, у одређеним околностима, да сагори сто педесет калорија; убрзава срчане откуцаје до сто педесет.

Три класична филмска пољупца: Ентони Квин и Софија Лорен у „Црној орхидеји“ из 1959. (горе); Ерол Флин и Џоан Блондел у „Милионеру по мери“ из 1937. (доле лево); Грејс Кели и Џејмс Стјуарт у „Прозору у двориште“ из 1954. (доле десно)

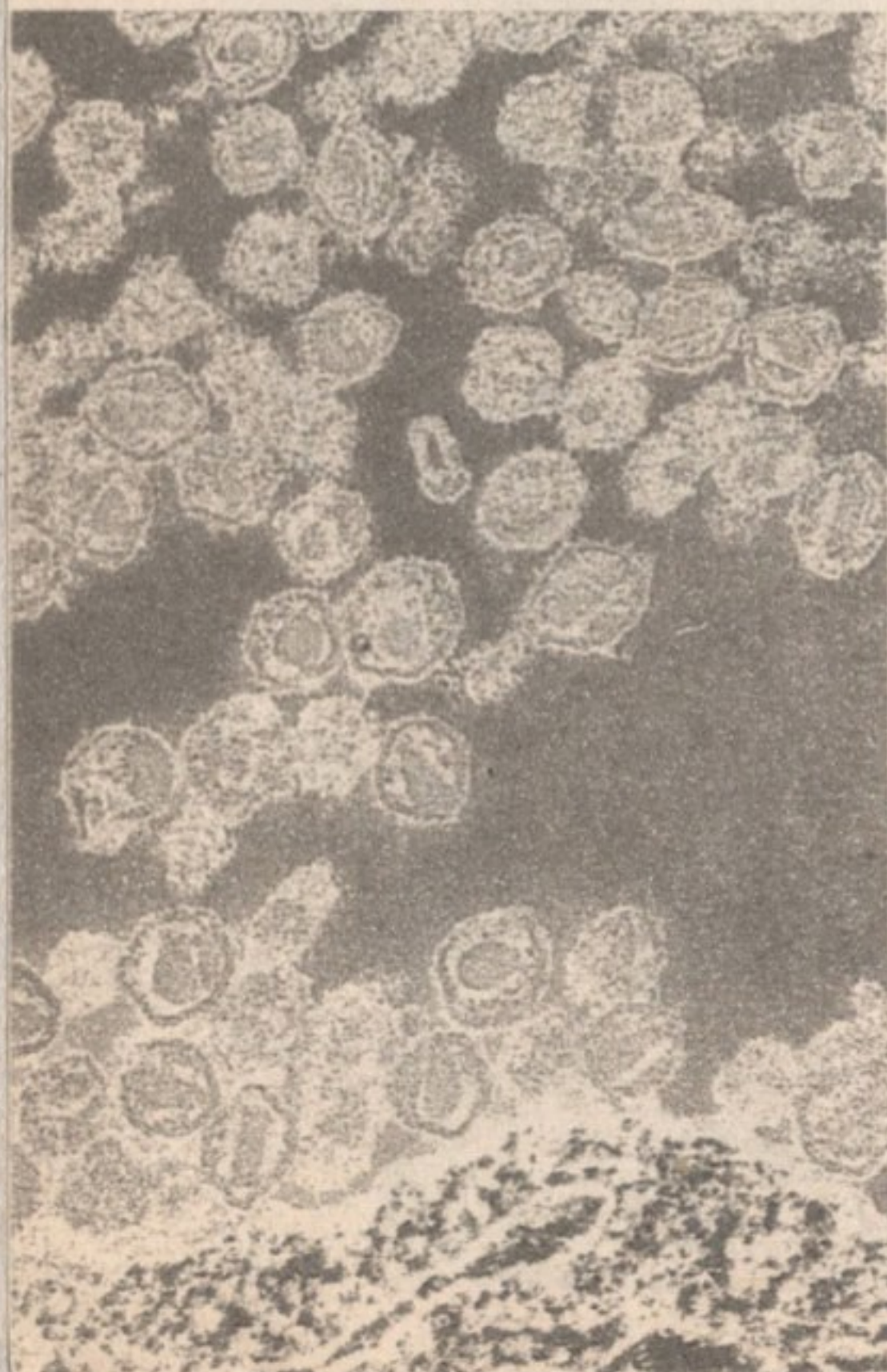

Мајка из Горње Волте у Африци даје детету храну коју је претходно сама сажвакала. Додир новорођенчета с храном из мајчине дојке, или уста као овде, корен су свих пољубаца

сет у минуту; у њему учествују: 0,45 милиграма пљувачке, 0,711 милиграма масних материја, 9 милиграма воде, 0,7 грама албумина, 0,18 грама органских материја; и преноси од једне особе другој 250 типова бактерија и вируса.

Да ли због тога треба да га се прибојавамо? Вирусолози тврде да је ризик минималан. У принципу, да би вирус продро у једну ћелију, у њој се размножио и напао друге ћелије организма, неопходни су му повољни услови. Он, пре

Вирус сиде Hiv. Да ли је опасно љубити се са зараженима?

свега, мора да пронађе ћелију која има нарочите „пријемнике“. Присуство вируса не значи аутоматски и заразу, али је тачно да готово сви вируси улазе у организам преко слузокоже уста да би одмах навалили на дисајне путеве — зато их тако често има у пљувачки.

Које би се болести, ако занемаримо наивне прехладе и грипове, могле пренети путем пољупца? Пре свих шест од седам типова херпеса који се лепе за човека (седми тип је полни). Око 80 процената особа старијих од двадесет година имало је, бар једном у животу, а да то можда није ни приметило, свих шест врста херпеса и развило је одбрамбена антитела.

Исто важи и за хепатитис (жутицу) В и С као и за мононуклеозу која се и зове „болест пољупца“. Њу изазива Епштајн-Баров вирус назван по америчким истраживачима који су први уочили да мононуклеоза углавном напада младе у време њихових првих љубави. Узроци мононуклеозе нису сасвим јасни, али, срећом, 90 до 95 процената одраслих људи има антитела која јој се успешно супротстављају.

Пољупци, значи, нису баш опасни, то знамо и из искуства јер смо се толико у животу наљубили, али се ризик интензивно и даље проучава и то због појаве сиде или Aids-а. У теорији, љубљење са особама које су серопозитивне, односно инфициране сидом, може да буде опасно: вирус сиде Hiv налази се и у пљувачки и у крви и, уколико на деснима или у устима постоји нека раница, могућност преношења заразе постоји.

С друге стране, количина вируса у крви је мала, њихов ниво у латентним фазама је низак да би се, затим, поново повећао. Али, у устима постоје разне материје, рецимо пљувачка, које мењају особине протеина и тако стварају чврсту одбрану од вируса.

„Из свега овога да се закључити“, каже италијански вирусолог доцент Пасквале Феранте, „да је ризик минималан, али да особе које су у вези са зараженим сидом морају да се причувају. Никако се не треба љубити с партнером који само што је опрао зубе или је скоро завршио с јелом јер је у оба случаја у деснима више крви. Ово може да личи на претеривање, али да је моја кћерка у вези са Hiv-позитивним партнером, те мере самозащите топло бих јој препоручио“.

Овом цењеном вирусологу треба веровати и запамтити његове препоруке предострожности. **Бојана Дожић**

МА ШТА КАЖЕШ

МИРИШЉАВИ ЉУБИМЦИ

Радња се зове „вош-дог“ (прање паса), а налази се у граду Лиону, у Француској. То је први специјализовани сервис за купање паса у Европи. Посао цвета и власници паса кажу да им је много лакше да своје љубимце купају у овом сервису него код куће. Све што треба да ураде јесте да пса ставе у нарочите каде. Особље ће га затим добро опрати шампоном, осушити феном, направити му фризуру по жељи власника и на крају га чак и намирисати парфемом који газда одабере. ■

РУЧНИ РАД ЗИС-115 ЗА ПРЕДСЕДНИКЕ

Членовози су јурили средином главних саобраћајница, простором обележеним жутих тракама. За гомилу новца у Москви данас могу да се купе продужени председнички „мерцедес“ или „линколн“, али аутомобиле марке ЗИЛ још покрива вео тајни. Ове године произвешће се само четрнаест возила типа ЗИЛ-115.

Ако неко пожели оваква репрезентативна кола, постоји извесна нада да ће моћи да их наручи. А да је прохтев скуп — јесте. Баснословна цена аутомобила ЗИЛ-115 толика је, да се званично и не саопштава. Но, зна се да се сваки шрафчић, сваки део прави ручно, чак је и полирање ручно, и да израда тог аутомобила траје 115 дана.

У фабрици која носи име Лихачова поносе се тиме што се осим у Сједињеним Америчким Државама, Јапану, Немачкој и Великој Британији још само у Русији производе овакве „председничке“ лимузине.

По угледу на „пакард“

Каријера „членовоза“ почиње тридесетих година. Тада се Стаљин још возикао у „па-

Руси га називају „членовоз“ јер су се овим аутомобилом раније возили само највиши руководиоци и политичари у Совјетском Савезу

карду“, али је у фабрици која је тек касније из „Завода Стаљин“ преименована у ЗИЛ (Завод за израду лимузина) 1936. године израђена прва совјетска лимузина ЗИС-101. Годишње је из фабрике излазило око 1500 аутомобила, али је избијање Другог светског рата прекинуло производњу. Зачудо, министар лаке индустрије СССР-а издао је већ 1942. дакле у најтежим ратним данима Совјетског Савеза, наређење да се настави са производњом. Тада је пројектован луксузни модел ЗИС-110.

Тек након три године нова лимузина напустила је фабри-

ДВОСТРУКО СЛАВЉЕ

Венчали су се 15. јула прошле године, а већ сутрадан су одлетели у Пакистан. И ту не би било ништа необично да срећни младенци Серђо Лонда и Марија Роса Мороти нису за медени месец изабрали висине Хималаја, односно један алпинистички базни логор испод Каракорума. Тамо су се придружили експедицији од још десет алпиниста који су кренули у освајање врха Броуд високог 8000 метара и тако, поред свог венчања, прославили и педесетогодишњицу свог алпинистичког друштва из Бергама, у Италији. ■

ДОПИНГ

За време последњег светског шампионата у „трчању“ пужева, победник је заиста постигао незапамћен успех – једини је стигао на циљ и освојио награду. Остали учесници дебело су заостали за њим и на крају су још и дисквалификовани. Организатор трке, која се одвијала у Кенту (Велика Британија) спровели су строгу контролу такмичара. Установљено је да су сви, сем победника, били допинговани. Наиме, неко их је непосредно пре трке потопио у буренце с пивом. Ко је то учинио није откривено, али ефекат допинга био је, очигледно, супротан од очекиваног. ■

Илустровао
Зоран Петканић
Петко

ку. ЗИС-110 урађен је по угледу на „пакард“ који је Стаљин толико волео, али је технологија била заиста оригинална.

Радници који су учествовали у производњи ове лимузине били су седмоструко проверени чланови Партије. Сваког дана из фабрике је излазио по један нови ЗИС-110. Поред унутрашње контроле, сваки аутомобил прегледала је и војна комисија. Кола су, заједно са документацијом, одвожена у строго чувану гаражу службе безбедности. Ако би се неки део кола покварио, тачно је могло да се утврди који га је радник начинио, уградио, и ко је од одговорних пословођа све то надзирао. Пре коначног преузимања свака лимузина морала је да прође пробну возњу од хиљаду километара.

Руководилац совјетске државе Никита Сергејевич Хрушчов, који је био „светски путник“ па је посетио и Сједињене Америчке Државе у септембру 1959. није био задовољан врхунским достигнућима домаће производње аутомобила. Совјетске лимузине имале су ручни мењач и биле су без уређаја за проветравање „ер кондишн“. На његов захтев у тип ЗИЛ-111 уграђени су аутоматски мењач и ер-кондишн, што је, додуше, повећало цену.

Данас мање извољевају

У фабрици се годишње израђивало само осам до петнаест лимузина тог типа, које

су, међутим, више личиле на модел „чајка“ јер их је пројектовао исти инжењер – пројектант фабрике „ГАЗ“ Јерјомин.

Кабриолетски модел ЗИЛ-а 111 са помичним кровом виђен је на парадама на Црвеном тргу. Но, 1964. на чело државе и партије дошао је Брежњев који је просто лудовао за аутомобилима. Имају-

ћи то у виду, конструктори су га обрадовали новим моделом ЗИЛ-114. Био је то ауто са 195 коњских снага и, према испитивањима у фабрици, нимало није заостајао за „линколн континенталом“, аутомобилом америчких председника.

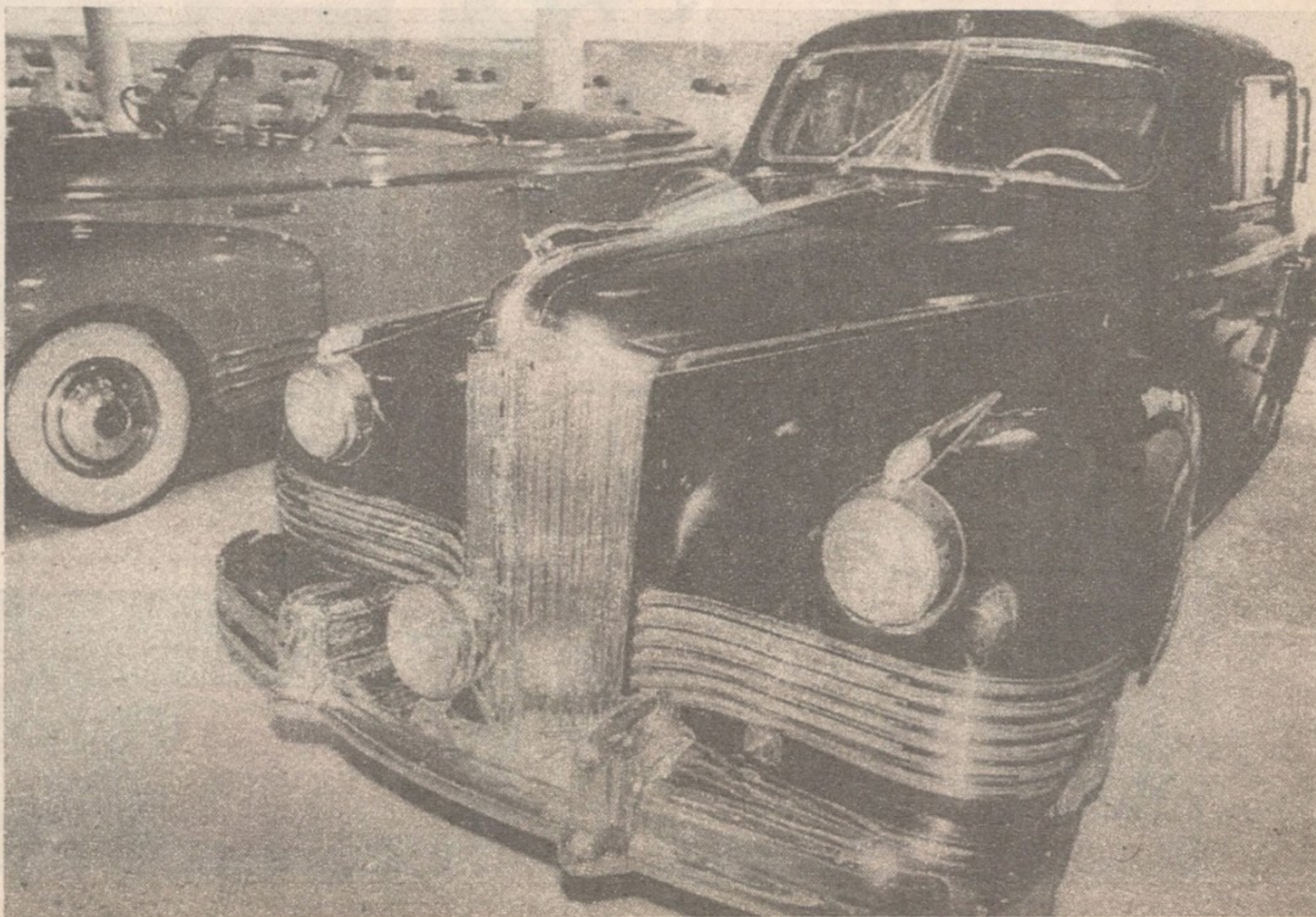
Брежњевљева лимузина била је постављена његовом

омиљеном бојом вишње, док је Горбачов давао предност пастелним бојама.

Данашњи руски највиши руководиоци више толико не извољевају. Препуштају фабрици да сама одреди боју тканине којом ће унутрашњост председничких лимузина бити обложена.

А. Г.

ЗИС 115, лимузина дугачка шест метара и тешка осам тона, израђен по моделу „пакарда“ из 1949.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПРЕДВИЂАЊА ЗА КРАЈ ОВОГ И ПОЧЕТАК 21. ВЕКА

● Компјутери ће постати машине које „мисле”. Слично људима, они ће знања стицати искуством. Неки научници чак предвиђају да ће рачунари, слично животињама и биљкама, постати царство за себе.

● Већ у првој деценији 21. века две милијарде људи (готово трећина човечанства) биће повезане компјутерима па ће се до информација долазити знатно лакше – притиском на дугме личног рачунара.

● Рачунари ће на неки начин постати наши робови, али ће истовремено угрожавати нашу приватност. Подаци о свакој особи биће унети у различите рачунарске системе. Да би се сачувала тајност личних података, мораће да се смисле посебне шифре.

● Просечан људски век је продужен. Али, за оне који желе да доживе стоту наш је савет: преселите се у Немачку! Педантни статистичари бележе да је за последњих 50 година број Немаца који су навршили један век порастао за читавих 2000 одсто.

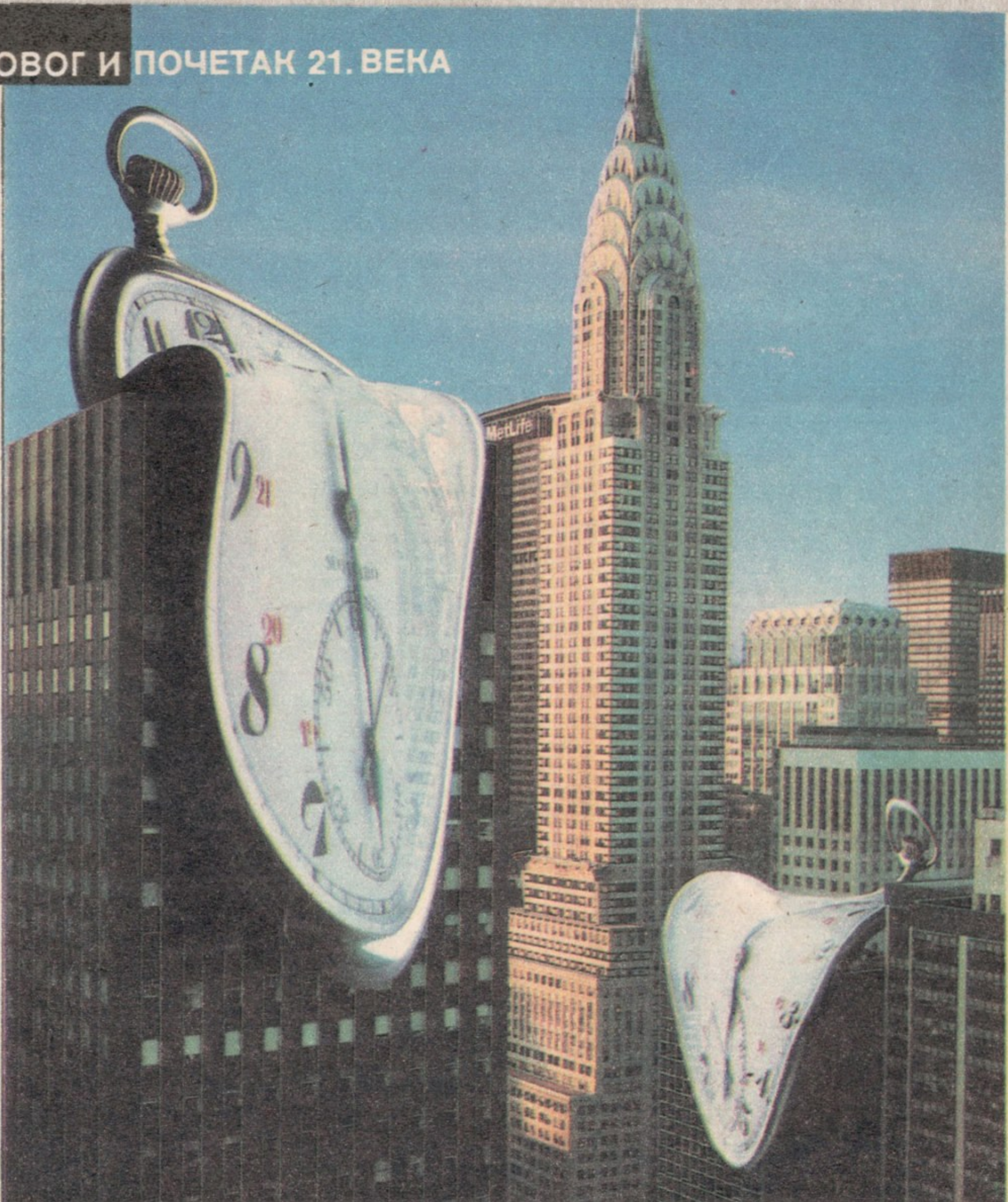
● Кола сутрашњице? Наравно она на електрични погон. Предвиђања кажу да ће електроаутомобили владати тржиштем 2014. године.

● Мостови, надвожњаци, путеви, паркинзи (свакако промењеног назива) преселиће се под земљу. Недостатак простора примораће грађевинаре да се претворе у кртице.

● Велики број намирница биће или синтетички произведен или побољшан уз помоћ генетског инжењеринга.

● Артифицијелна, односно вештачка стварност, омогућаваће нам да из основа мењамо личност. Уз помоћ „бољих” светова и психијатара који ће надгледати такве програме, сваки човек имаће прилику да, уколико жели поправи своје психифизичко стање.

● Наредни миленијум вероватно доноси могућност стварања полуљуди-полума-

КОМПЈУТЕРСКО ЦАРСТВО

У ишчекивању наредног миленијума „Забавник”, у сарадњи са научницима из различитих области, покушава да предвиди које нам промене доносе наредне године. О многим смо већ писали, ово је кратко подсећање

шина. У наша тела уграђиваће се механички, електронски, биолошки делови. У будућности ће свако моћи директно да стимулише мозак у жељи за, рецимо, бољом концентрацијом, лепшим доживљајем, психичком стабилношћу.

● Личне карте сутрашњице биће електронске „паметне” картице са низом података. Оне ће садржавати основне податке о власнику: степен образовања, по-

сао који тренутно обавља, број текућег и жиро рачуна, вероисповест, стање здравља... Још један атак на приватност.

● С обзиром на његове могућности, програма вештачке стварности, биће доступан само „поузданим” људима. Кад се такви програми усаврше у будућности, заиста ће бити тешко одвојити сан од јаве.

● Телевизија ће се гледати и у будућности, али на сасвим другачији начин. Наиме, у лабораторијама већ се ради на компјутерском уређају који ће власник моћи да прилагоди себи. У меморију тог ТВ-рачунара уписаће шта би желео а шта никако не би волео да види од великог броја програма телевизијских станица.

● Већ смо рекли да ће људи будућности бити „обогаћени” вештачким деловима. Најфантастичнија предвиђања иду толико далеко да нас виде као бића која ће по-примати различите облике – мењаћемо се као што данас мењамо одећу, кола, станове.

● Сасвим је извесно да већ можемо да се уживљавамо у различите улоге. Особа која није удата, имаће могућност да изнајми мужа, дете, ако је жељна баке и деде – и њих. Таква могућност већ се пружа становницима Јапана. У Земљи излазећег сунца можете да изнајмите мужа и да то задовољство платите 350 долара на сат. Можда је ипак јефтиније – удати се.

● Захваљујући напретку молекуларне генетике, људи ће у будућности имати знатно „паметније” мозгове. Листа генијалаца биће знатно повећана.

● Предвиђања кажу да ће до краја овог миленијума број земаља порастати на 300. И то није крај цепкању држава. У наредном веку биће око 1000 држава – малих али моћних.

● И ратови ће се „усавршити”. Поред држава, и појединци ће бити у могућности да направе атомску бомбу. То разорно оружје потом ће моћи да ставе у одређени град, активирају га даљинским управљачем и за недељу оптужбе неког другог.

В. С.

Медицинска

открића
која нису
учинили
лекари

НОЖ
ОД

ТЕЧНОГ

ХЕЛИЈУМА

● Холандски физичар Хајке Камерлинг Онесе (1853–1926) радио је на испитивању ниских температура и преласка гасова у течно стање. Он је први 1908. успео да добије течни хелијум, постигне температуру сасвим близу апсолутне нуле ($-273, 16^{\circ}\text{C}$) и постави темеље криогенике и криотерапије, односно, методе лечења расхлађивањем оболелих делова организма до замрзавања. Течни хелијум отворио је пут „хладном ножу“ у криохирургији (грчки: цриос-хладан), брзом смрзавању крвне плазме и новим техникама у лечењу Паркинсонове болести. Хајке Камерлинг Онес добио је за ово откриће 1913. године Нобелову награду за физику.

ТАЈНО
СЕЦИРАЊЕ
ЛЕШЕВА

● Генијалног фирентинског сликара, вајара, градитеља и научника Леонарда да Винчија (1452–1519) анатомија је привукла не само као преко потребно предзнање за сликарско и вајарско стварање већ и као основ медицинске науке. Он је кришом сецирајући лешеве, проучавао, прецизно цртао и потомству оста-

ТО
ЗНАЈУ
САМО
КИНЕЗИ

● Изум акупунктуре (латински: *acus* = игла + *pungere* = бости), лечења помоћу убадања металних игала у одређена места у телу, приписује се легендарном кинеском цару Шен Нунгу (око 2700. пре н. е.), аутору и првог познатог списка лековитих трава. На посебним цртежима – атласима – људског тела означено је више стотина прецизних места за убод. Употребљавају се игле од гвожђа, сребра и злата дугачке од једног до двадесет два центиметра, а дубина убода иде од неколико милиметара до четири центиметра. У Кини је акупунктура и данас једна од главних метода лечења разних болести, а примењује се и код операција уместо наркозе. Научна медицина Запада признаје акупунктуру, али није у стању да протумачи начин њеног деловања. Немогуће је што акупунктуру успешно изводе само Кинези, што ни године учења неком ко није Кинез нису довољне да је савлада, па лечење акупунктуром и у свету и код нас служи углавном да се лаковернима узме новац.

вио прве тачне и детаљне цртеже састава и грађе људског костура, тетиве и миши-

ће, функције срца, крвотока, мозга, нервног система, људског ембриона.

И
КЛИЦЕ
СЕ
РАЂАЈУ

● Француског хемичара и бактериолога (1822–1895), славног по проналаску вакцине против беснила, истраживања алкохолног врења одвела су на изучавање болести вина. Он је, подвргавши вино лаком грејању, успео да спречи развој клица које су у њему проузроковале промене. Тиме је била учињена огромна корист индустрији ви-

ЛОВАЦ МИКРОБА

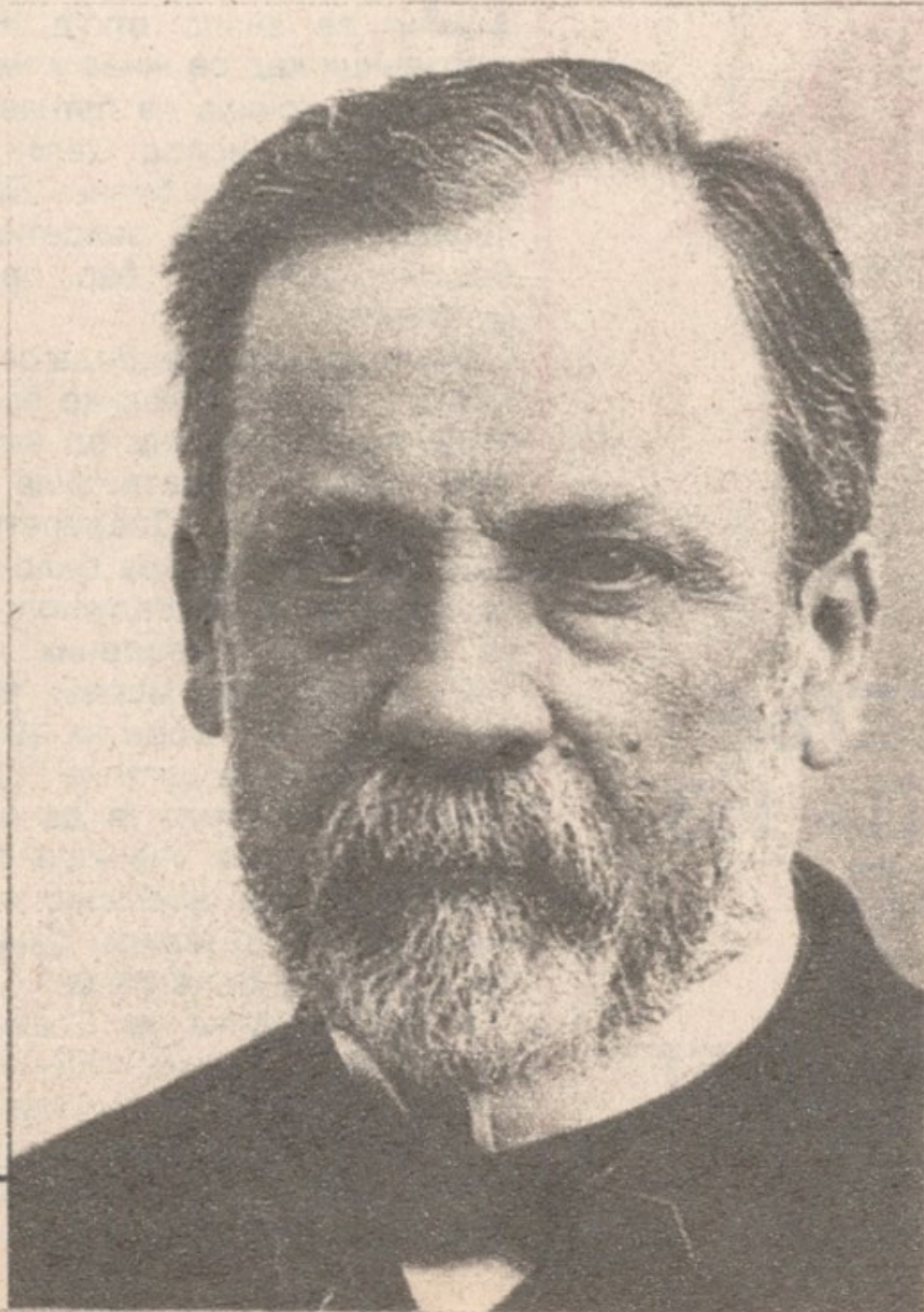

● Холандски трговац Антон ван Левенхук (1632 – 1723) није имао никаквих званичних диплома из области физике, биологије или медицине када је, као аматер, почео за своје потребе да прави једноставне микроскопе – имао их је око две стотине – са сочивима која су увећавала до двеста седамдест пута. Посматрајући под микроскопом све што би му дошло до руку, он је марљивим и веома

тачним поступком дао прве исправне описе еритроцита, инфузорија, сперматозоида неких животиња, мишићног ткива, костију, биљног ткива и, 1683. године, бактерија. Откривши постојање бактерија, он је дао огроман допринос развоју микробиологије, па је изабран за члана Британског краљевског друштва (Академије наука) у чијем је часопису објавио већину својих открића.

на, а Пастер је низом даљих експеримената још темељније побио теорију о спонтаној генерацији (стварању) микроорганизама из неживе материје и доказао да оне настају из сличних клица које се налазе у атмосферској прабини.

Тако су 1861. откривене аеробне бактерије. Знање да се оне могу уништити под утицајем топлоте довело је до постепеног усавршавања поступка стерилизације, по Пастеру назване пастеризацијом.

● Француска научница пољског порекла **Марија Кири-Склодовска** (1867 – 1934), прва је жена шеф катедре за физику и професор на Сорбони. Заједно с мужем научником, Пјером Киријем, открила је у урановом оксиду радијум и полонијум, а после његове смрти радиоактивност торијума и поставила основ модерној науци о радиоактивности. Истраживања брачног пара Кири о природи и употреби радијума довела су до радиотерапије и других савремених начина постављања дијагнозе и лечења малигних обољења. Марија Кири је, заједно с Пјером Киријем и Антоан-Анри Бекерелом 1903. године поделила Нобелову награду за физику, а за хемију је добила сама 1911.

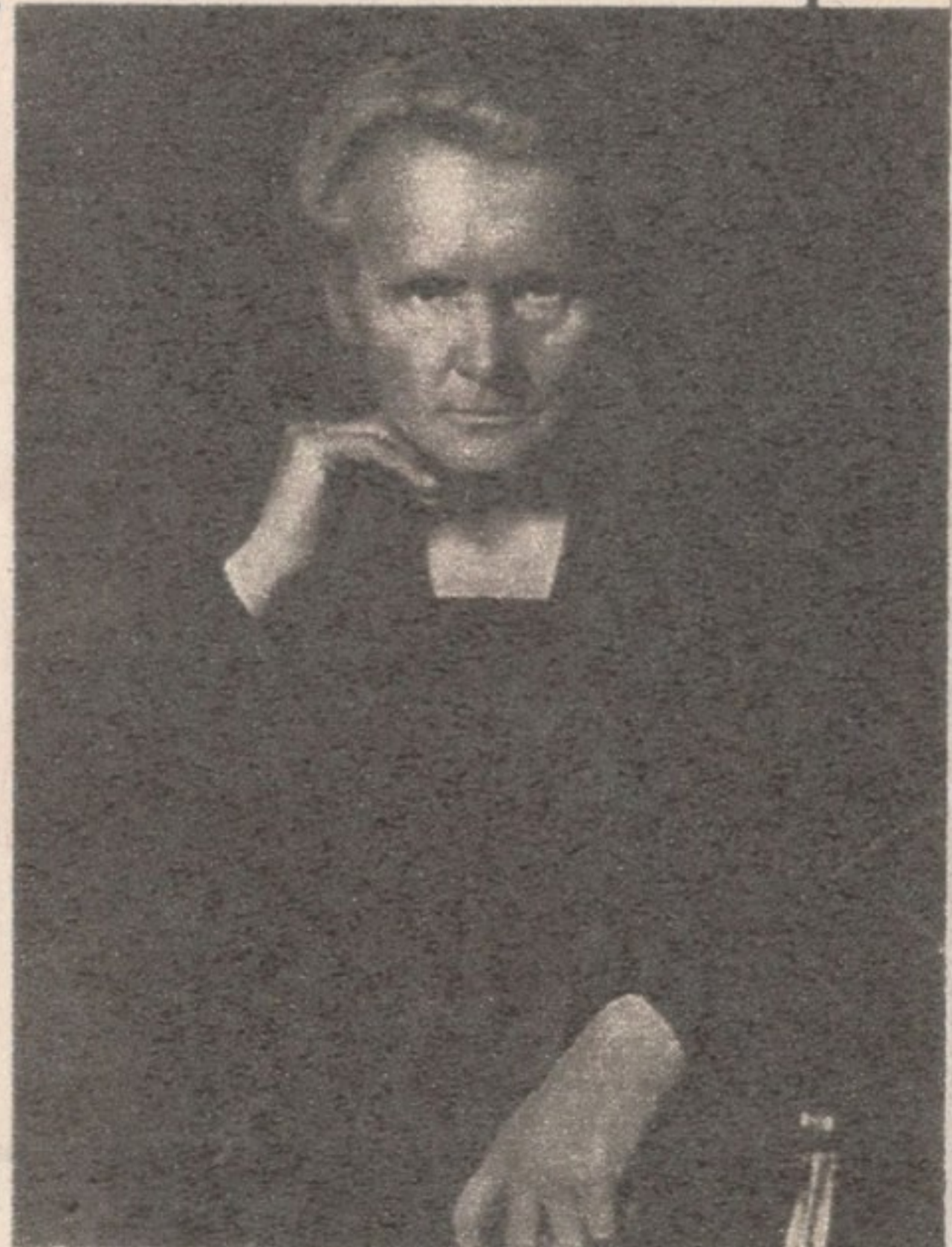
X КАО НЕПОЗНАТЕ

● Године 1895. немачки физичар и математичар **Вилхелм Конрад Рентген** (1845–1923) открио је, испитујући катодно зрачење, посебну врсту електромагнетског зрачења и назвао га X-зраци, односно зраци чије му је порекло било савршено непознато. Ови зраци су касније, по њему, добили име рентгенски. Рентген је потанко испитивао њихове особине: да делују на фотографску плочу, да пролазе кроз различите

материјале, да слабе у вези с врстом материје и да јонизирају ваздух кроз који пролазе. Он је први и конструисао тип рентгенске цеви с конкавном катодом и платинском антикатодом. Човечанство је добило рентген, а Рентген Нобелову награду за физику 1901. године.

ПОДЕЛИЛИ НОБЕЛОВУ НАГРАДУ

Бојана Дожић

Како спасти смучара

Инструктор спаса-
ца Драго Малић ко-
турачом иде према
„заробљеном“ смуча-
ру

ДРАМА НА ЖИЧАРИ

**СПЕЦИЈАЛНО ЗА ЧИТАОЦЕ
„ЗАБАВНИКА“, ПОСЕБНО ЉУБИТЕЉЕ
БЕЛИХ СТАЗА, СПАСИЛАЧКА ЕКИПА ИЗ
СКИ-ЦЕНТРА БЈЕЛАСИЦА КОД
КОЛАШИНА ОРГАНИЗОВАЛА ЈЕ
НЕОБИЧНУ ВЕЖБУ И „СПАСЛА“ ВАШЕГ
НОВИНАРА...**

Ветар је стигао изненада кад му време није. И није се знало откуд. На смрзавици кад се жива у термометру укочила на петнаестом подеоку испод Целзијусове нуле ледена белина Бјеласице поново је запретила белом смрћу или, бар, промрзлинама.

Нестало је струје, онда се и нафта — ко зна с колико промила воде и ко зна од кога добављена — претворила у ледене кристале. Двадесетак најупорнијих смучара било је заробљено на двоседу који је из Језерина, смештених на 1420 метара над морем, водио на Ћупове, горе на 1900 метара. Жичара дугачка 1820 метара припретила је да постане клопка за оне који су, упркос лошем времену, пожелели да још једном скијама ишпартају беле стазе.

Истог тренутка је Славко Јанковић, управник ски-центра, дао знак за узбуну. Заједно са Миканом Меденицом, шефом стазе и вођом ски-

-патроле, окупио је екипу задужену за безбедност.

Снежним возилом и ски-санкама за десетак минута већ су били на Ћуповима. У таквим случајевима спасавање, односно скидање смучара са жице, почиње са врха. По двојица на сваки стуб: један се пење горе, други прихвата смучара доле. Уз помоћ специјалне котураче, онај горе иде од корпе до корпе. И увек с речима утехе заробљеним скијашима да не паниче, да све препусте њима...

Већ након четрдесетак минута и смучари и спасиоци су доле, поред огњишта у ресторану на Језеринама. Уз чај, кувано вино и већ открављен осмех.

Ваш репортер, упакован по пропису, клизи према чврстом тлу

Групни портрет екипе која брине о безбедности смучара...

— Ово је — прича Славко Јанковић — домен теорије, дакле само прича. Тешко да нам се то може догодити, али и теоретска могућност је ипак могућност. Због тога смо и обучили осмочлану екипу за нешто слично. Имамо четири специјално тестиране опреме набављене у иностранству и кад дође, а верујемо да никада неће доћи, до такве ситуације, формирају се четири екипе од по два члана. У могућности смо да за само пола сата испразнимо 125 корпи и све смучаре, највише њих 250, безбедно спустимо... Уосталом, наше људе су обучавали спасиоци Горске службе спасавања „Јаворак“ из Никшића, несумњиво најбоље не само у овој Југославији кад су у питању такве ствари. Међу њима понајвише Драго Лалић, човек који је учествовао у безмало свим акцијама спасавања „Јаворка“ и који ће у августу и на сам Маунт Еверест...

Наш најмлађи ски-центар Бјеласица, непуних девет километара од Колашина, по својим природним одликама има све предуслове да израсте у моћан смучарски центар. Уз помоћ пет ски-лифтова, већ ове зиме смучари су имали на располагању око пет и по километара добро уређених стаза, и за рекреативце али и за оне који су поодавно прошли ту категорију љубитеља белих стаза.

Важан фактор, несумњиво, чине и гостољубиви домаћини, они који брину да дошљацима буде све потаман.

Управо захваљујући томе, репортери „Забавника“ добили су могућност да на лицу места провере како то раде овдашњи спасиоци.

Вежбу су, специјално за наше читаоце, извели ујутро, пре него што су бројни смучари пристигли на скијалиште. На молбу потписника ових редова да он буде тај кога ће спустити с неба на земљу са све ски-опремом, а зарад уверљивости приче, пристали су с осмехом, без обзира на габарите дотичног.

И без претеривања, све је било онако како је поред огњишта текла малопређашња прича.

Жичара, с новинаром у корпи је покренута и заустављена на поприличној висини. И док је радозналац у корпи, не сасвим мирно, посматрао мајушну фигуру запосленог колеге фото-репортера испод својих ногу, доле дубоко, спасилац се већ испентрао на најближи стуб. Окачен о котурачу, пребацивао се с корпе на корпу и, док си дланом о длан, већ је био код „заробљеника“.

Хитрим и умешним покретима увезао је новинара, неколико пута проверио да ли је с копчама све у реду, и тако спакованог почео да спушта. Други спасилац, онај на земљи, држао је затегнуто уже ради лакшег и безбеднијег силаска не баш спретног и не баш малог љубопитљивца.

Цела акција трајала је десетак минута. Много дуже од уобичајене операције јер је нашем фото-репортеру требало омогућити да на миру направи фотографије које су сада пред вама.

Ако се може вредновати лични суд, ово је био један од пријатнијих новинарских задатака вашег репортера...

...Ајдемо у планине јер тамо нема зиме...

Петар Милатовић

Моја мајка често је говорила да је лето које смо провели у Мејну најстрашније у њеном животу. Било је то време кад ме је деда учио да управљам чамцем и како да се, како је говорио, спријатељим са Атлантским океаном. Имао сам тада седам година. Мама се, као сасвим млада девојка, умало није удавила у том истом океану и стога нам никад не би дозволила да боравимо близу њега да је тата, на изванредан начин, није на то натерао. Он је био сликар морских пејзажа и море је било његов живот. За њу је оно било нешто претеће и злобно.

У дединим очима, пак, океан је био бескрајно пространство које нуди узбуђење и авантуру. „Море је твој пријатељ, Дејви, и увек ће ти то бити ако не злоупотребиш његово поверење“.

Његово мишљење ужасавало је моју мајку. У то време она и деда стално су водили међусобну битку око мог образовања. Као столар у пензији деда није могао да се помири с нерадом и стално је нешто правио и оправљао по кући и дворишту. Ја сам му у свему био веран помоћник. А моја мајка је желела да ја свирам, читам. Дедо је тврдио да најпре треба да научим практичне ствари јер се без тога не може постати прави човек.

Опасност је уживање

Мој деда је био један од најмлађих добровољаца у Првом светском рату, па је још у раној младости сазрео и стекао храброст и неку мудрост. По његовом мишљењу, опасност игра велику и важну улогу у одрастању.

Мајку је нарочито бацало у очајање то што је он не само прихватао опасност, већ и уживао у њој. Томе је и мене учио.

Када је ветар дизао високе таласе бацајући их на стење испред наше куће, деда и ја облачили смо непромочиве огртаче и пркосили разбеснелој природи стојећи на најистуренијим литицама. Понекад смо се враћали кући мокри до голе коже што је моју мајку Маршу доводило до беса.

Море је ипак претежно било мирно и ја сам настављао да учим како се управља чамцем. Нисмо имали свој чамац, већ смо га позајмљивали од старог ловца на јастоге званог „Глуви Ал“, једног од малобројних становника рибарског насеља у оближњем малом заливу широко отвореном према пучини. Дедо је био пријатељ са свим рибарима који су веома уважавали то што се он није плашио мора и таласа. „Њега таласи познају мада се са

УСПЕЋЕШ,

ДЕДА,

УСПЕЋЕШ!

Рибари су збуњено стајали на обали коју су запљускивали циновски таласи и ћутећи гледали према пучини. Стари Ал није био међу њима...

њима дружи само преко лета“, говорили су с поштовањем.

Од свих рибара деди је стари Ал ипак био најближи иако се с њим могло споразумевати само знацима и мимиком. Од тог ловца на јастоге позајмљивали смо, као што рекох, његов мали чамац у време кад њему самом није био потребан. Чамац, дугачак пет метара, био је стар колико и његов власник, али добро грађен и добро је лежао на води.

Ал је био сиромашан као црквени миш. Своје врше – кошеве за хватање риба – правио је сам од комада дрвета које би ту и тамо нашао и није марио кад би му их бура однела. Никад се није трудио да их на време извуче из мора као што су то чинили остали рибари већ би стајао на обали и гледао како море кључа, а онда би одлазио у своју колибу и давао се на прављење нових.

Најсрећније лето

Не говорећи му ништа, мој деда је одмах набавио тврдо дрво најбољег квалитета и, вешт какав је био, направио му неколико одличних врша на којима су му завидели сви ловци на јастоге. Ал никад није хтео да нам наплати за свој чамац, али је нове врше радо примио.

Лето, једно од најсрећнијих у мом животу, ближило се крају. А онда је једног септембарског дана дунуо олујни ветар подижући огромне таласе. Море је до самог хоризонта било бело од пене на врховима таласа.

– Данас ће Ал изгубити све своје врше, то је сигурно. Мораћемо да му направимо нове, Дејви – говорио ми је деда док смо ишли према рибарском насељу. Рибари су стајали окупљени на обали, збијени, и ћутећи гледали према пучини. Ал није био међу њима.

– Ал данас није долазио? – запитало је деда.

Један од њих показао је брадом према пучини.

— Тамо је. Покушава да спасе своје врше. Нисмо успели да га задржимо. Много му је стало до врша које сте му направили.

— Не би смео да по оваквој непогоди буде на мору! — повикао је деда. — Морамо му некако дати знак да се врати!

Један дуг тренутак владао је мук.

— И да хоће, не може да се врати — пригушеним гласом изговорио је најзад један од рибара. — Сломило му се једно весло!

— Онда ћемо ми морати по њега. Ко ће са мном?

На дедине речи нико се није ни помакао. Он је часак оклевао, а затим дугачким корацима пошао према чамцима. Ја сам потрчао за њим вичући:

— Не, деда! Не иди! Не иди!

— Без бриге, Дејви. Ништа ми се неће догодити!

С тим речима ускочио је у најближи чамца. Ја за њим.

— Не, Дејви! Излази... сместа!

— Нећу! Идем с тобом!

Погледао ме је за тренутак а онда дограбио весла. Ја сам био на прамцу а деда је стајао изнад мене и избацивао весла уместо да их бацајује уназад. Захваљувао сам му у себи што ме је повео и уопште нисам био уплашен.

Када смо се нашли ван заклона који нам је пружао залив, изгледало ми је да се наш чамца претворио у сламку. Полетео би увис да би се одмах потом стрмоглавио као да ћемо њиме додирнути дно.

Деда је упорно веслао завеслајима равномерно као клатно на зидном сату. Изгледао ми је као најјачи човек на свету.

Таласи су били толико високи да смо се губили између њих. Када бисмо се исто-времено и ми и Ал нашли на врху таласа, могли смо, преко узбурканог мора, за тренутак да га видимо. Снажно је веслао зним својим једним веслом, забадајући га час с једне час с друге стране чамца. Успео је да из мора извуче своје врше које су сад биле свуда око њега. Таласи и ветар носили су га према стеновитој обали о коју је море ударало пропињући се и по двадесетак метара. Нисмо имали много времена.

Деда је веслао право према њему. Кад смо се изравнали с Аловим чамцем, деда се нагнуо и снажно га подрмао за раме. Никада нећу заборавити израз на његовом лицу: било је то као кад се сунце изненада пробије кроз облаке. Деда је руком показао на Алово сидро. Разумео га је и сидро пребацио у наш чамца.

Док сам ја смештао сидро тако да се добро закачи за једну од клупа, наши, сад повезани чамци били су већ на свега 80 метара од обале. Деда је опет свом снагом прионуо на весла. Били смо крмом окренути према отвореном мору. У почетку се нисмо готово ни мицали, онда смо полако кренули, па поново застали када се сидрено уже између наша два чамца затегло. Умирао сам од жеље да и ја нечим помогнем деди и Алу. Али, једино што сам могао било је да се надвикујем с ветром:

— Успећеш деда! Успећеш!

Знак највећег признања

Чини ми се да су прошли сати и сати пре но што смо савладали таласе који су нас враћали, просто носили, према обали и нашли се поново у дубокој води. Деда је тада окренуо чамца и завеслао натраг према малом заливу. Сви који се имало разумеју у чамце знају колико је тешко и опасно кад таласи ударају у крму. Ако је крма у вештој руци и то се може савладати, али како крманити кад за собом вучете још један чамца? А још уопште нисам знао да крманим. Кад би наишао неки изузетно велики талас, понео би Алов чамца и бацио га на нашу крму.

А онда, као што се често догађа за време буре, море се смирило:

Још петнаестак минута веслања и ми смо били у плићак. Рибари су притрчали и помогли деди и мени да изиђемо из чамца. Један од њих пришао је и деди пребацио преко рамена некакав стари јорган док су остали зачуђено гледали деду и одмахивали главом. Био је то знак највећег признања.

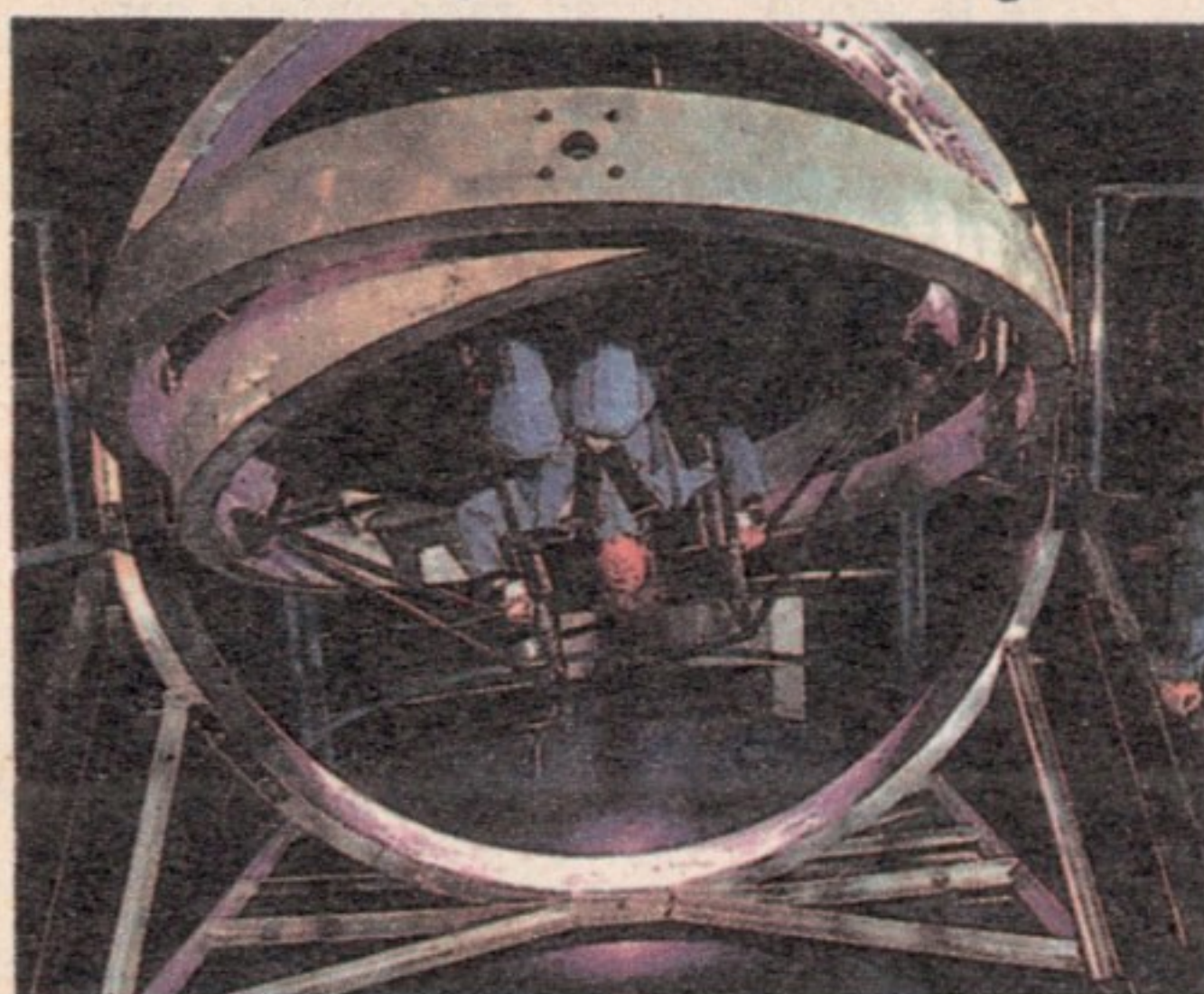
Стари Ал бацио је своје сидро у море и газећи кроз плићак стигао до обале. Једно време стајао је по страни, затим је из џепа извукао комад дувана за жвакање, стрпао га у уста, пришао деди и пружио му руку. То је било све.

Утом је, трчећи, стигао и мој отац. Чврсто је загрлио мене па деду тресући се целим телом.

— Тата, то си сјајно извео. Али, Марши о томе нећемо рећи ни речи.

Дејвид Вудбери

Кад порастем, бићу астронаут

Коме у жирокопу не припадне мука, неће ни у свемиру

На командној табли „шатла“ трепере лампице, све је спремно за лансирање, напетост је на врхунцу. Последњи поглед на монитор на коме се види лансирна рампа... Почиње одбројавање...

Циљ мисије: постављање соларне плоче – која ће из свемира на Земљу слати топлотну енергију – и сателита који ће обезбеђивати везу између „шатла“ и базе Наса која се налази негде на тлу САД...

Просечна старост чланова посаде: дванаест година, шест месеци. састав: интернационалан. Услови које сви они морају да испуне: нико не сме бити млађи од десет ни старији од осамнаест година.

Налазимо се у Хантсвилу у америчкој држави Алабами, на првој и јединој Дечијој свемирској академији на свету, месту где се остварују снови клинаца који на питање: „Шта ћеш бити кад порастеш?“ одговара чувеним:

„Аустронаут“. Јер, у Хантсвилу је све (готово) као право.

Готово као прави су, рецимо, и ризици: непланирано истицање кисеоника, компјутерске грешке, пражњење батерија, кварови у систему вентилације „шатла“... Хоће ли посада успети да изађе на крај с овим непредвиђеним тешкоћама? Разуме се да хоће. На крају крајева, све их је пуних шест дана, колико обука на Академији траје, подучавао пионир на пољу истраживања свемира Вернер фон Браун.

А осим тога, техничке грешке и кварови које астронаути приправници треба да савладају обухваћени су наставним планом обуке. Чак и кад, упркос свему, погреше, посаде пропусти не плаћају

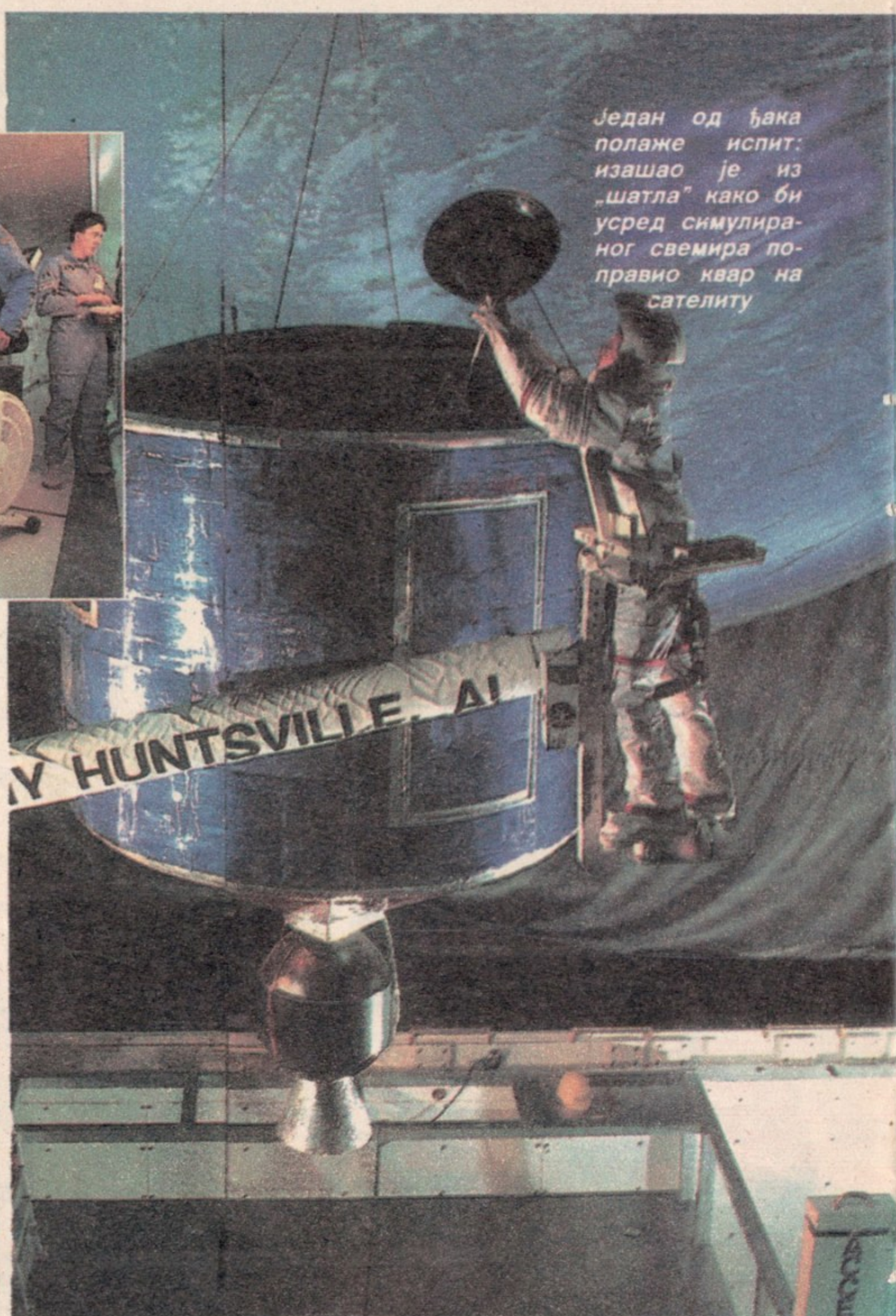
Апарат за мерење стреса коме су у условима свемирске лабораторије изложени мишићи

„Мму-столица“: симулатор бестежинског стања

РОДИТЕЉИ, ОДОХ ЈА НА МАРС!

главом: све се ионако, од почетка до краја, одвија на чврстом тлу, под будним оком инструктора који у сваком тренутку могу да прискоче у помоћ... Једном речју, све било је симулација, технички свршена додуше, али ипак само симулација...

Један од ђака полаже испит: изашао је из „шатла“ како би усред симулираног свемира поправио квар на сателиту

На Академији у Хантсвилу клин-ци уче како се постаје астронаут, а обука се обавља у условима који су готово једнаки стварним

Школовање на Академији кошта од 500 до хиљаду марака, у зависности од курса. Најнижи, такозвани Програм свемирске базе, намењен је онима који су спремни да се задовоље одговорима на неколико основних питања о свемиру. Шестодневна обука на Свемирској академији је за амбициозније који би да на сопственој кожи искусе тако рећи све кроз шта током лета пролазе и прави астронаути.

Академија је, иначе, смештена у огромни хангар у чијој

је унутрашњости, у димензијама које су незнатно смањене у односу на „оригинале“, налазе свемирске станице, „шатлови“ и ракете. Са таванице висе планете и сателити. Ту су и све оне справе и апарати који се користе у обуци и припремама правих астронаута: жирокоп који вас истовремено обрће у три различите равни, „ММу – столица“ за бестежинско стање коју је Наса користила током припрема астронаута за ходање по Месецу и, најзад, „симулатор апсолутне слободе покрета“, заправо фотеља која лебди на ваздушним јастуцима омогућавајући кориснику да се истовремено помера унапред, уназад и у страну, па чак и да се у њој вртоглаво брзо обрће око сопствене осе.

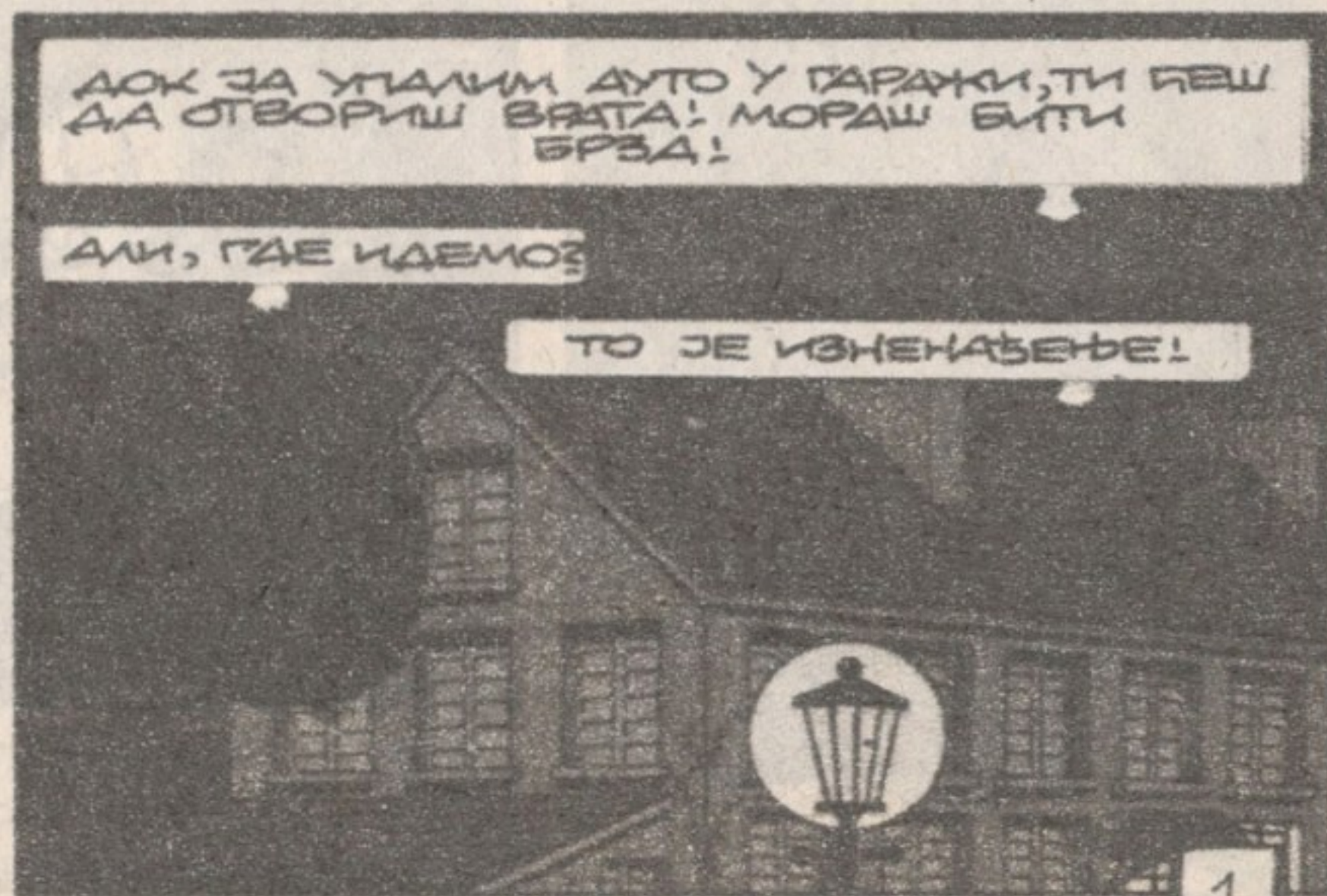
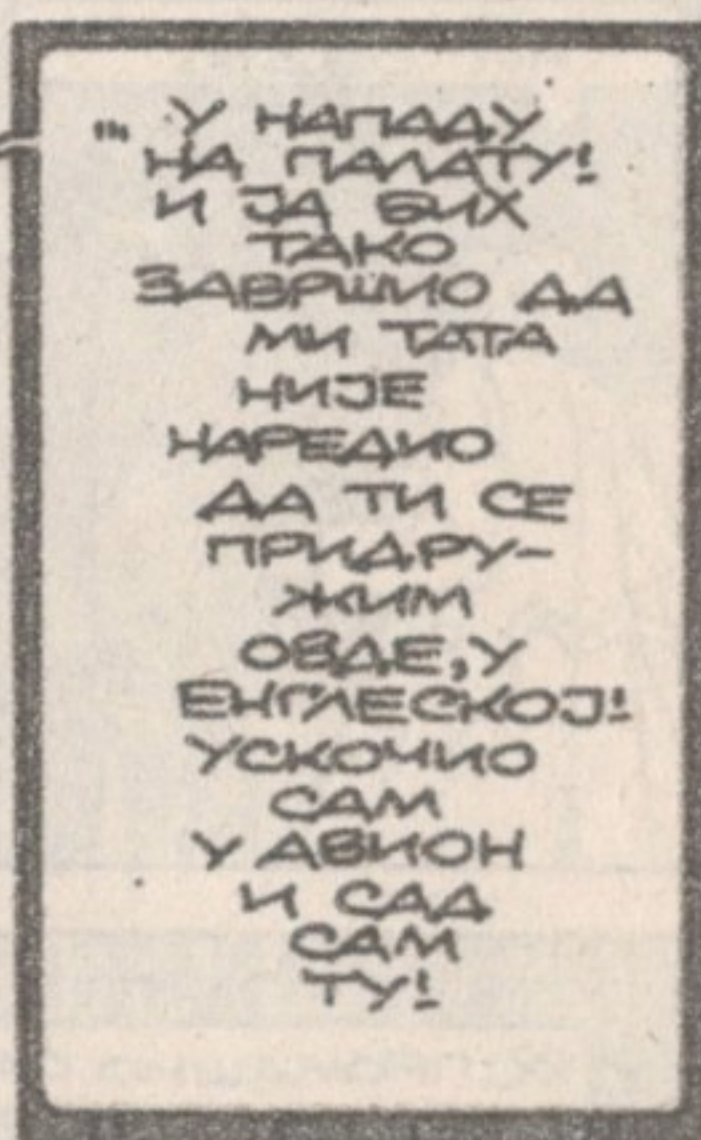
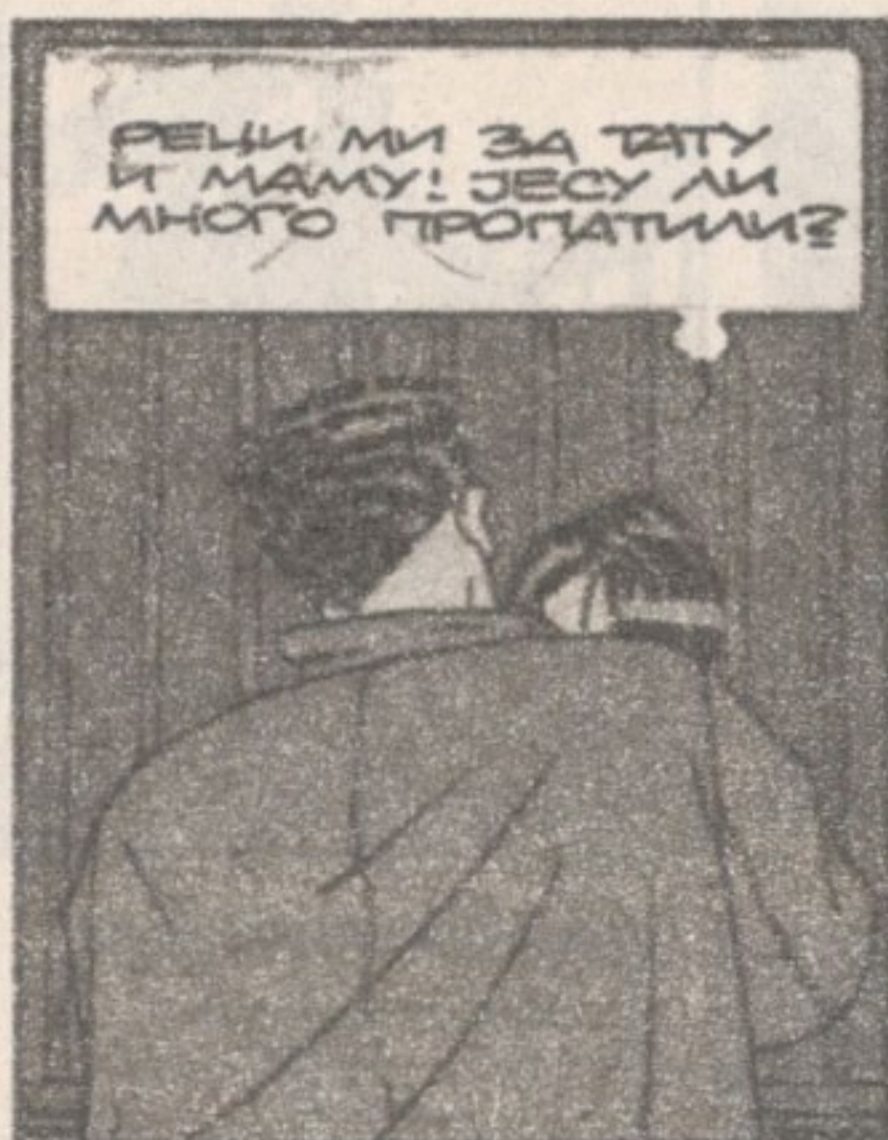
Осим што се силно забављају, клин-ци за шест дана боравка у Хантсвилу такође и науче много тога – од астрофизике, информатике, роботике и соларне физике, до свемирске оптике и биологије.

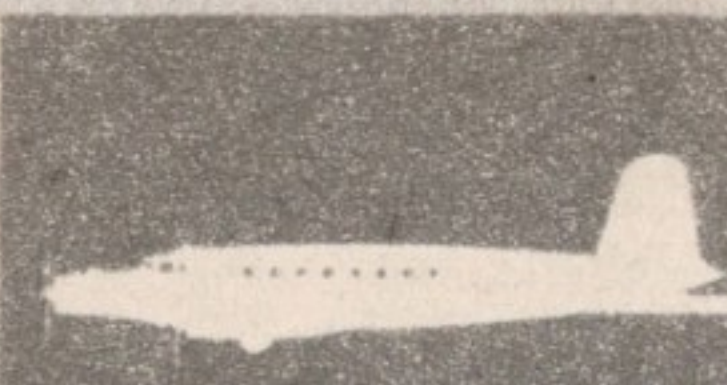
М. И.

Agreps

ТАЈНА СКРИВЕНОГ БЛАГА

II
ДЕО

ОНИ НЕШТО КУВАЈУ!
ИДЕМ ДА ВИДИМ!

НЕ, СУКИ! ОСТА-
НИ ОВДЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

МОЖЕШ ДА
КРЕНЕШ!

ХОБУ ДА СЕ
УБЕРИМ!

ОСЕТИО САМ
ДА БЕЖЕ!

УХ! ПРОМАШИО САМ!

УХ! ПРОБОС-
МО! ИДЕМО
ДАЛЕ!

НИКО НАС НЕ ПРАТИ...

НЕМОЖ БИТИ
СИГУРАН!

И ЗАЈОСТА...

ИДУ ПРЕМА ИСТОЧНОЈ
ОБАЛИТО ЈЕ НАШ ТЕРЕН!

КАСНИЈЕ...

СТИГЛИ
СМО!

НЕДАЛЕКО ОД АТЛЕ...

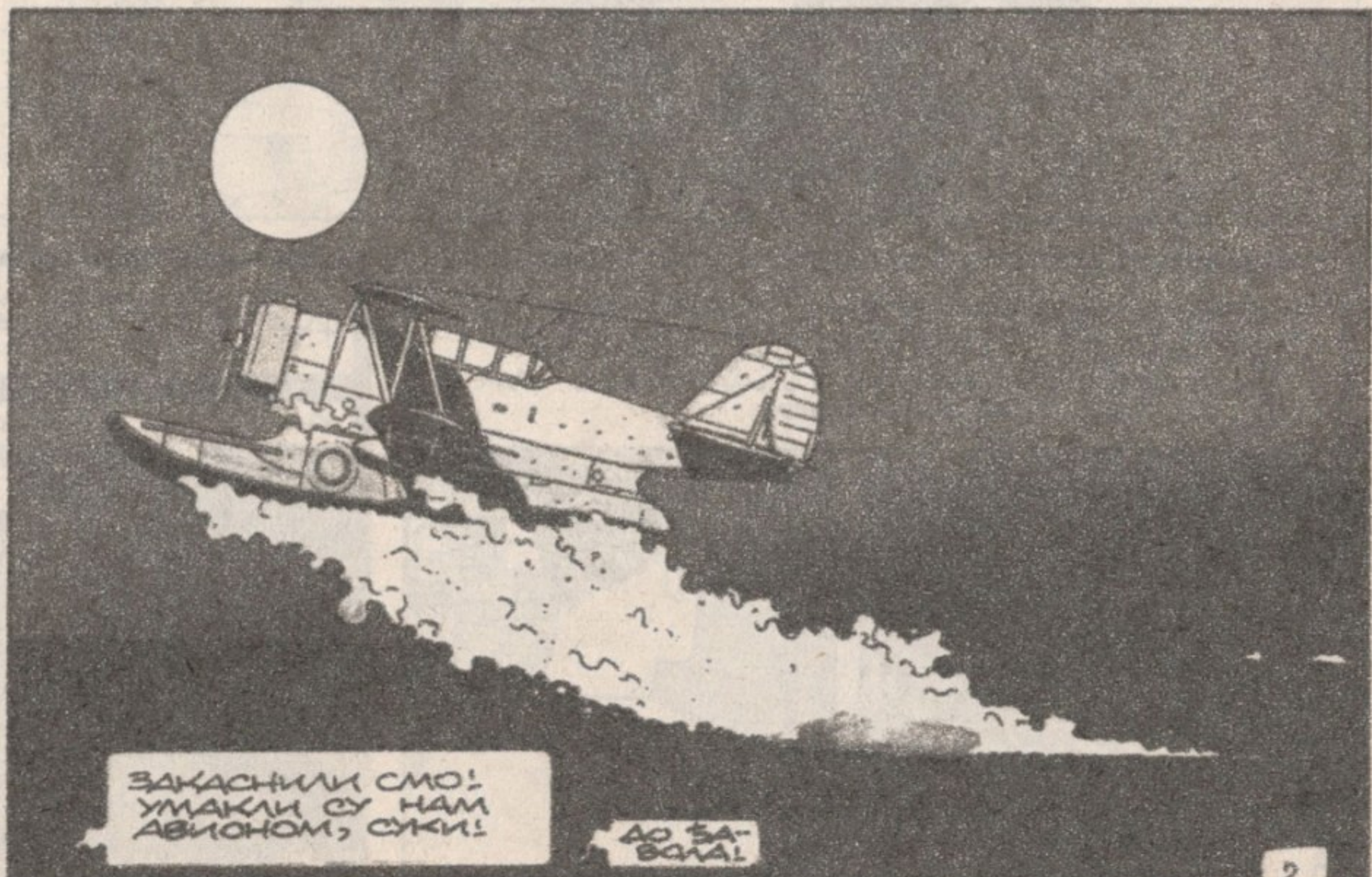
НА КОГА ПУ-
ЦАШ, СУКИ?
НЕМА НИКОГА!

ЗНАО САМ ДА
БЕ НЕШТО
СМИСЛИТИ!

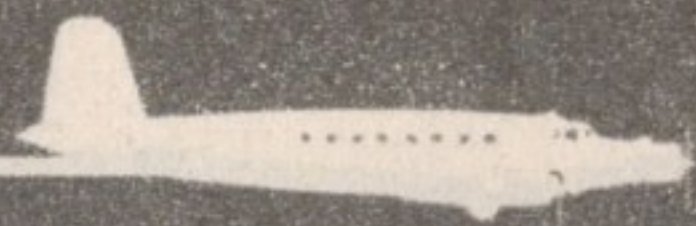
ЗАТИМ...

ОТИШЛИ СУ ПРЕМА
УВАЛИ! БРЗО!

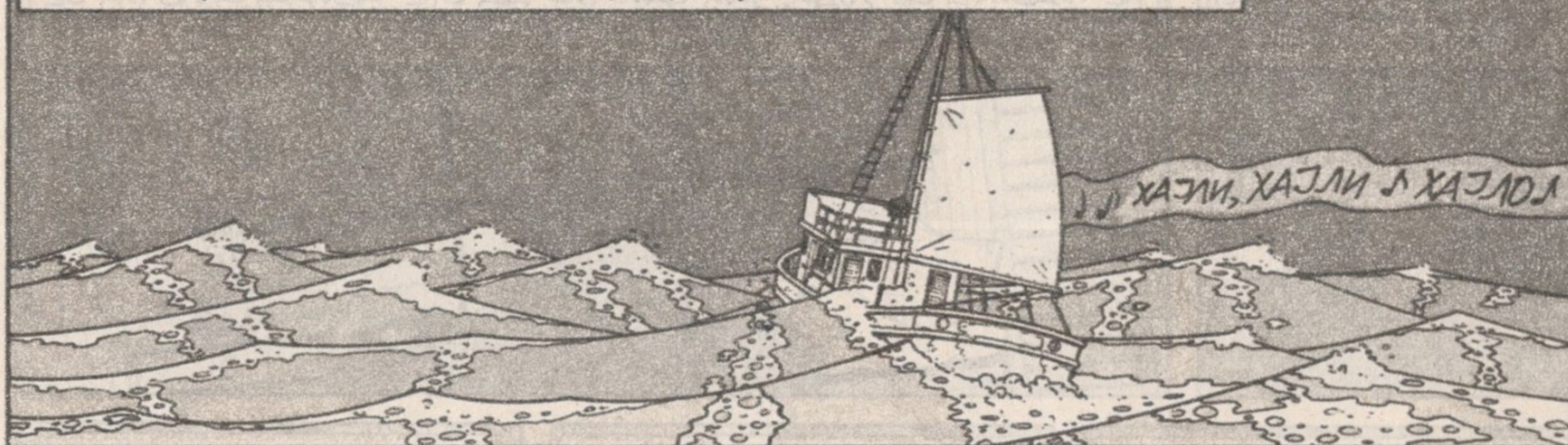

ЗАКАСНИЛИ СМО!
УТАКИ СУ НАМ
АВИАНОМ, СУКИ!

ДО ЗА-
ВРА!

ДЕСЕТ ДАНА КАСНИЈЕ, НА ПАЦИФИКУ...

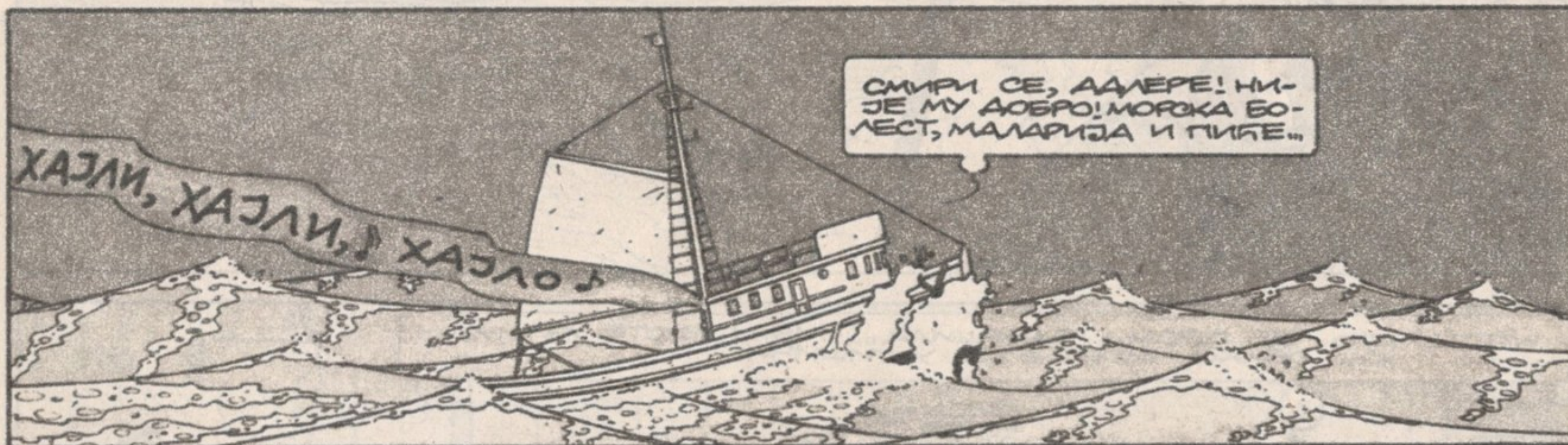
МОРАЛО ЈЕ ДОЋИ ДО ОКУЈЕ! ПРИТИ-
САК ЈЕ ОЧАЈАН!

ДРАГИ, ПРОВЕРИ
ЈЕДРО!

ИДЕМ! УЗ ПУТ БУ
ДА УЉУТКАМ ТАЈ
ПРОКЛЕТИ ГРАМО-
ФОН!

ОВО ТРАЈЕ ВЕЋ ДВА ДАНА!
ПРВО ГРАМОФОН ЛЕТИ У
МОРЕ, А ОНДА БУ ВИДЕТИ
ШТА ЈЕ С ЈЕДРОМ!

УТАСИТЕ ТО, ИНА-
ЧЕ БУ ПРОВА-
ЛИТИ ВРАТА!

ОТКЉУЧАНА СУ!
СЛОБОДНО УЋИ,
НЕМЦЕ!

3

3

ГЛЕ, ИМАТЕ ПИШТОЛАЗИ!
ШТА ТО ЗНАЧИ? ПО-
ЛУДЕЛИ СТЕ!

НЕ ПРАВИТЕ СЕ ЛУДИ! ЧИМ САМ ЧУО ДА СТЕ НЕМАЏ, ЕМО МИ ЈЕ
МУКА! МОЈА ПО ПОРОДИЦА ЈЕ СТРАДАЛА ОД ВАШЕ РУКЕ!
ПРИЗНАЈТЕ! ДОПАДА ВАМ СЕ ТА МУЗИКА, ЈЕ ЛИ?

НЕ ПРИЛАЗИТЕ! ПРВО БЕ-
ТЕ ДА ЧУЈЕТЕ МОЈУ
ПРИЧУ...

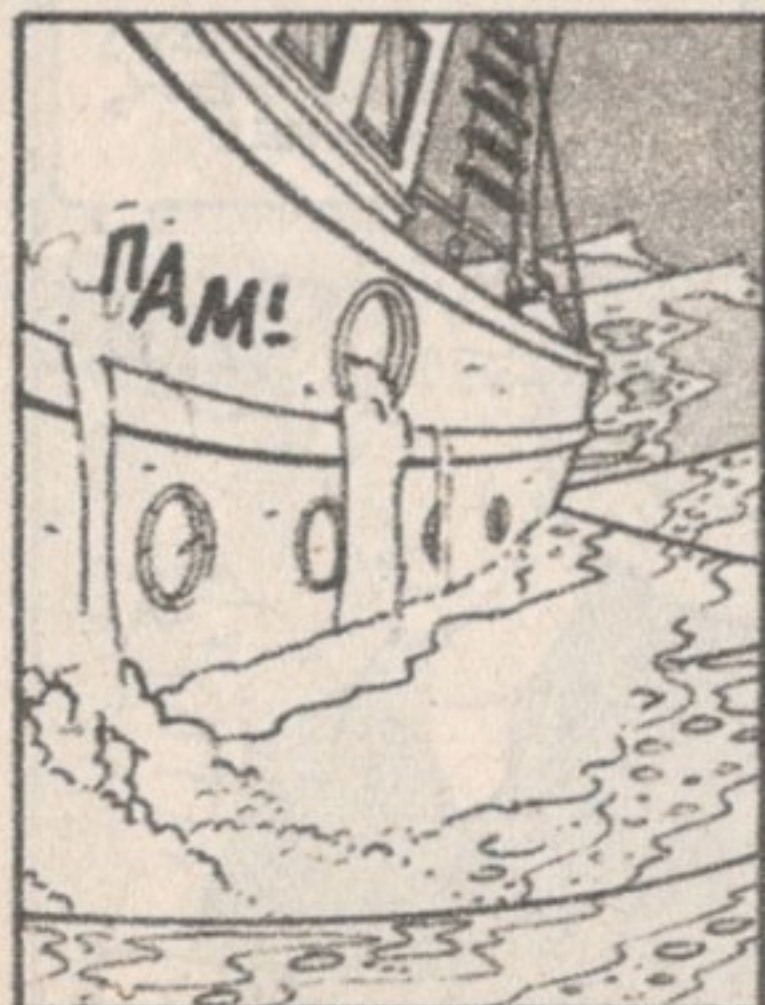
... А ОНДА БУ ВАС УБИТИ!
У ДЕЛИРИЈУМУ СТЕ!

ДОСТА! НИСАМ БО-
ЛЕСТАН! ВИ СТЕ БО-
ЛЕШНИ И ЈА БУ ВАС
УБИТИ!

ШТЕТА ШТО СЕ ПЕСМА ЗАВРШИЛА... УМРИ БИСТЕ УЗ МУЗИ-
КУ... ОВАКО, МОРАБЕТЕ У ТИШИНИ!

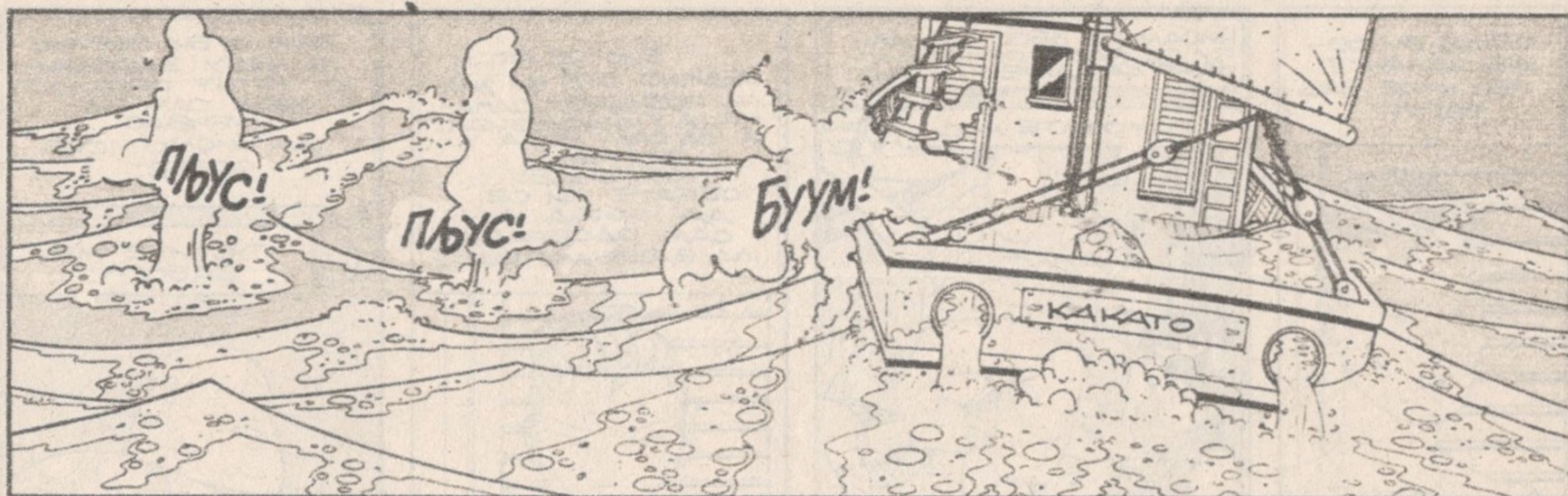
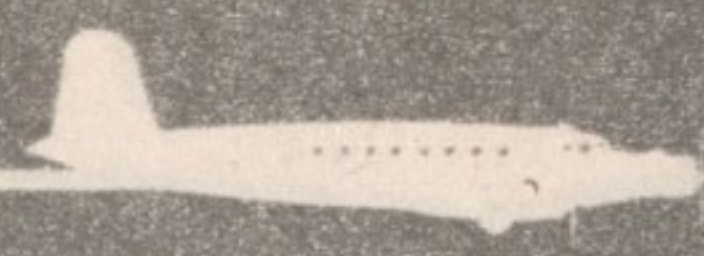
ПАМ!

ОХ, АДЛЕР!?!
ВИДОМ!?!

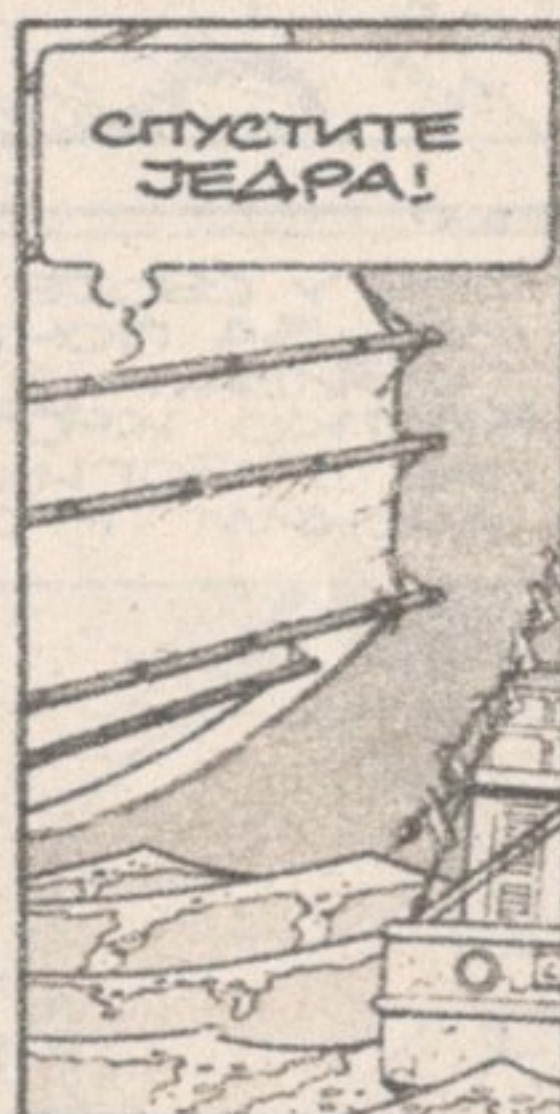
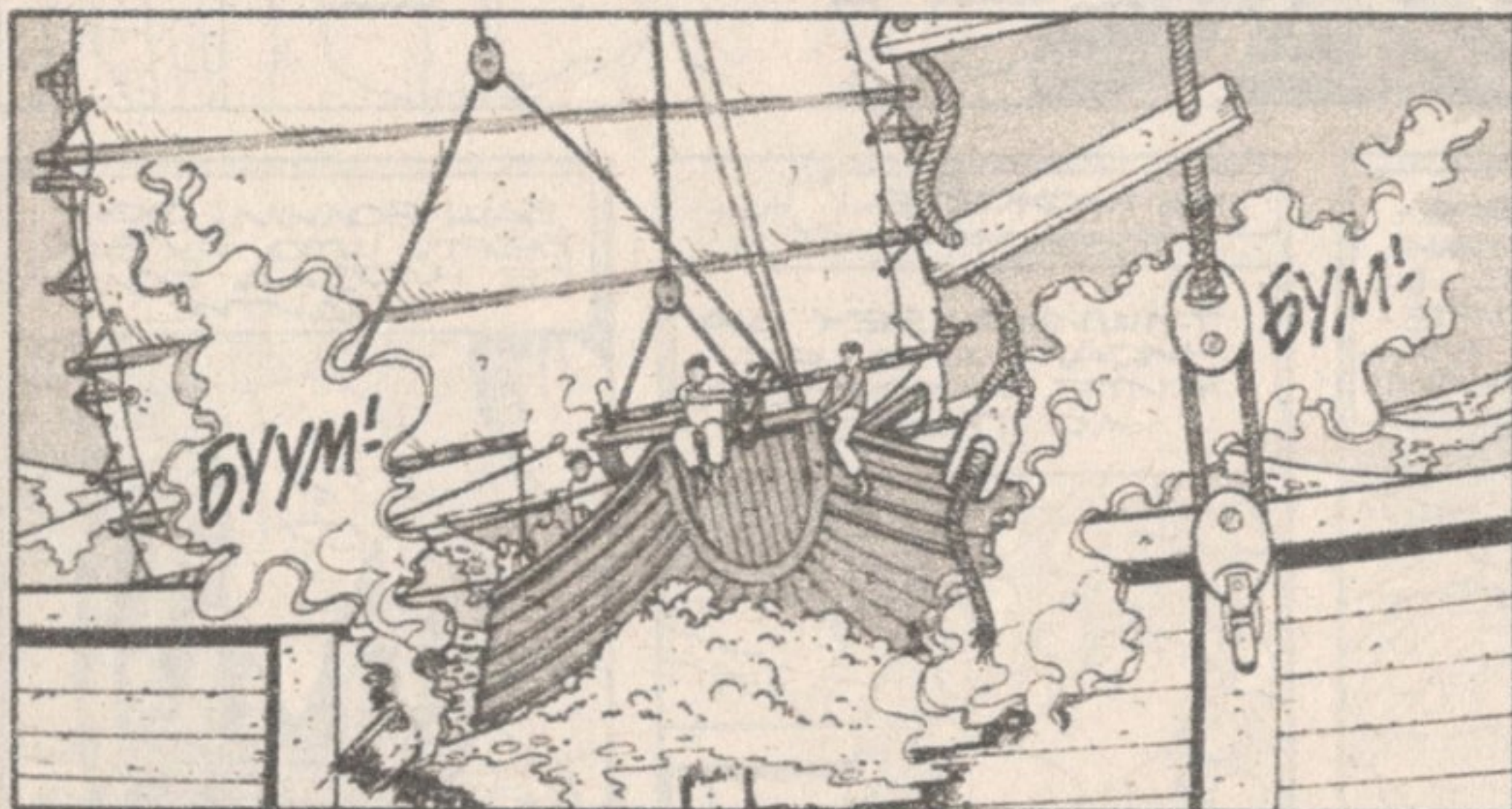
ТУК!
ТУК!
ТУК!

ПИРАТИ!

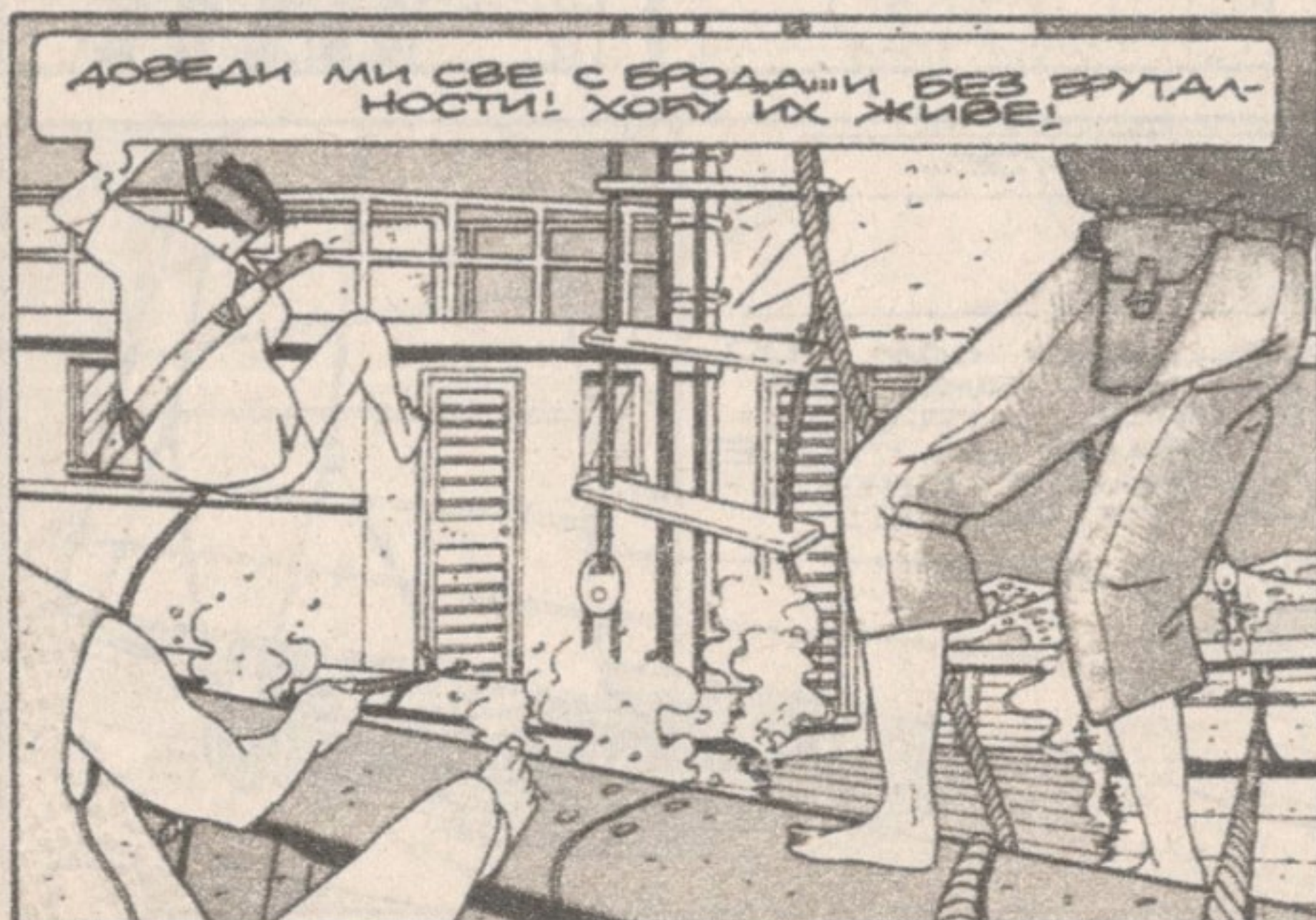
ДОСТА СМО СЕ ЗЕЗАЛИ, МАТОРИ! ЈОШ РЕШ НЕКОГ И РАНИ-
ТИ ТОМ ТВОЈОМ СТАРУДИЈОМ! ОВО РЕ ТЕ ОСВЕСТИТИ!

СПУСТИТЕ
ЈЕДРА!

САНГА, ПРЕУЗМИ
КОРМИЛО! ИДЕМ
ДА ВИДИМ
ШТА ОВИ ДОЛЕ
ХОРЕ!

ДОВЕДИ МИ СВЕ С БРОДАМИ БЕЗ ВРУТАЛ-
НОСТИ! ХОЋУ ИХ ЖИВЕ!

САМО ИЗВОДИТЕ, МА-
ДА СЕ НЕ СЕРАМ ДА
САМ ВАМ ПОСЛАЛА
ПОЗИВ-НИЦЕ!

ПА, МИС ПЕШ, ЗАР
СЕ ТАКО ДОЧЕКУ-
ЈУ СТАРИ ПРИ-
ЈАТЕЛИ?

ОТКУДА ВИ ОБ-
ДЕ, МАЛАНГ?
ОВО НИЈЕ ВАШ
ТЕРЕН!

НИСАМ ТУ ЗБОГ ВАС, АЛИ
БУ СЕ РАДО ПРИСЕТИТИ
НАШЕ САРАДЊЕ У АНТАНУ!

ПОМОЗИТЕ МИ!

БИО ЈЕ РАТ... И
ЈЕДИНО СТЕ ВИ ЗНА-
ЛИ ПОЗИЦИЈУ ЈАПА-
НАЦА У ИНДОНЕЗИЈИ,
А ЈА САМ БИЛА У
СЛУЖБИ
КРАЛЈИЦЕ!
СЕГАТЕ ЛИ СЕ
ДА НИКАД НИ-
САМ ОДОВРАД-
ЛА ВАШЕ МЕТОДЕ?

ЗНАЧИ, ВИ ПОРИЧЕ-
ТЕ НАШУ ЗАЈЕДНИЧ-
КУ РАТНУ ПРОШЛОСТ!
УВЕК САМ НА-
СЛУЖИВАО
ДА НИСМО ИСТЕ
СОПТЕ!

ПУСТИТЕ МЕ,
ЗАБОГА!

СВЕ ОМО ПРЕТРАЖИ-
ЛИ... НАШЛИ СМО СА-
МО ОВУ ТРОЈЦУ!

ОСТАВИТЕ МЕ
НА МИРУ! БО-
ЛЕСТАН САМ!

ЊЕДАН, ГОСПОДИНЕ НЕМАЦ!
ПРЕМА ВАМА ГАЗИМ ПОСЕБНО
ИНТЕРЕСОВАЊЕ!

ЈА ВАС НЕ ПО-
ЗНАЈЕМ... АЛИ
СВЕ ОВО УКАЗУ-
ЈЕ НА ТО КАК-
ВИ СТЕ! ШТА
ХОРЕТЕ ОД
МЕНЕ?

СВЕ У СВОЈЕ ВРЕ-
МЕ! ЗА ПОЧЕТАК,
ПОЗИВАМ ВАС НА
КРАТКО КРАТАРЕ-
ЊЕ С УБОГИМ МА-
ЛАНСКИМ ТРГОВЦЕМ!

НЕ МОЖЕТЕ...

ТИШИНА! РЕЧ ДА
НИСАМ ЧУО! ВЕ-
ЖИТЕ И ПРЕОСТА-
МО ТРОЈЕ!

БАШ ВОЛИМ, ОН
БЕРГ, ШТО БУ ВАС
СЕ НАЈЗЛАД ОДО-
БОДИТИ!

ЗАНИМЛИВО!

СТАРИ ИДЕ
С НАМА! ОД-
ВЕЖИТЕ ГА!

ЗБОГМ,
ДРАГА
МОЈА!
СРЕДНО С
КОНОПЦИ-
МА! СРЕШ-
ЋЕМО СЕ
У ПАК-
ЛУ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

БЛОКИРАО САМ ЈОЈ
КОРМИЛО, ТАКО ДА
НЕ БРОД ОТПЛОВИ-
ТИ ПРАВО НА СТЕНЕ!
ШТО МАЊЕ СВЕДО-
КА, ТО БОЉЕ!

У ИСТО ВРЕМЕ, НА АЕРОДРОМУ...

НИСТЕ ПРВИ КОЈИ СТЕ ДОШЛИ ДА СЕ
РАСПИТУЈЕТЕ О АВИОНИ. ПРЕТПОСТАВ-
ЉАМ ДА НИ ВИ НЕМАТЕ ДОКАЗА
ДА ЈЕ ВАШ, ПА ВАМ ПА НЕ МОГУ
ДАТИ!

АВИОН ЈЕ ПРИПАДАО
МОЈ ОЏУ КОЈИ ЈЕ
САД У ПЛАННИ КО
ЗНА ГДЕ... МОРАМ ПА
НАћи... УСПЕХУ ЈЕДИНО...

...АКО ЗНАМ ГДЕ ЈЕ АВИ-
ОН ПРОНАЂЕН!

ВАША ПРИЧА ЈЕ ЛОГИЧ-
НА... АЛИ ОНАЈ КОЈИ БИ
МОГАО ДА ВАМ ПОМОГ-
НЕ ТРЕЊУТНО ЈЕ НЕГДЕ
НА ПАЦИФИКУ, СА СВО-
ЈОМ ЛЕПОТИЦОМ!

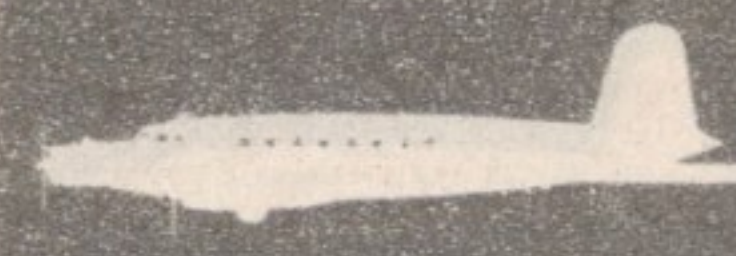
БРАТА МЕ ЗА НЕТА,
ОТАЦ МИ ЈЕ У ОПАСНОСТИ!
СВЕ БУ УМИЊИТИ ДА
ГА СПАСЕМ!

ВЕРУЈТЕ ДА НЕМАМ ПРЕД-
СТАВУ ГДЕ ЈЕ ПРОНАЂЕН
АВИОН! ТО САМО АДЛЕР
ЗНА!

МОРАМ СЕ С ЊИМ ВИ-
ДЕТИ! ГДЕ ПА МОГУ
НАћи?

ТРЕБАЛО БИ ДА ЈЕ
У БЛИЗИНИ ОСТРВА
ВЕЛИКИ КОКО!

БЛОКИРАНОГ КОРМИЛА, "КАКАТО" СЕ ОПАЗНО ПРИМАКАО СТЕНАМА

ЈУМЕ, КАД СУ СЕ ПОСЛЕДЊИ ПУТ ЗАВИЛИ, БИЛИ СУ ОКО
СТО МИЛА ОД ОСТРВА! УЗ МАЛО СРЕБЕ, ВАШИМ ХИДРОАВНО-
НОМ СТИГЛИ БИТЕ ДО ЊИХ ЗА ДВАНАЕСТ САТИ!

АВНО, ОДМАХ
КРЕГЕМ! ТРЕБА
МИ ГОРИВО И
МАЛО ХРАНЕ!
МОЖЕТЕ ЛИ МИ ТО
ОБЕЗБЕДИТИ?

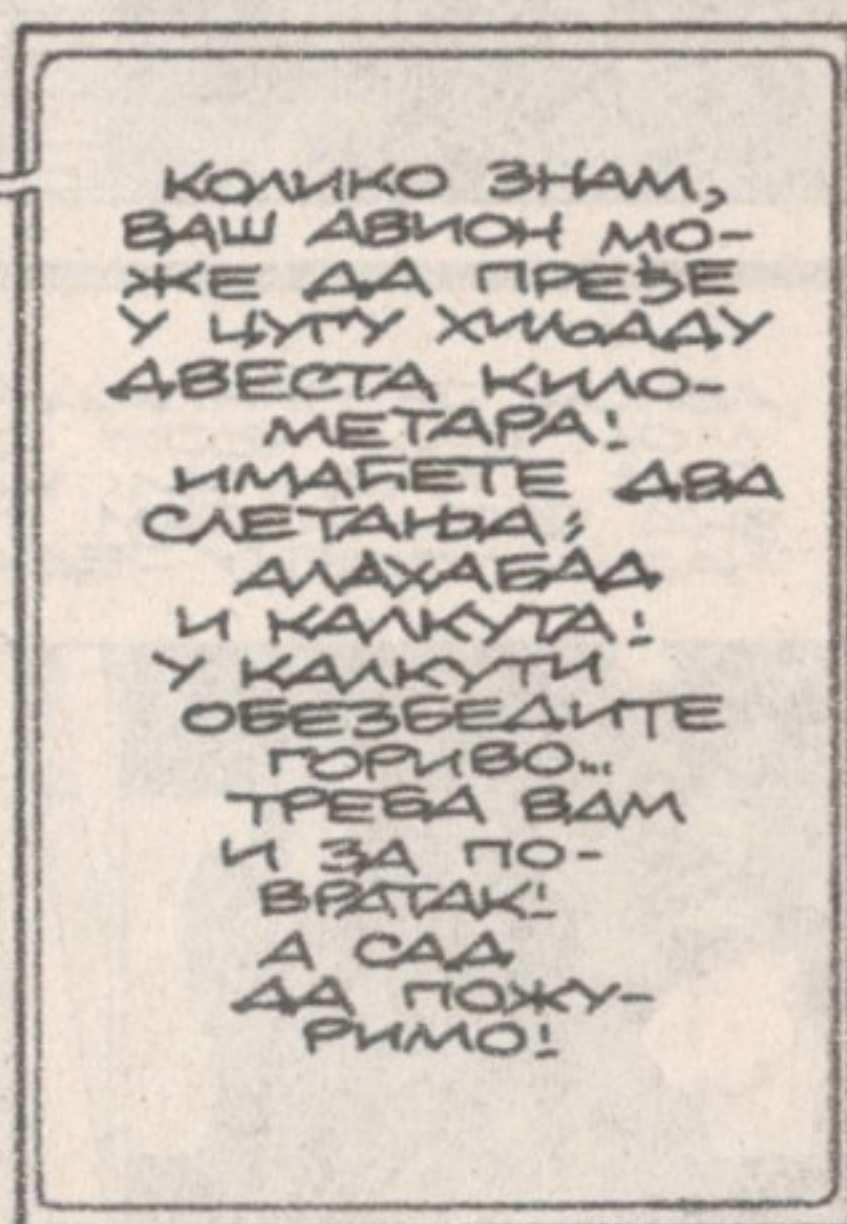
НАРАВНО!

ВИ СТЕ
СРЦЕ!

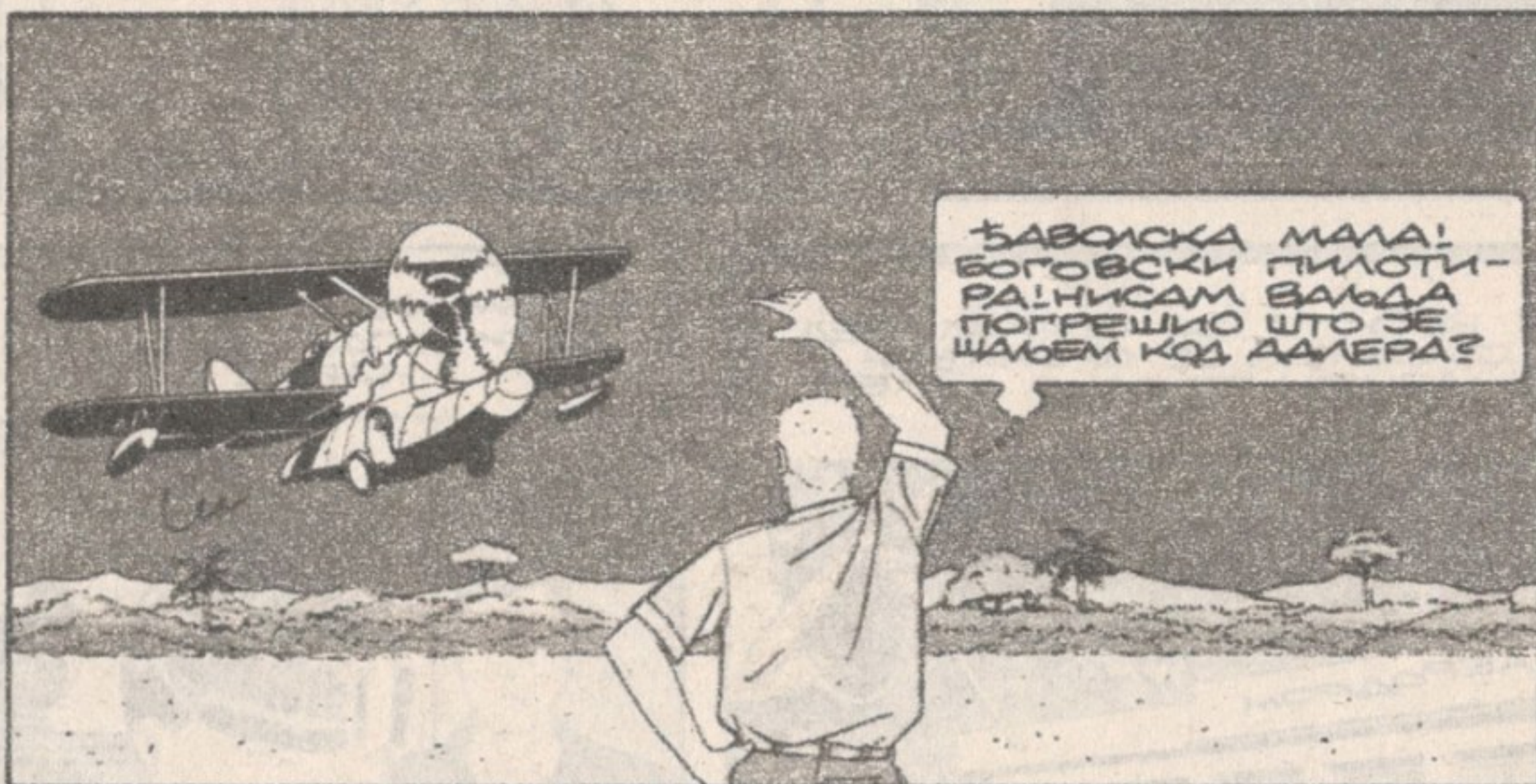
ХОБЕТЕ ЛИ ДА ВАМ
НАПРАВИМ МАРШРУТУ?
ПОЗНАЈЕМ ДОБРО КРАЈ,
ТО ЋЕ ВАМ УШТЕДЕТИ
ВРЕМЕ!

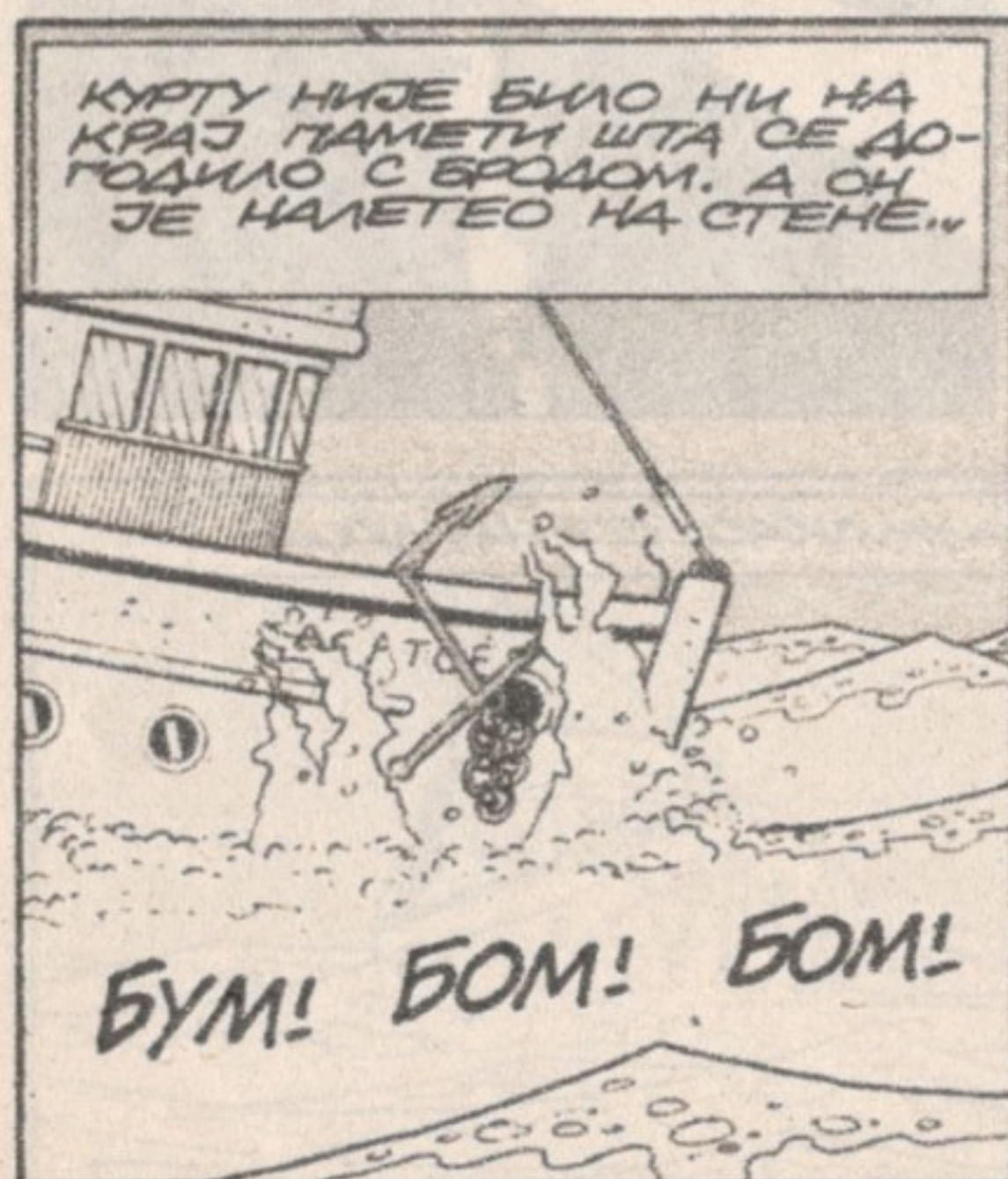
КОЛИКО ЗНАМ,
ВАШ АВНОН МО-
ЖЕ ДА ПРЕЗЕ
У ЦУТУ ХИЛАДУ
АВЕСТА КИЛО-
МЕТАРА!
ИМАЈЕТЕ ДВА
СЛЕТАЊА:
АЛАХАБАД
И КАЛКУТА!
У КАЛКУТИ
ОБЕЗБЕДИТЕ
ГОРИВО...
ТРЕБА ВАМ
И ЗА ПО-
ВРАТАК!
А САД
ДА ПОЖУ-
РИМО!

ЈА САМ МАЈА! ВИ СТЕ
КУРТ, ЗАР НЕ? МНОГО ХВА-
ЛА ЗА СВЕ!

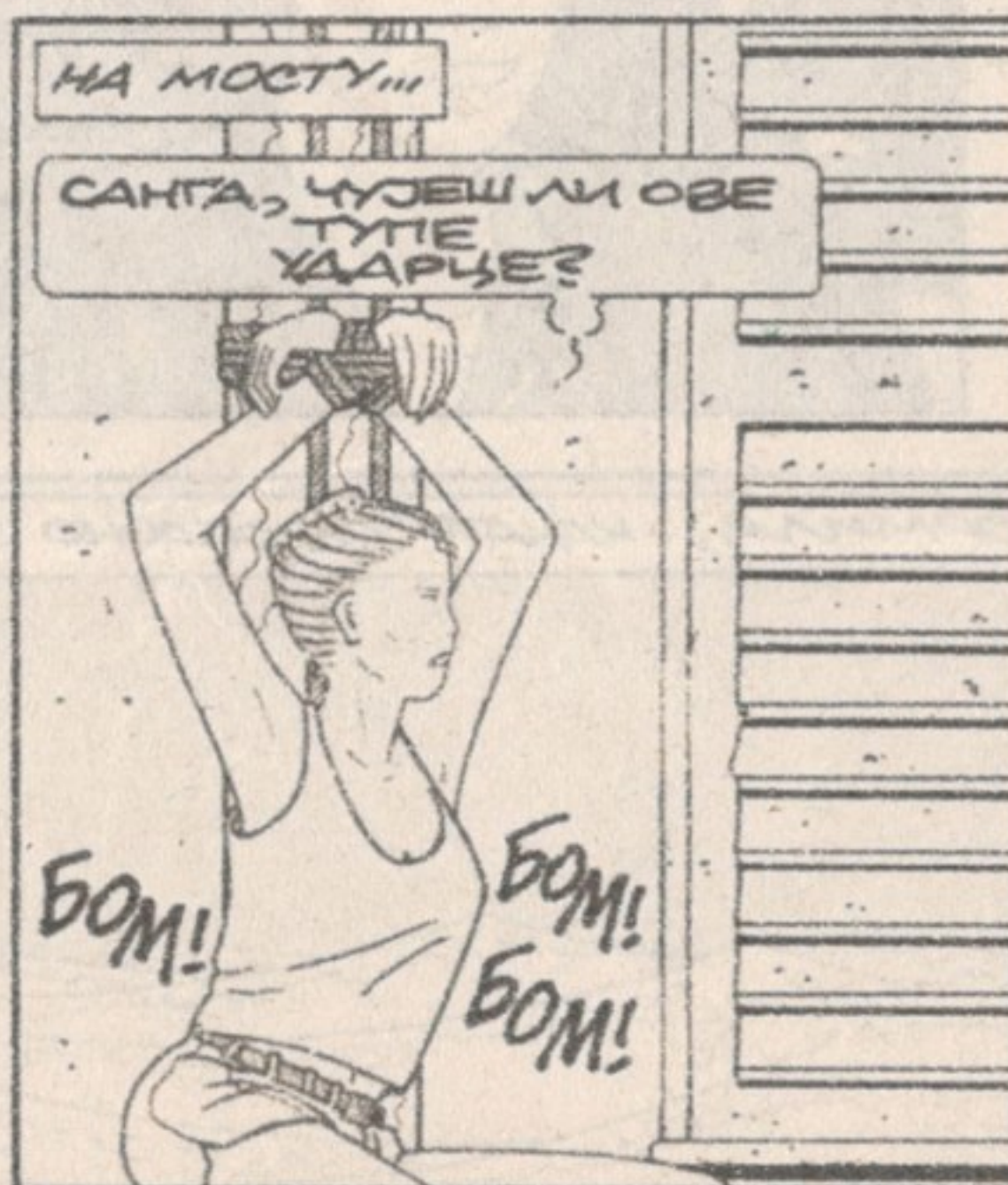

ЋАВОЈСКА МАЈА!
БОГОВСКИ ПИЛОТИ-
РА! НИСАМ ВАЈДА
ПОГРЕШНО ШТО ЈЕ
ЋАЈЕМ КОД ААЛЕРА?

КУРТУ НИЈЕ БИЛО НИ НА
КРАЈ ПАМЕТИ ШТА СЕ ДО-
ГОДИЛО С БРОДОМ. А ОН
ЈЕ НАЛЕТЕО НА СТЕНЕ...

БУМ! БОМ! БОМ!

НА МОСТУ!!!

САНГА, ЧУЈЕШ ЛИ ОВЕ
ТУПЕ
УДАРЦЕ?

БОМ!
БОМ!
БОМ!

МЕМСАХИБ ХЕЛЕНА, ТО
ЗНАЧИ ДА БЕМО УСКО-
РО УМРЕТИ ЈЕР ЋЕ
СЕ БРОД РАСПАСТИ!

БОМ!
БОМ!

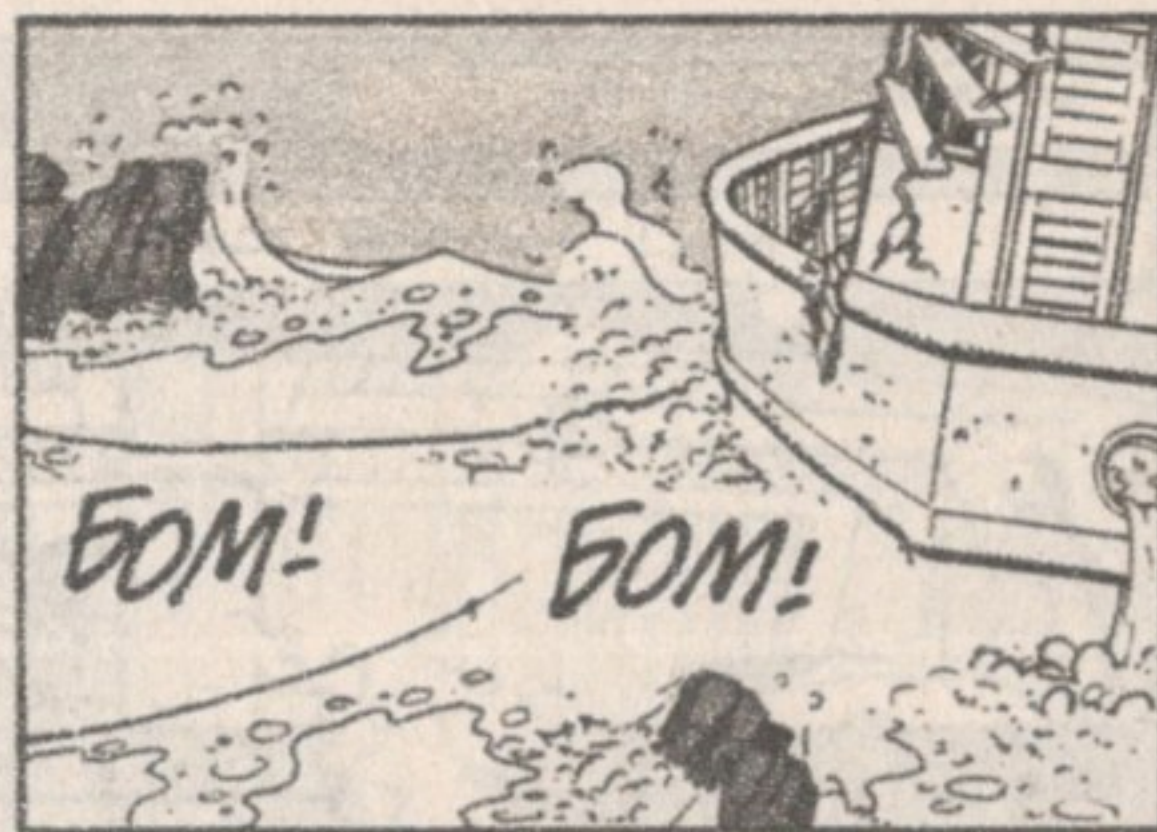
ОНО БУДРЕ МАЛАНГ ЈЕ
ЗНАО! ЗАШТО НАС ЈЕ ОСТА-
ВИО ОВАКО? КАД БИСМО
МОГЛИ!!!

МЕМСАХИС ХЕЛЕНА... ЧУЈЕТЕ ЛИ?

БОМ!

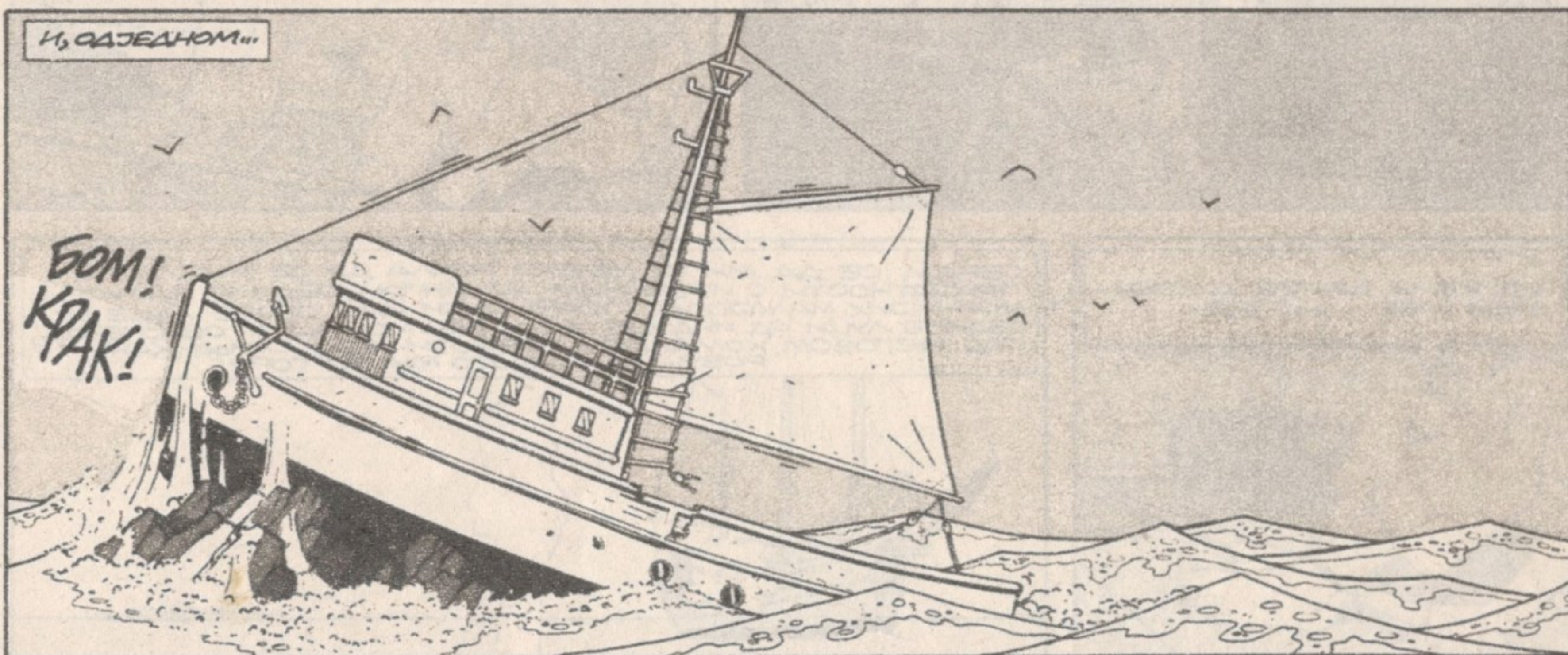
БОМ!

БОМ!

БОМ!

БОМ!

И, ОДЈЕДНОМ!!!

БОМ!
КРАК!

У ИСТО ВРЕМЕ, ДАЛЕКО ОДТЛЕ...

НАЗБАД ОМО СЕ ИШЧУПАЛИ! БРОД СЕ
СИГУРНО ВЕР РАСТАО... НЕМАЦ ЈЕ У
МОЈОЈ ВЛАСТИ И НАМН БУ НАЧИНА
ДА ИШЧУПАМ ИЗ НЕГА ИНФОРМАЦИ-
ЈЕ! КАКО ЈЕ МАТОРН ХОЛАНДЗАНИН?

СИРНО СЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ НАПУНИМ
ТРАВАМА! ГАЗДА, ДОЗВОЛИ МИ ДА
СЕ ЈА МАЛО ПОЗАБАВИМ НЕМЦЕМ!

СТРТИЉЕЊА, МАЛА! НЕКА ГА ЈОШ МАЛО У ПОТПЛАЊЕ-
ЉУ, А МИ ИДЕМО ДА ВРАТИМО КОЛИКО ЈЕ
СПРЕМАН ДА САРАБУЈЕ!

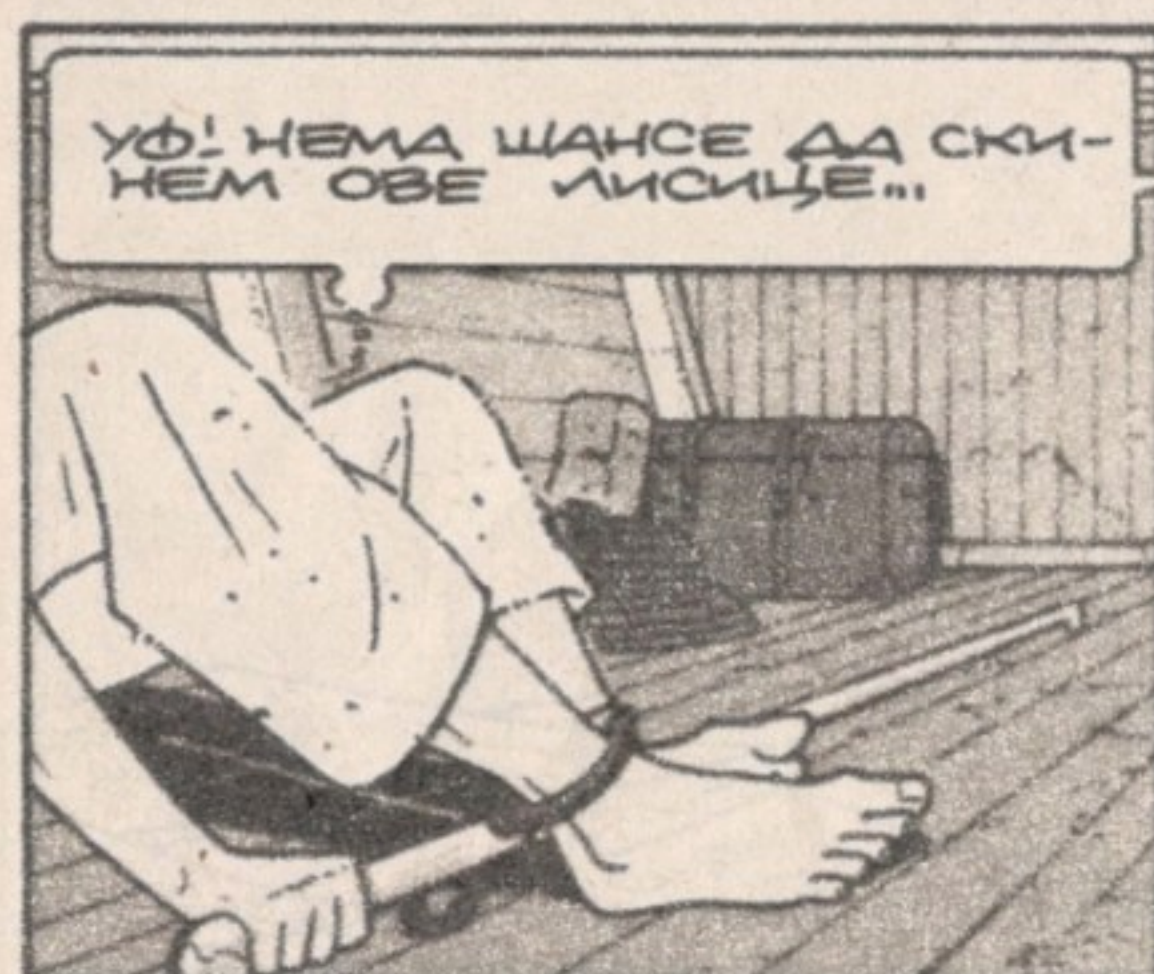

У ПОТПЛАВЉЕЊУ!!!

ГЛУХ! КАКАВ СМРАД!

ШТА ЛИ ПРЕВОЗЕ ОВИМ ОДВРАТ-
НИМ БРОДОМ? МОТОРИ СУ МИ
БАШ ИЗНАД ГЛАВЕ!

УФ! НЕМА ШАНСЕ ДА СКИ-
НЕМ ОВЕ ЛИСТИЦЕ!!!

СЕГАМ СЕ ДА МИ ЈЕ ХЕЛЕНА РЕКЛА ДА ЈЕ ИМАЛА НЕ-
ПРИЈАТНОСТИ С ИЗВЕСТИМ МАЛАНГОМ, ЈЕДНИМ ОД НАЈ-
МОЋНИЈИХ МАЛАЈСКИХ ГУСАРА КОЈИ ИМА СВОЈЕ ЛУДЕ У
СВАКОЈ ЛУЦИ ОД ИНАНЈЕ ДО КИНЕ! МОЖДА И ОВАЈ БРОД,
ПОД ЊЕГОВОМ КОМАНДОМ, ПРЕВОЗИ НЕКУ ОПИЈАНАУ
РОБУ... ИЛИ НЕШТО МНОГО ГОРЕ!

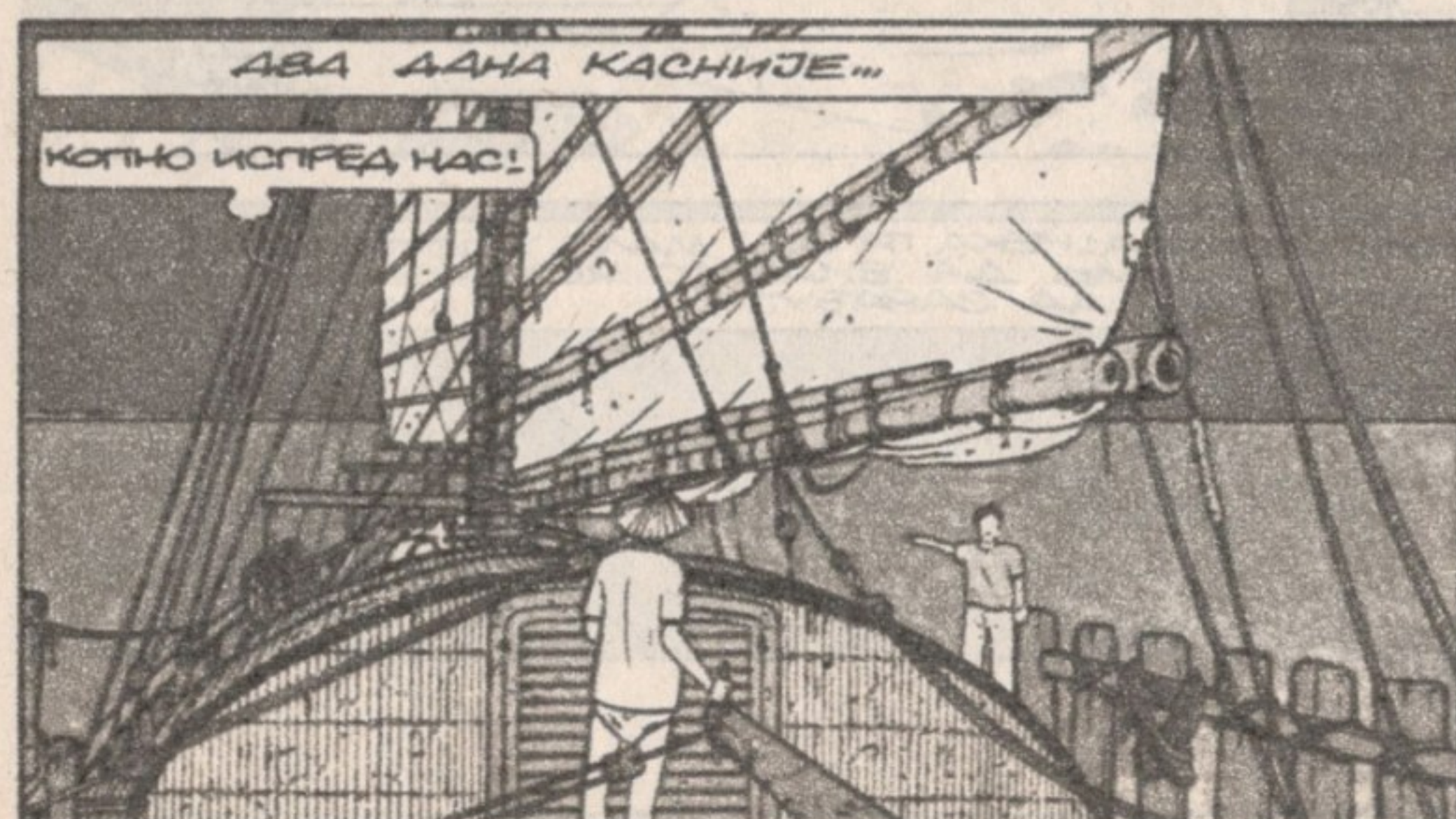
АЛИ, НИКАКО МИ НИЈЕ
ЈАСНО ШТА БУ ЈА ОВДЕ!
СРЕДОМ, ХЕЛЕНА СЕ СПА-
СЛА, А И ЈА БУ ПРВОМ
ПРИЛИКОМ!

КАД БИХ САМО ЗНАО
ГДЕ ГЛОВИМО? ОВАКО,
НЕИЗВЕШНОСТ ЈЕ ГРОЗНА!

ОВАКЕ ЈЕ ПАКЛЕНО
ВРУЋЕ!

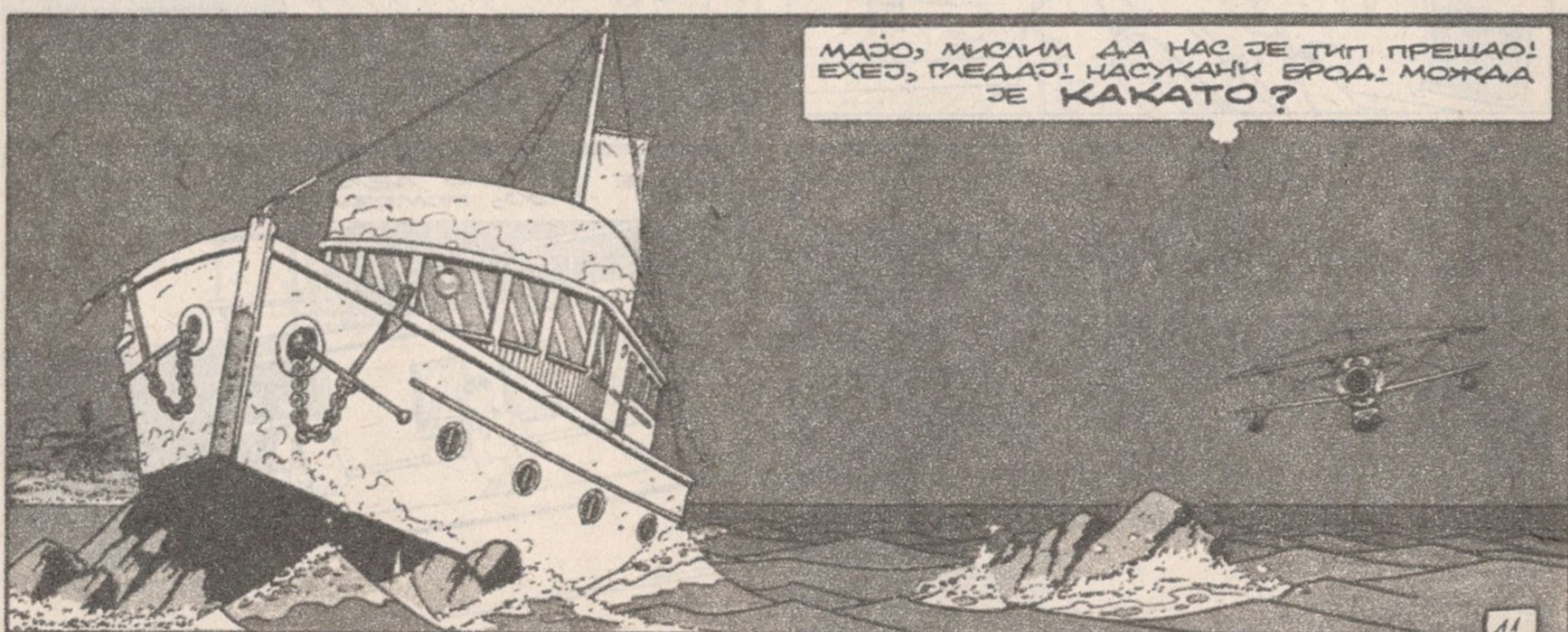
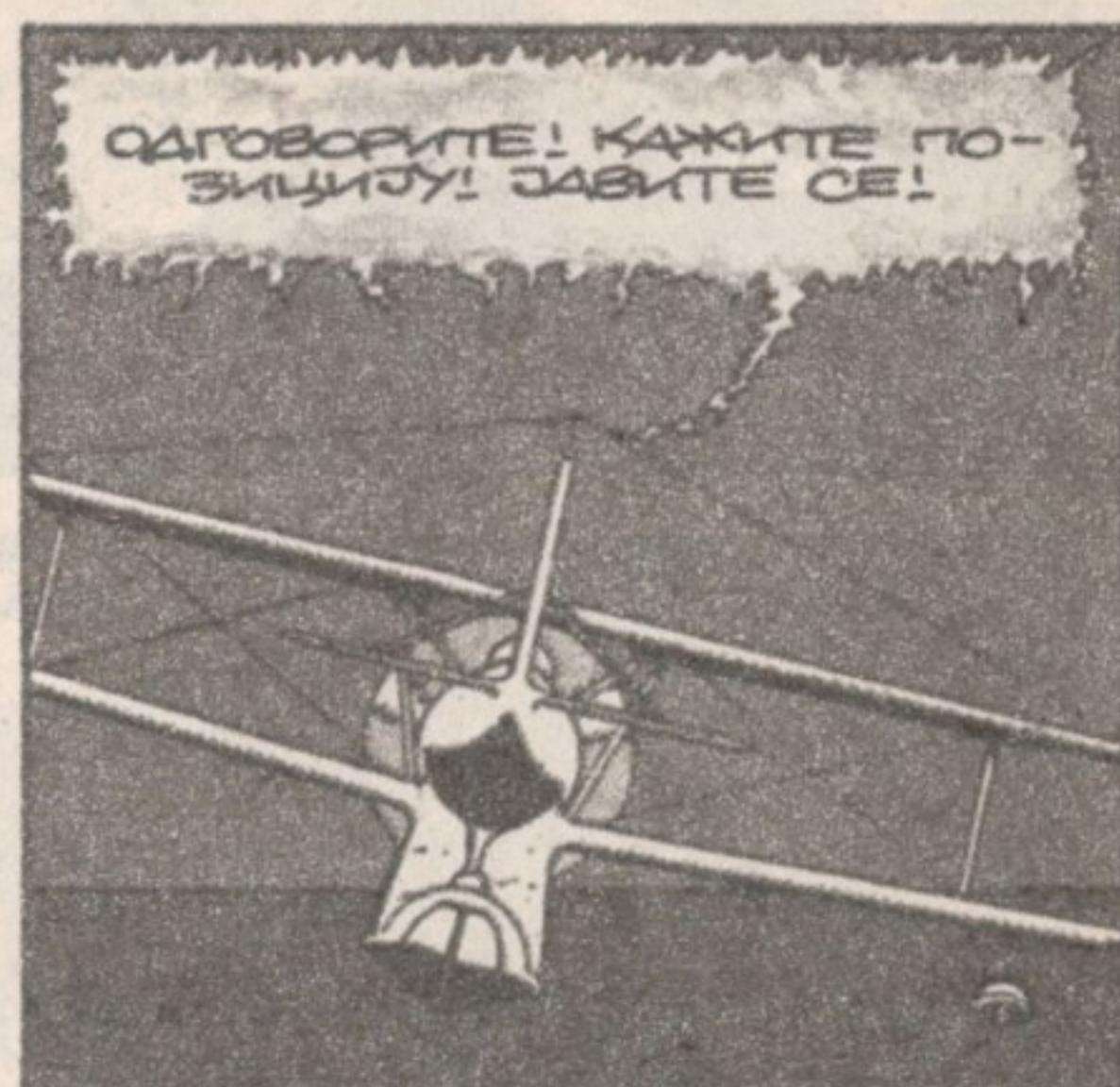
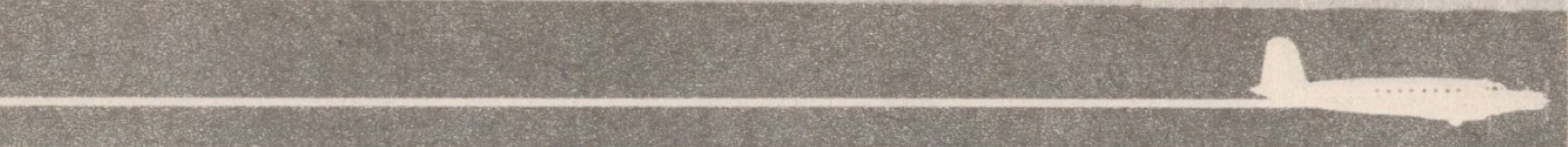
ДВА ДАНА КАСНИЈЕ!!!

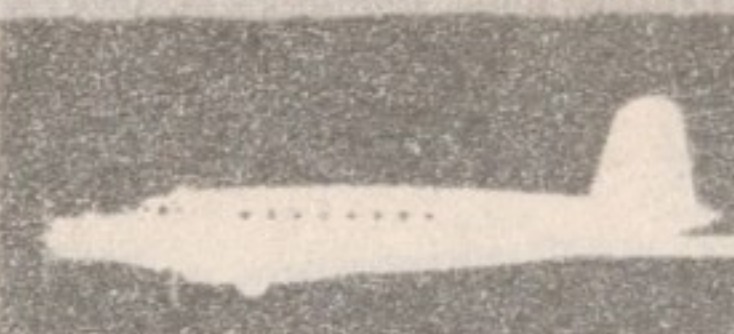
КОПНО ИСПРЕД НАС!

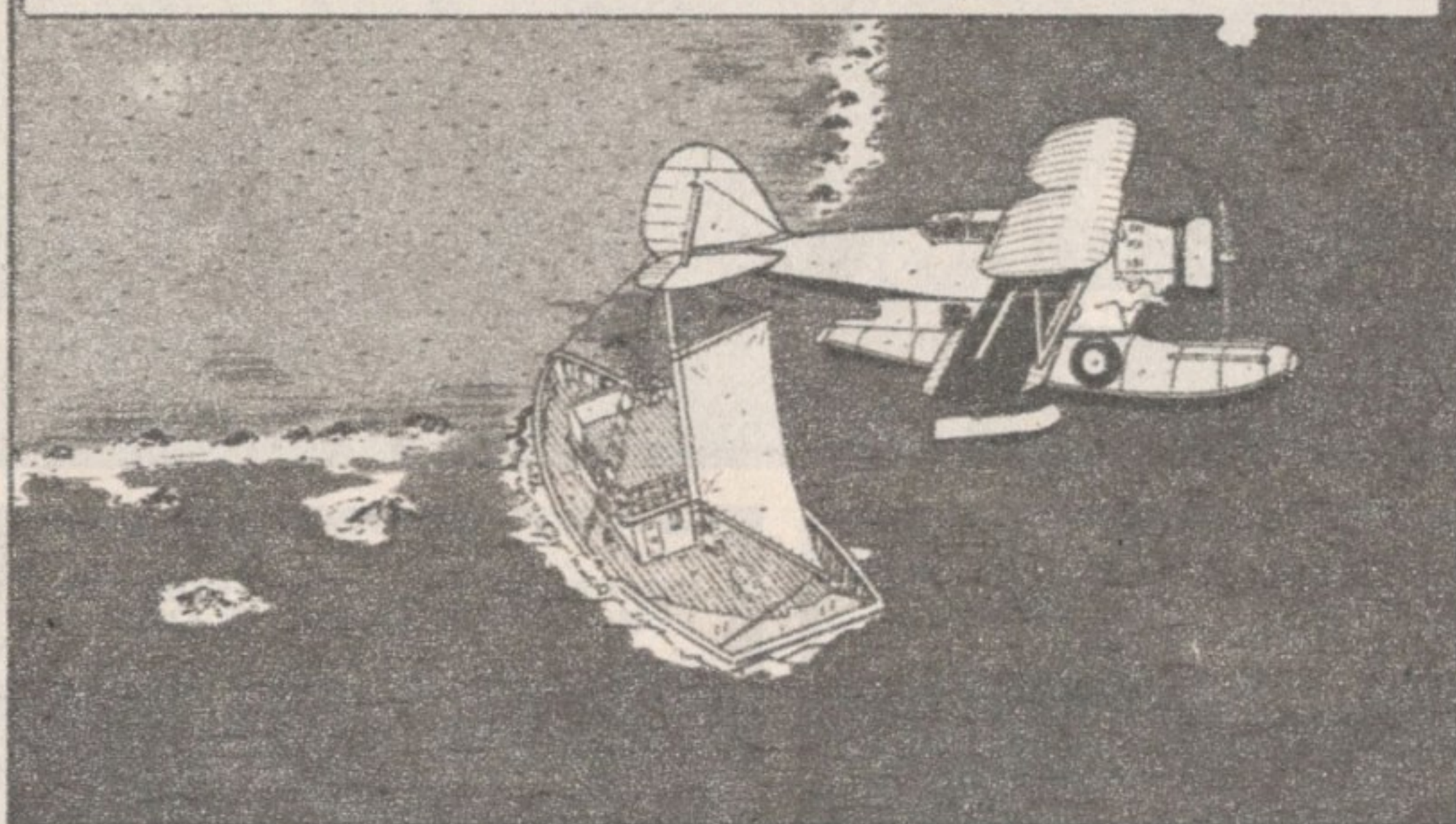
ПРЕМА ДОГОВОРУ, САСТАНАК
ЈЕ ТАМО НЕГДЕ!

ДОШЛО ЈЕ ВРЕМЕ ДА ИС-
ПИТАМО ЗАТВОРЕНИКА!

НЕ ВИДИ СЕ ИМЕ БРОДА! ОБИЋИ ОКО ЊЕГА, ДА
ОСМОТРИМ ДВОГЛЕДОМ!

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ НАПУШТЕН...

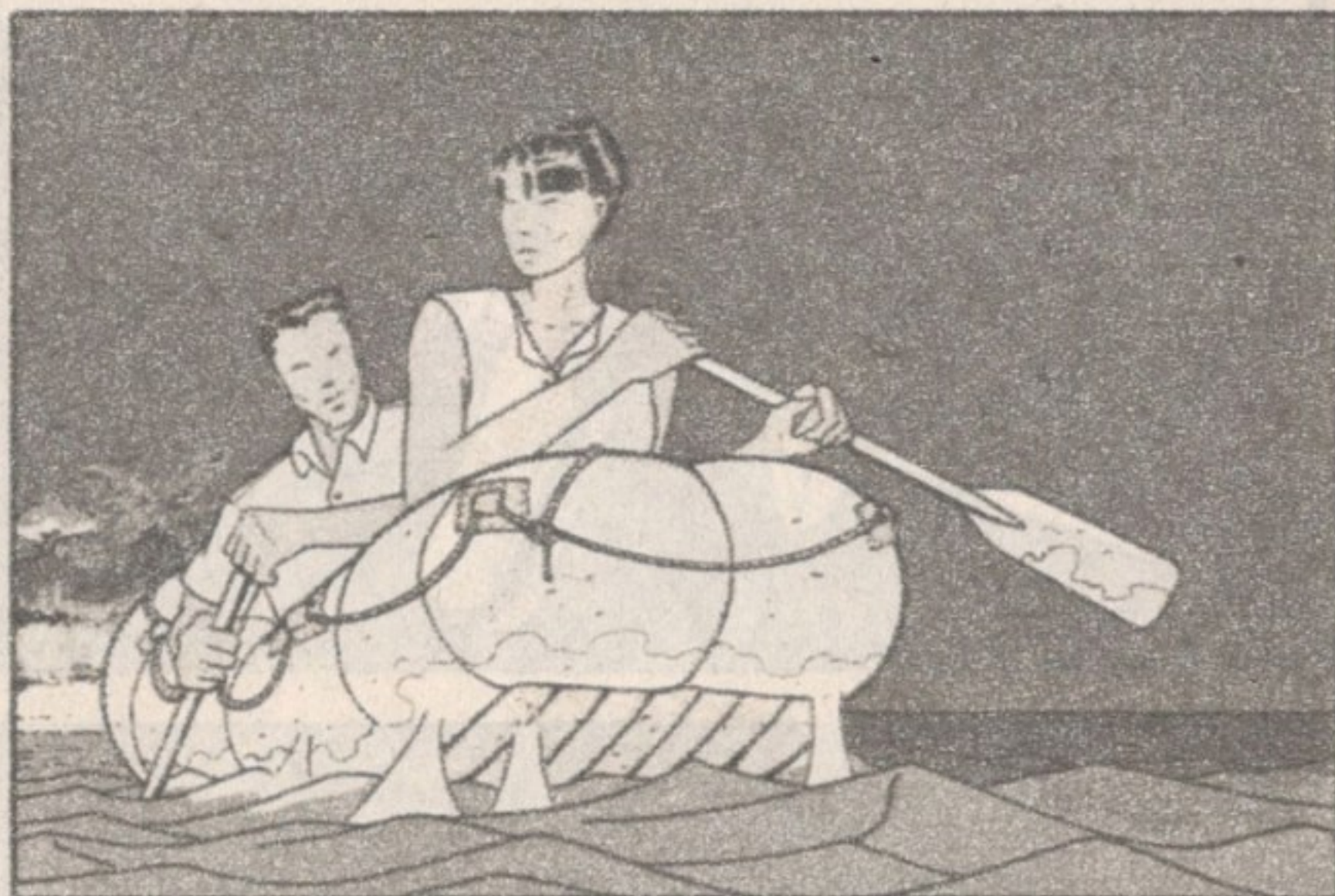
АХ, НЕ! ИМА НЕКОГА!

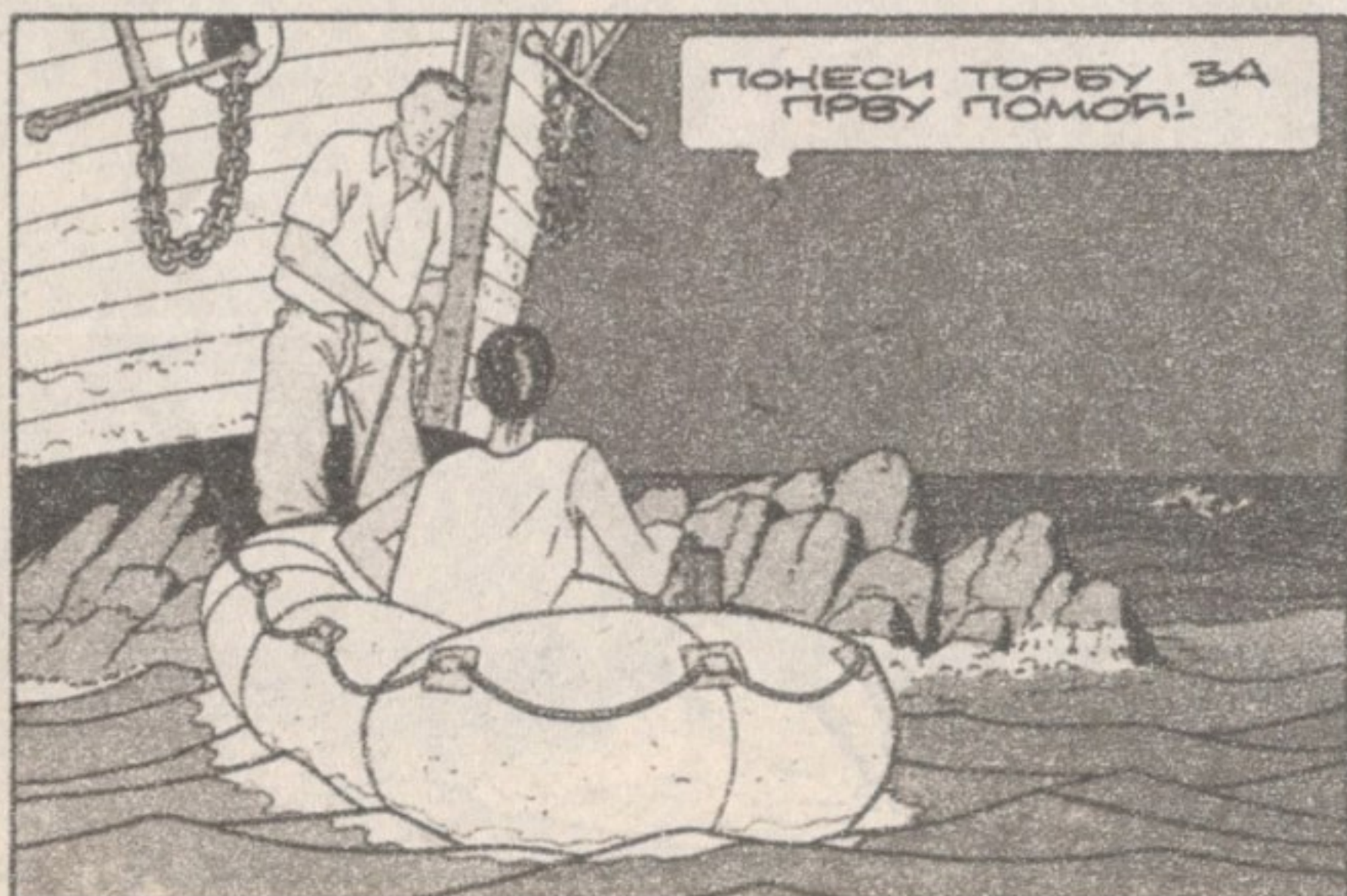
ОВДЕ ЈЕ ПОРОДНО ЗА СЕТАЊЕ, А
И БРОД ЈЕ БЛИЗУ!

ПОЖУРИМО! ИМОМО ВАЉДА ЗАКАС-
НИЛИ...

ПОНЕСИ ТОРБУ ЗА
ПРВУ ПОМОЋ!

ОВО ЈЕ СИГУРНО ДЕЛО НЕКИХ ГУСАРА!
МАЈО, ПОМОЗИ МИ!

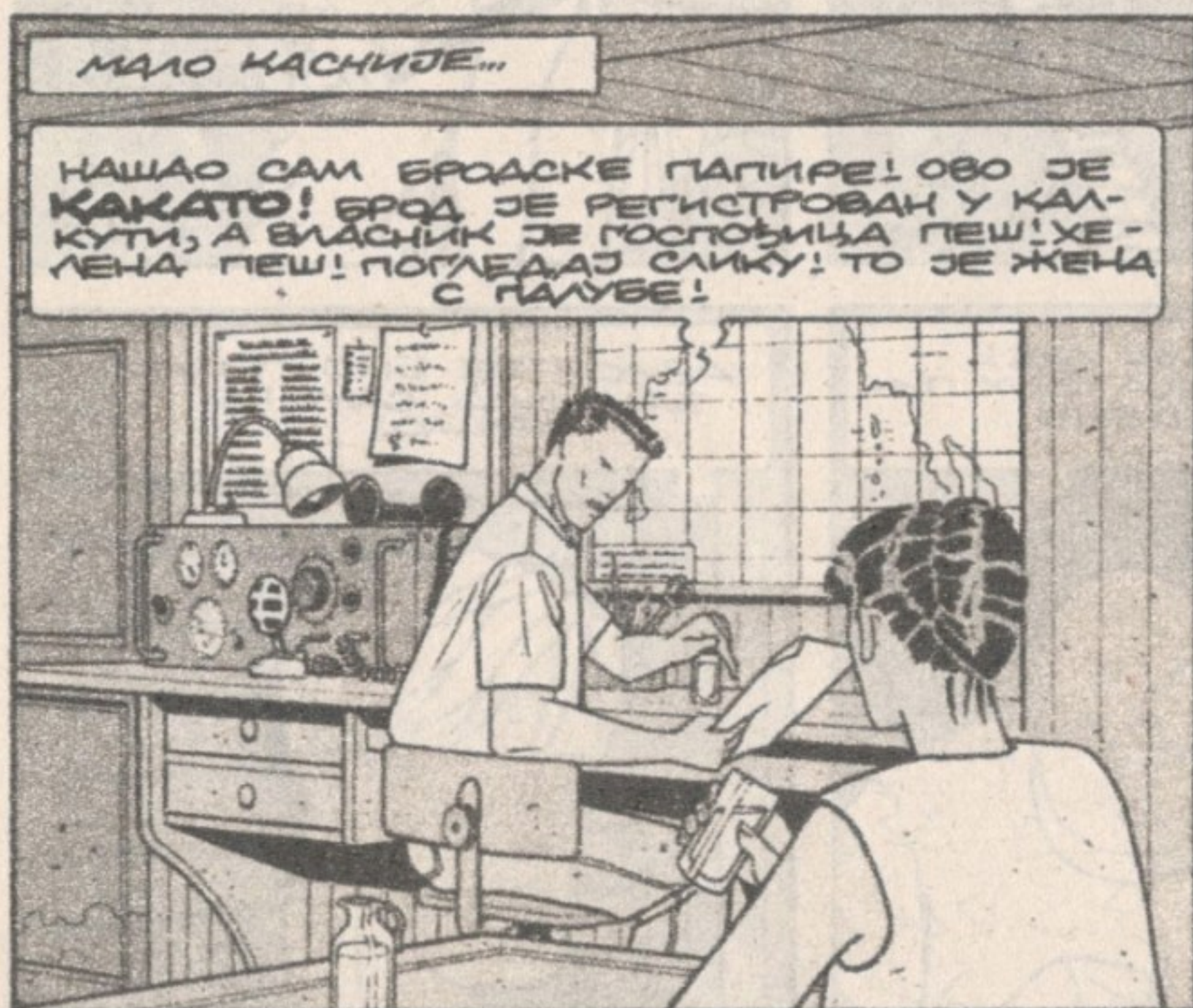
ТРЕБА ИХ СКИНУТИ ОД СУНЦА И
ДАТИ ИМ ВОДЕ! КОЛИ ЈЕ ОВО
ЖИЖИО?

ИНАЈДАН ЈЕ У БОЈЕМ СТА-
ЊУ НЕГО ЖЕНА!

ДЕХИДРИРАЛА ЈЕ
И ИМА СУНЧАНИЦУ!
СВА ГОРИ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

НАШАО САМ БРОДСКЕ ПАПИРЕ! ОВО ЈЕ
КАКАТО! БРОД ЈЕ РЕГИСТРОВАН У КАЛ-
КУТИ, А ВЛАСНИК ЈЕ ГОСПОЊИЦА ПЕШ! ХЕ-
ЛЕНА ПЕШ! ПОГЛЕДАЈ СЛИКУ! ТО ЈЕ ЖЕНА
С ПАЛУБЕ!

АДЛЕР ФОН БЕРГ НИЈЕ ТУ! ЧУДНО...
ПРОВЕШТЕМО НОЋ НА БРОДУ! ОВИМ
ЉУДИМА ЈЕ ПОТРЕБНА НЕГА, А
НИСМО У ВЕЛИКОЈ ЖУРБИ!

ТЕ НОЋИ...

ААХ, АДЛЕРЕ! НЕЕЕ!

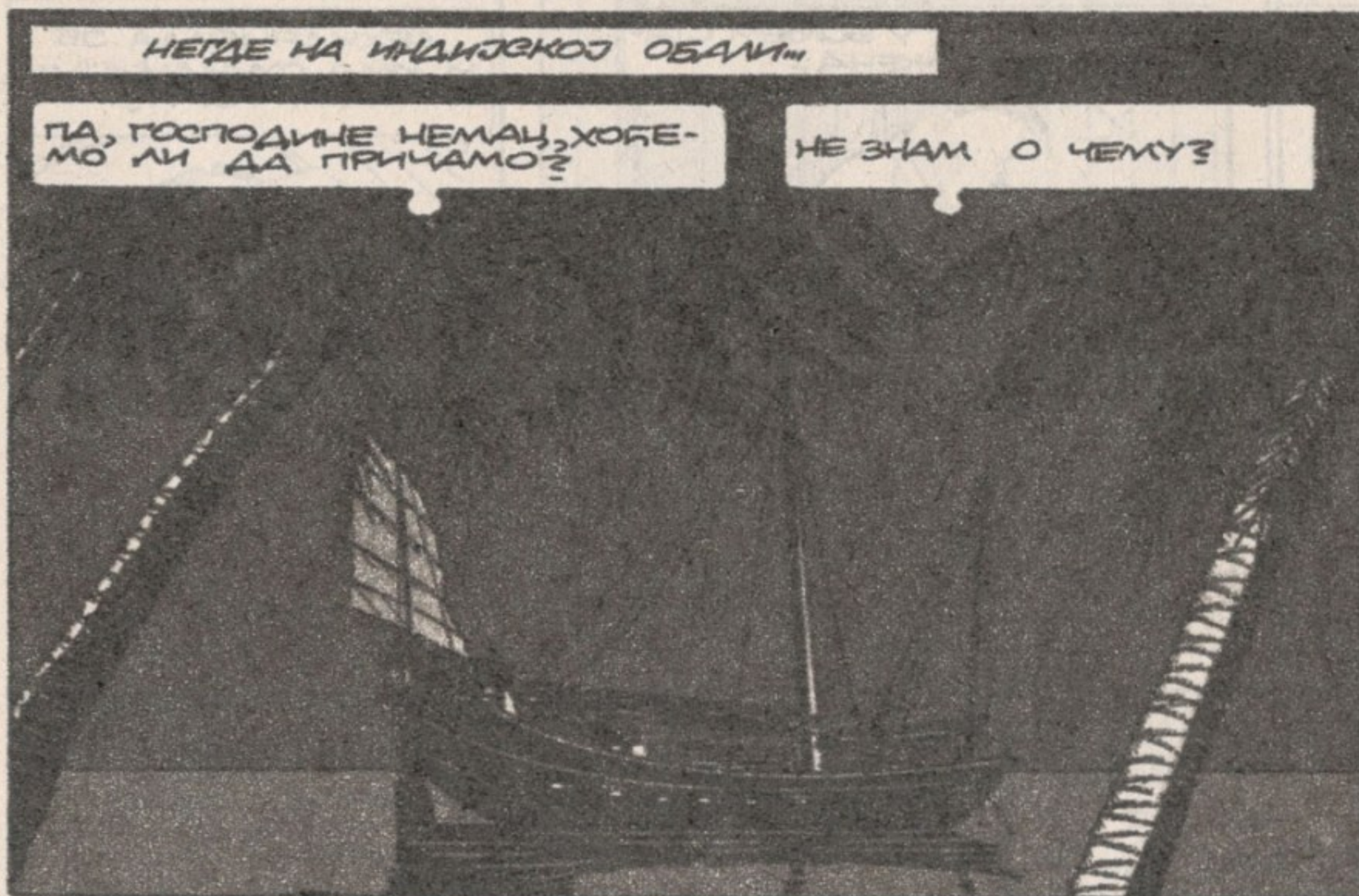
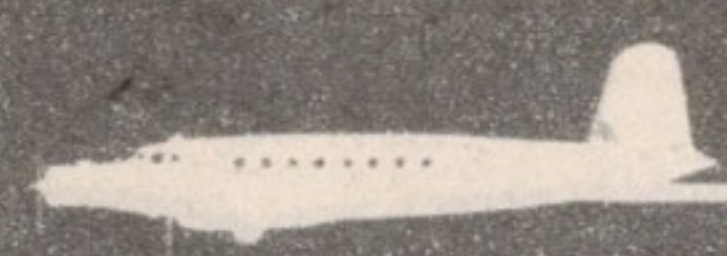
МАЛАНГ... АДЛЕР... НЕБУ ДА...

АДЛЕРЕ, ГДЕ СИ? ПАВИ
СЕ! МАЛАНГ...

ЈАДНИЦА, ПОНОВО ЈЕ ЗАСТА-
ЛА! САД МИ ЈЕ СВЕ ЈАСНО!
ОВО ЈЕ МАЛАНГОВО ДЕЛО!
ПРЕДУХИТРИО НАС ЈЕ!

НЕГДЕ НА ИНДИЈСКОЈ ОБАЛИ...

ПА, ГОСПОДИНЕ НЕМАЊ, ХОБЕ-
МО ЛИ ДА ПРИЧАМО?

НЕ ЗНАМ О ЧЕМУ?

О АВИОНУ КОЈИ СИ ДО-
БЕЗАО С ПЛАНИНЕ! У ЊЕ-
МУ ИМА НЕШТО ЗАНИМ-
ЛИВО ЗА ПРИНЦА ЗБОГ
ЧЕГА БИ ОН УНИШТИО, АКО
ТРЕБА, ПОЛА СВЕТА!

ШТА ДА УРАДИМ?

А ШТА ЈЕ ТО?

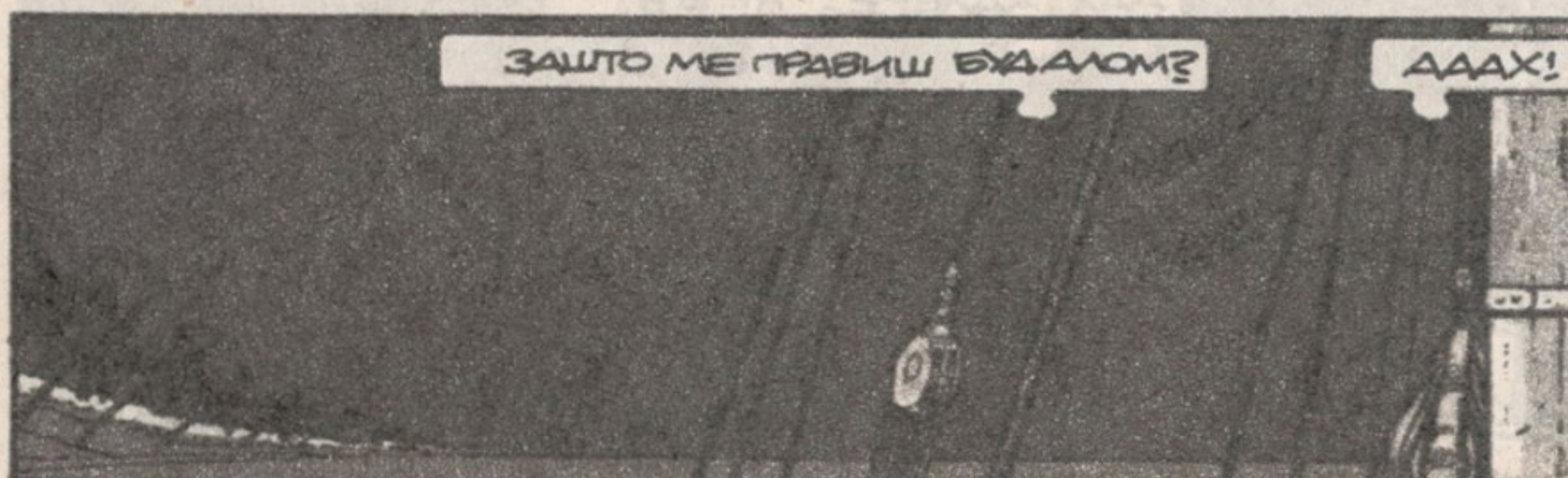

ШТА СЕ ПРАВИШ ЛУД!
ЗНАШ ДОБРО ДА ЈЕ У ПИ-
ТАЊУ БАСНОСЛОВНО
БЛАГО!

Ш... ШТА?

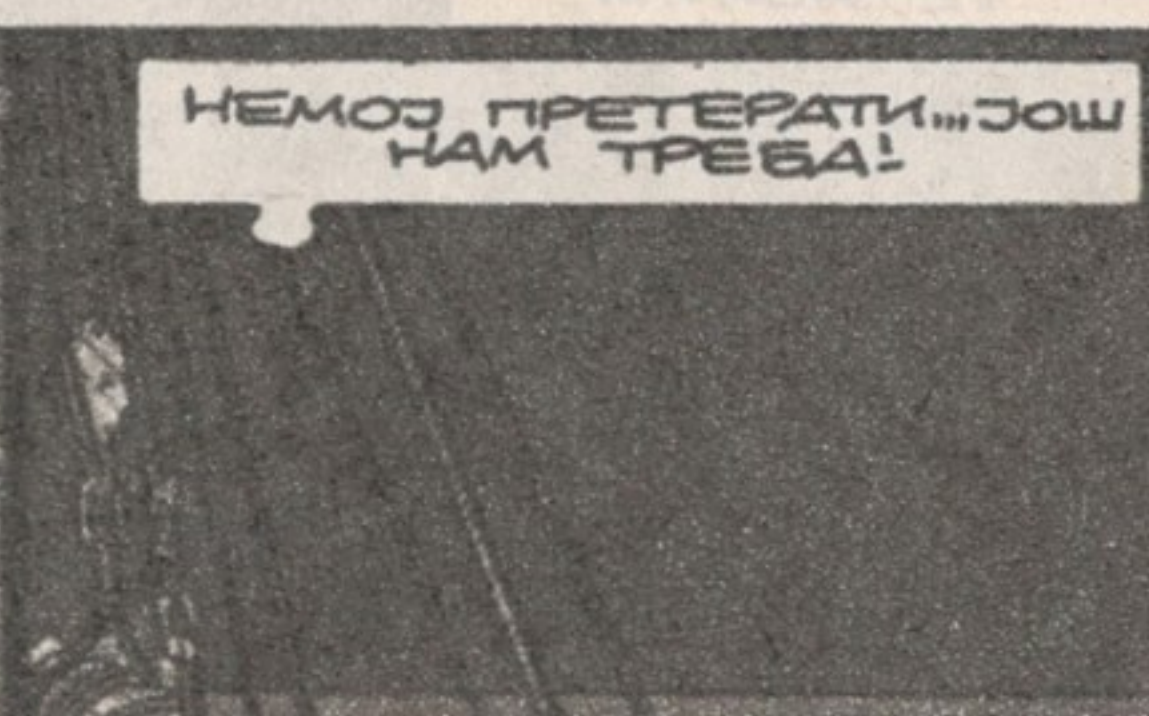

АВИОН ЈЕ БИО ПРА-
ЗАН КАД САМ ГА
НАЦАО!

ЗАШТО МЕ ПРАВИШ БУДАЛОМ?

ДААХ!

НЕМОЈ ПРЕТЕРАТИ... ЈОШ
НАМ ТРЕБА!

ИМАМ УТИСАК ДА
ЈЕ ИСКРЕН!

И ЈА! АЛИ ГДЕ
ЈЕ ОНАД БЛАГО?
ТО САМО АВАК
МОЖЕ ДА ЗНА!

КАЧИЈЕ...

ГДЕ МЕ ВОДИТЕ?

УСКРО БИШ САЗНАТИ!

УХ! ДОБРО СУ ВАС СРЕДИ-
ЛИ! АЛ' СТЕ ЈОШ УВЕК
У ЈЕДНОМ КОМПАДУ!

ИЗВИНИТЕ ЗА МОЈЕ ПОНАШАЊЕ НА
КАКАТУ! РАТ ЈЕ УНИШТИО СВЕ
ДОБРО У МЕНИ!

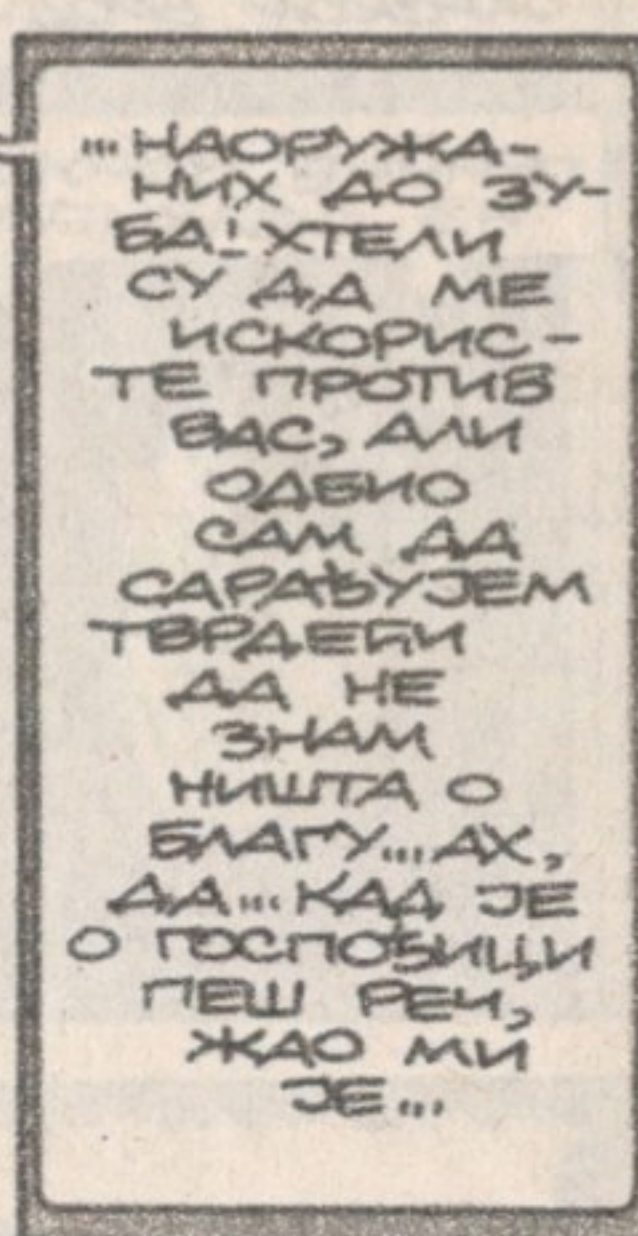
ОКЕЈ, ДРМКАНЕ!
ВИСКИ И МА-
ЛАРИЈА НИСУ
ЗА ВАС!
ЗАБОРАВИ-
ТЕМО СВЕ!

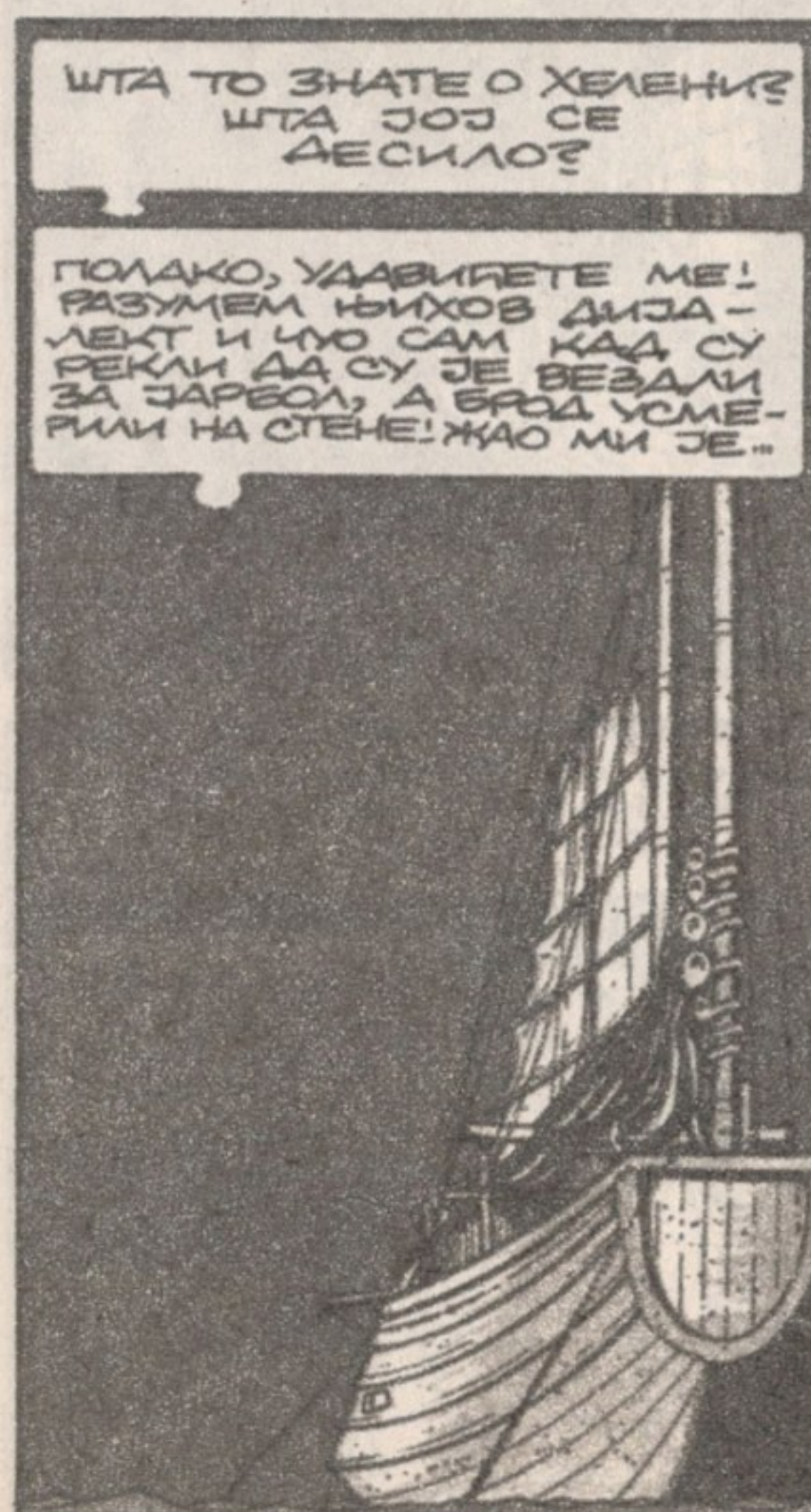
БАШ ОМО У СОСУ! РАЗ-
МИШЉАО САМ
КАКО...

"ДА СЕ ИЗБАВИМО ИЗ ОВОГА, АЛИ НА
ПУТИНИ ТО БАШ НИЈЕ ЛАКО ИЗВОДИ-
МО, ПОГОТОВО ПОРЕД ЛУДИ..."

"НАОРУЖА-
НИХ ДО ЗУ-
БА! ХТЕЛИ
СУ ДА МЕ
ИСКОРИС-
ТЕ ПРОТИВ
ВАС, АЛИ
ОДБИО
САМ ДА
САРАЂУЈЕМ
ТВРДЕРИ
ДА НЕ
ЗНАМ
НИШТА О
БЛАГУ... АХ,
ДА... КАД ЈЕ
О ГОСПОДИЦИ
ПЕШ РЕЧ,
ЖАО МИ
ЈЕ..."

ШТА ТО ЗНАТЕ О ХЕЛЕНИ?
ШТА ЈОЈ СЕ
ДЕСИЛО?

ПОЛАКО, УДАВИТЕ МЕ!
РАЗУМЕМ ЊИХОВ ДИЈА-
ЛЕКТ И ЧИО САМ КАД СУ
РЕКАЛИ ДА СУ ЈЕ ВЕЗАЛИ
ЗА ЈАРБОЛ, А БРОД УСМЕ-
РИЛИ НА СТЕНЕ! ЖАО МИ ЈЕ..."

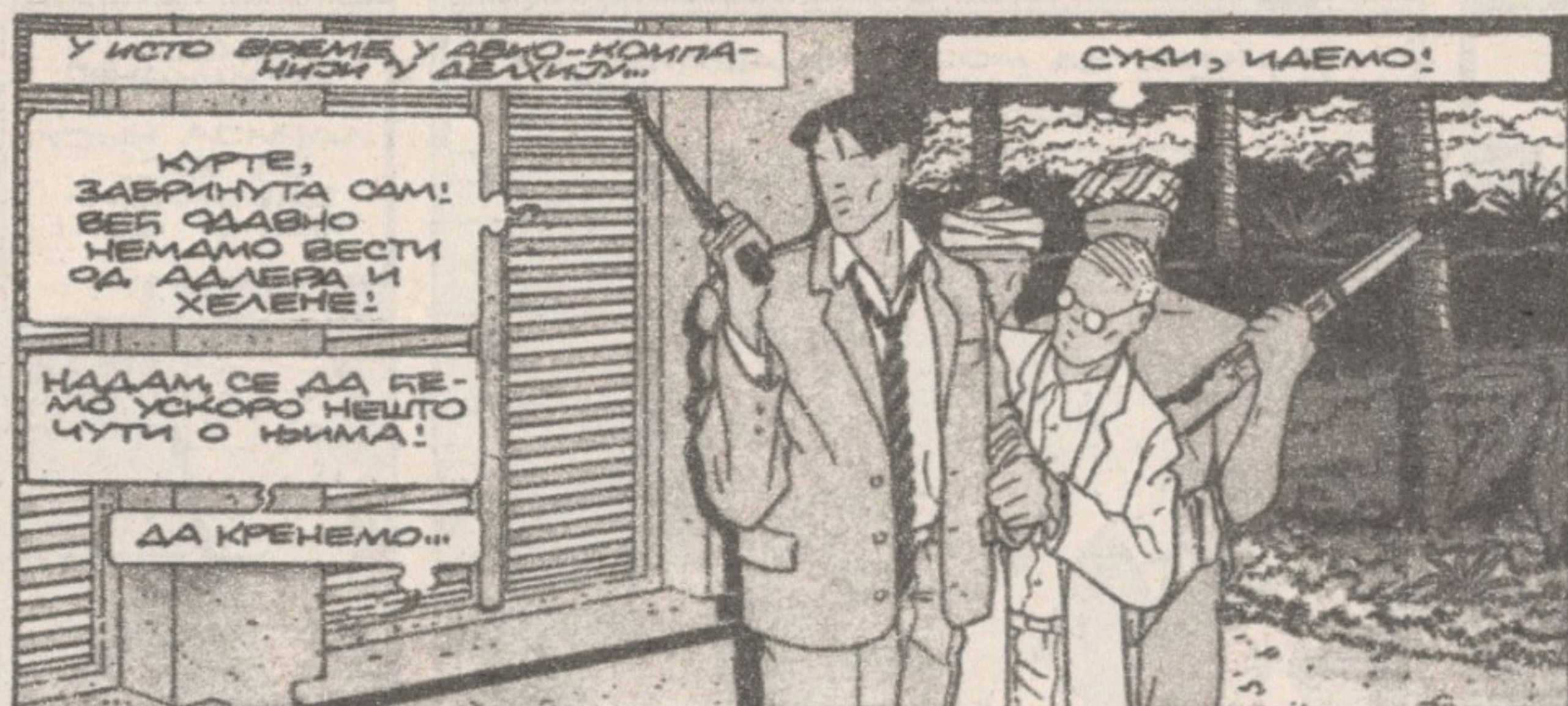
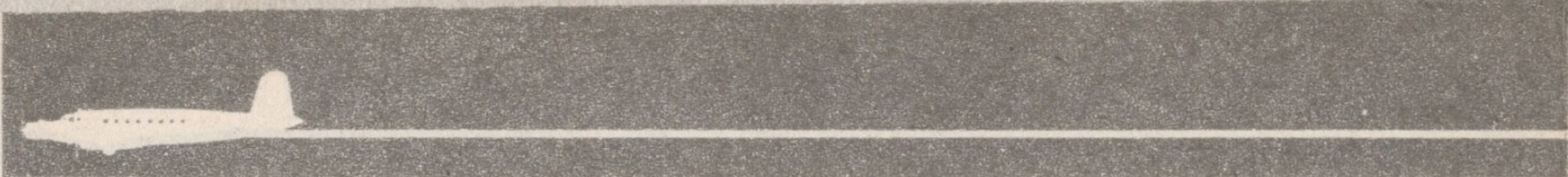
ХЕЛЕНА НЕ СМЕ УМРЕТИ! ТАКО ЈЕ ПУНА ЖИВОТА, ТАКО
ЈЕ ЈАКА... ОНА МИ МНОГО ЗНАЧИ! ОНАЈ ПРОКЛЕ-
ТИ ДВИОН ЈЕ ПРОУЗРОКОВАО СВЕ ОВО!

У КАВИНИ ИЗНАД, МА-
ЛАРИЈА НИЈЕ ПРОПУШТАО
НИ ЈЕДНУ РЕЧ..."

УХ! БАШ СЕ УЗЕ-
МИРНО!

НИСАМ РЕКАО ДА ЈЕ МРТ-
ВА! НЕ ГУБИТЕ НАДУ!

У ИСТО ВРЕМЕ У АВИО-КОМПАНИЈИ У ДЕЛХИЈИ...

СУКИ, ИДЕМО!

КУРТЕ, ЗАБРИНУТА САМ! БЕГ ОД АВИО НЕМАМО ВЕСТИ ОД АДЛЕРА И ХЕЛЕНЕ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО УСКОРО НЕШТО ЧУТИ О ЊИМА!

ДА КРЕНЕМО...

ДА НИКО НЕ МРАНЕ! ДОБРО СМО НАОРУЖАНИ!

КАСНИЈЕ, НА ПУ ОАРСКОМ БРОДУ...

ПРИНЦЕ, ПОРУКА ИЗ ДЕЛХИЈА!

НАЈЗАД ВЕСТИ!

ОВДЕ ПРОФЕСОР И СУКИ! ТУ-ТУ... ДЕЛХИ! ТИИ... ВЛАДАМО СИТУАЦИЈОМ! АВИОН СТРЕМАН ДА ПОЛЕТИ! ЧЕКАМО НАРЕЂЕЊЕ!

ОДЛИЧНО, ЈАВИ ИМ ОВО...

МОЖЕТЕ ДА ПОЛЕТИТЕ! ЧЕКАМО ВАС ПО ДОГОВОРУ!

МЕЂУТИМ, У ДЕЛХИЈИ...

ПА, СУКИ, ИДЕМО!

ПАВИ ШТА РАДИШ! НЕРВОЗАН САМ! УМИНИ ШТА ТИ СЕ КАЖЕ И МЛАДУ ДАМУ БЕШ НАФИ ЖИВУ!

ЕНЖАНИРЕШ АКО ЈОЗ И ДАКА ЗАФАЛИ С ГЛАВЕ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

БАДИЈАНУСОВ РУКОПИС НАЈЗАД КОД КУЋЕ

Најстарија медицинска књига новог века коју је 1552. године саставио астечки физичар Мартинус де ла Круз, а на латински је превео његов земљак Хуанес Бадијанус, после четири века поново је у Мексику.

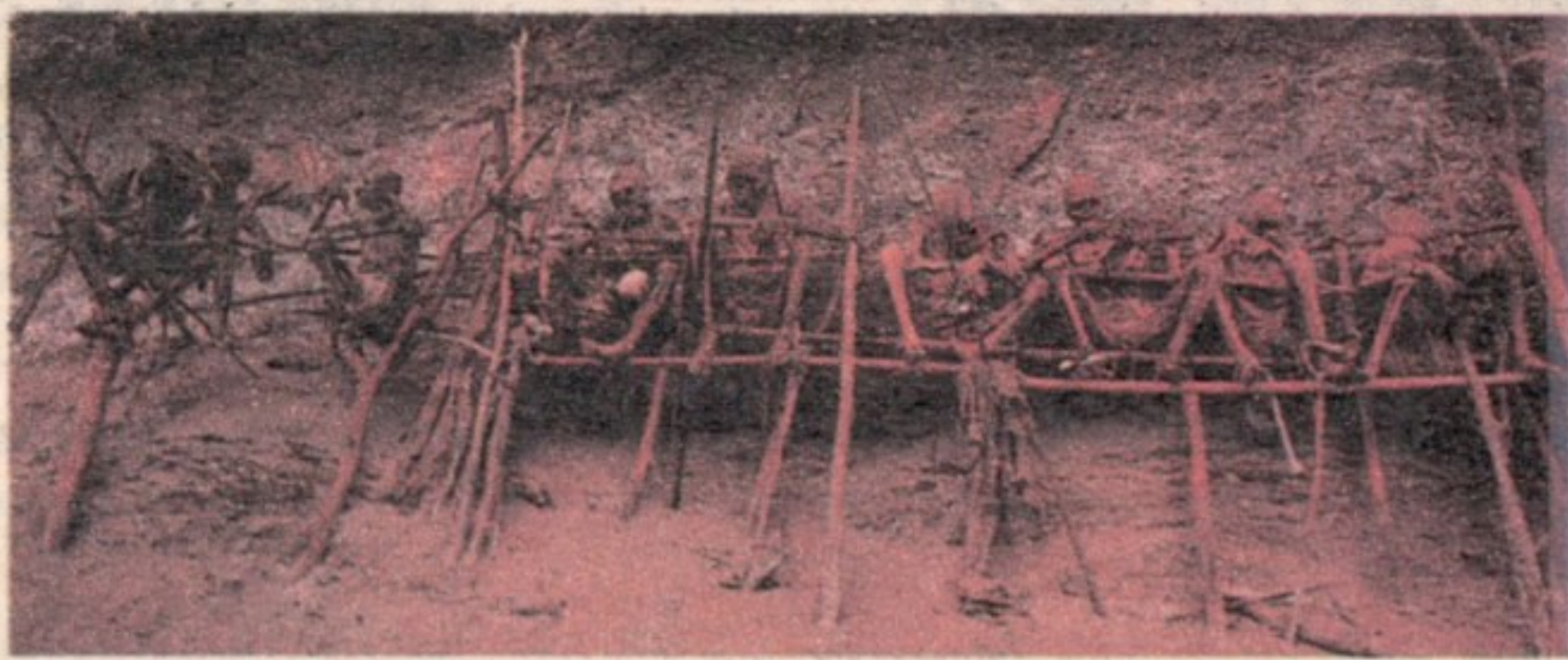
Астечки медицински практикум и ботанички зборник, познатији као „Бадијанусов рукопис“ вратио је мексичкој влади папа Јован Павле II приликом своје посете 1990. године. Нико не зна како се ова књига почетком нашег века нашла у научној библиотеци у Ватикану јер јој се траг изгубио још у 16. столећу. Остало је забележено да је оригинални зборник на поклон добио шпански краљ Карлос V (владао од 1516. до 1556). Шта се од тада дешавало са „Бадијанусовим рукописом“, вероватно ће заувек остати тајна.

Било како било, зборник је пронађен и враћен. Чува се у Националном музеју у Мексику Ситију. Ови списи су право богатство, у њима су забележена медицинска сазнања пре доласка Шпанаца, која се и данас користе у Мексику. Зборник садржи 184 цртежа, стручно описана, као и мноштво рецепата за лекове справљене од биљака.

СЕЛО МРТВИХ

Када је Нова Гвинеја стекла самосталност 1975. године, један од првих задатака државе био је да се забране сви примитивни племенски обреди. Закон је био изричит, али традиција се не искорењује тако лако. Неки од обреда обављају се и данас.

У густом папуанском растинју, међу кречњачким стенама, скривено од знатижељника и закона, налази се село мртвих племена Анга. По древном обичају, значајнији припадници племена после смрти се мумифицирају. Тело покојника поставља се, најчешће у седећи положај, а

затим се облаже глином која штити и од распадања и од инсеката. Тако укалупљено тело се дуго суши на диму, а затим се глина одваја и мумија се односи у село мртвих. Ставља се на дрвене скеле које су високо уздигнуте да

бујице и животиње не би могле да је униште.

Припадници племена Анга тако одају дужно поштовање преминулом, а верују да, примењујући овај обред, и сами стичу неке од духовних вредности покојника.

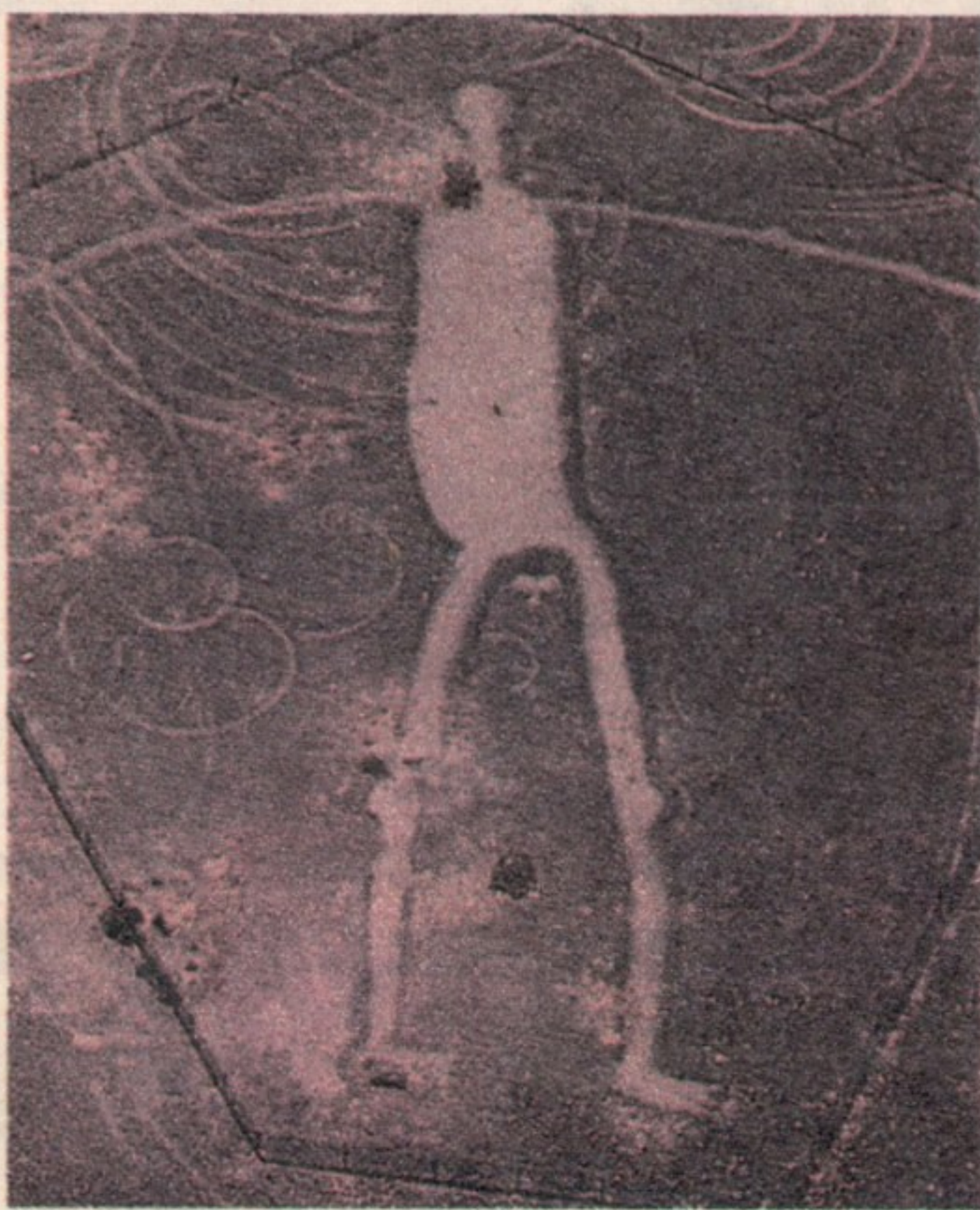
ПРОЈЕКАТ X

Свако ново дело филмског мага Стивена Спилберга изазива нова узбуђења. После „Шиндлерове листе“, првог правог филма по мишљењу критичара, шушка се да се Спилберг враћа својој омиљеној теми – ванземаљцима.

Само, тврде упућени, овог пута то неће бити филм као „Е. Т.“ или „Сусрети треће врсте“. Спилберг се, наводно спрема да сними филм о догађајима из 1947. када се у месту Розвел, у Новом Мексику, срушио свемирски брод у коме су нађени остаци тела ванземаљаца.

„Лондон Дејли Мирор“ пише да је Стивен Спилберг већ сакупио 60 милиона долара за свој нови подухват чији је радни наслов „Пројекат X“, а набавио је, наводно, оригинални филм који је 1947. у Розвелу снимио поверљиви владин службеник чије се име, за сада, држи у тајности. Филм би требало да се појави 1997, на педесетогодишњицу розвелске добро чуване тајне.

У Спилберговом штабу поричу ове вести, чак тврде да се први пут чује да се тако нешто догодило у Новом Мексику. Тренутно снимају филм о добром духу Касперу, а о ванземаљцима не знају ништа. Тако кажу.

ЦИНОВСКИ ЦРТЕЖИ

Генерал Џорџ К. Маршал прелетао је 1952. године авионом калифорнијску пустињу када је у близини Блајта изненада угледао необичне циновске цртеже на земљи. Изгледали су као лоше урађен бакорез на коме су се разазнавале људске и животињске фигуре. Када је пријавио своје откриће, Маршал је рекао како мисли да се ради о неким праисторијским сликама са људским и животињским мотивима.

Стручњаци са Смитсонијановог института упутили су се у калифорнијску пустињу. Њихова испитивања су показала да су у питању цртежи који потичу из периода од 1500. до 1800. године и да највећи међу њима представљају човека раширених руку чија дужина од главе до палца износи 65 метара.

Лари Лоендорф са Универ-

зитета у Северној Дакоти и Рон Дорн са Државног универзитета у Аризони преиспитали су 1990. године рад својих колега са Смитсонијановог института. Користећи радиоактивни угљеник, као један од најпоузданијих начина одређивања старости, утврдили су да су цртежи из околине Блаја настали око 890. године. Њихово откриће поткрепило је раније изнете претпоставке професора Џеја фон Верлхофа са Империјалног универзитета у Калифорнији, који је седамдесетих година истраживао у југозападном делу Америке и открио око 300 различитих цртежа људи и животиња. По његовом мишљењу, начинили су их припадници индијанских племена Моаве и Куечан који су ово подручје насељавали око 900. године. Професор Верлхоф дао је и објашњење: цртежи представљају творца Кумастану и његове помоћнике планинске лавове.

фото: Н. БАБИЋ

ДАН ЗА ДАНОМ

ТРАЖИЛИ СТЕ

ДАН ЗА ДАНОМ

Понекад облаци среће
дођу и по мене
и чини ми се као да
сваки дан велики је сан.

Тако дан за даном пролази.
Тако дан за даном пролази.

Кад дође сунце на прозор
дође и покуца
ја знам да нисам сам
и да куца мој златни сат.

Тако дан за даном пролази.
Тако дан за даном пролази.

Испод кревета кофери среће
пуни су старих књига
улице моје широке и лепе
као из старих прича.
Као из старих прича.
Тако дан за даном пролази.

изводи:
ИНСТАНТ КАРМА

ПЛАВИ ОРКЕСТАР СНИМА НОВИ АЛБУМ

Све оне девојчице и дечаки
који се сећају састава
ПЛАВИ ОРКЕСТАР биће
обрадовани одлуком чланова
групе, који се налазе у
разним крајевима света, да
ураде још један албум и то
на несвакидашњи начин.
Сваки члан бенда ће урадити
своје музичке деонице и то
снимити на траку. Тонски
записи свих чланова бенда
наћи ће се у Љубљани где
ће бити урађен ремикс и
спајање независних снимака
у пети по реду албум овог
некада веома популарног
састава.

ИНСТАНТ КАРМА

Група ИНСТАНТ КАРМА за собом има три издате плоче. Први албум "Десет година" изашао је за независну кућу "РАГ рикордс" из Зрењанина, чији је власник, Саша Јанковић, био певач групе. Други студијски албум и други независни издавач звали су се "Пази како ходаш" и "Карло Рикордс" из Београда. Трећа плоча и касета носе снимке са концерта који је ИНСТАНТ КАРМА одржала у клубу "МОЏО" у Сенти, а издавач је "Тејк ит ор лив ит рикордс". Овај живи албум зове се "Како убити октопода" и на њему је ова група показала "неверним Томама" да су заиста сјајан свирачки ритам и блуз бенд. Ових дана очекује се појављивање четвртог, тј. трећег студијског албума групе ИНСТАНТ КАРМА који ће бити издат на два носача звука - касети и компакт диску. Касету издаје ПГП РТС, а компакт диск "Комуна". Албум ће се звати "Дан за даном". Текст насловне нумере са овог албума можете прочитати у рубрици "Тражили сте песму". За разлику од претходних албума, ово издање је потпуно у поп маниру. Наравно, оном здравом поп маниру, као што се то некада радило. Албум је сниман у Новом Саду, у студију "До ре ми", а продукцију су радили чланови групе уз помоћ Пеђе Пејића. Урађен је и ТВ спот за насловну песму, а чланови групе очекују да ће до краја године изаћи још три или четири ТВ спота за песме са овог албума.

THE ROLLING STONES

СВЕТСКА ТУРНЕЈА

Један од најпознатијих светских бендова THE ROLLING STONES поново су на турнеји. Осим што обарају рекорде у величини позорнице и трошењу новца, запањују и својим посетама. После првог наступа у Буенос Аиресу, Џегера и екипу легендарних Ролингстонса примио је и аргентински председник Карлос Менем. После овог пријема група је отишла у Јапан, где су чак извели неке композиције на акустичним гитарама, у "unplugged" верзијама. Од Стонса се заиста свашта може очекивати.

ДИСТРИБУЦИЈА
ПРОДУКЦИЈА

ФИЛМОВИ
СЕРИЈЕ

CD • ВИДЕО КАСЕТЕ
АУДИО КАСЕТЕ

МУЗИЧКЕ КАСЕТЕ

НАЈВЕЋИ ИЗБОР НАЈНИЖЕ ЦЕНЕ

44-61-332

ТЕЛЕФОН/ФАКС:(011) 44-49-866

Q ИЗБОР

Мартовски број британског музичког часописа "Q" објављује девет најбољих албума издатих у протекла три месеца. Наравно, са логичним образложењима. Најбољи су:

THE BEAUTIFUL SOUTH и њихов албум "Carry On Up The Charts: The Best Of" - одговарајуће названа колекција која је на изненађење већине посматрача пуштена у продају још током божићних празника;

SHANE MACGOWANS & THE POPES и албум "The Snake";

NATURAL BORN KILLERS и албум "Music From & Inspired By" - музика из истоименог филма Оливера Стоуна; последњи албум групе **NIRVANA** - "Unplugged In New York", сјајно изведене најлепше песме ове групе;

PEARL JAM и албум "Vitalogy";

SPARKS и албум "Gratuitous Sax & Senseless Violins"; избор најбољих песама у протеклих десет година популарног **STINGA** на албуму "Fields Of Gold: The Best Of 1984-1994";

WALTER BECKER и албум "Eleven Tracks Of Wacks"; албум "The Very Best Of" **ELVISA COSTELLA & ATTRACTIONS**.

ПОШТОВАНИ ЧИТАОЦИ

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

SHOP №1

Баје Секулића 98
11000 Београд

422-894

Љубав на прву ноту!

GUITAR SHOP

Светог Саве 6
11000 Београд

432-475

Пишите нам ко су ваши музички љубимци и о коме желите да читате на ХИТ странама.

АДРЕСА: "ХИТ" Чеде
Мијатовића 4, 11000
Београд

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

ИСАК АСИМОВ

РОБОТСКИ СНОВИ

Синоћ сам сањао – рекао је LVX-1 мирно. Сузан Калвин ништа није рекла, али се чинило да је њено остарело лице, изборано мудрошћу и искуством, претрпело микроскопски трзај.

– Јесте ли чули? – упитала је нервозно Линда Реш. – Баш као што сам вам причала.

Линда је била ниска, тамне дугачке косе. Њена десна шака непрестано се грчевито отвара и затвара.

Сузан Калвин климнула је главом и тихо рекла:

– Елвексе, нећеш се ни мицати ни говорити, а нећеш ни нас слушати све док поново не изговорим твоје име!

Није било никаквог одговора. Робот је седео и чинило се да је изливен од једног комада метала. Јасно је било да ће такав остати све док не чу-

је да је неко изговорио његово име.

– Која је ваша компјутерска лозинка, докторка Реш? – наставила је Сузан Калвин нешто одлучнијим гласом. – Ако вам је тако лакше, унесите је сами у рачунар. Желела бих да истражим мрежу роботовог позитронског мозга.

Линда је начас застала, као да не зна шта да укуца у рачунар. Погрешила је први пут и тек из трећег покушаја на екрану се појавила густа мрежа.

– Молим вас за дозволу да управљам вашим компјутером – рекла је докторка Калвин.

Дозволу је добила безгласним климањем главе. Линда није могла друкчије ни да поступи. Шта би она, као нови и непроверени робопсихолог, могла да забрани живој легенди каква је била Сузан Калвин?

Сузан Калвин полако је проучавала екран помичући слику укосе и надоле, затим нагоре, потом одједном откуца читав низ дирки тако брзо да Линда није успела ни да види шта је урадила. Слика мреже била је увећана и у сасвим другом подручју. Ишла је тако напред-назад, а њени чворновати прсти летели су диркама. На остарелом лицу није се примећивала никаква промена. Пратила је пажљиво мрежу као да су њеном главом пролазили неки сложени прорачуни. Линда је била у чуду. Немогуће је испитати мрежу без помоћи приручног рачунара. Да ли је докторка Калвин имала у глави уграђен компјутер? Или се ради о њеном мозгу који годинама не ради ништа друго осим што смишља, проучава и испитује позитронске мождане мреже?

– Реш, шта сте то учинили? – најзад упита докторка Калвин.

– Употребила сам фракталну геометрију – помало постиђено одговори Линда.

– То сам приметила, али зашто?

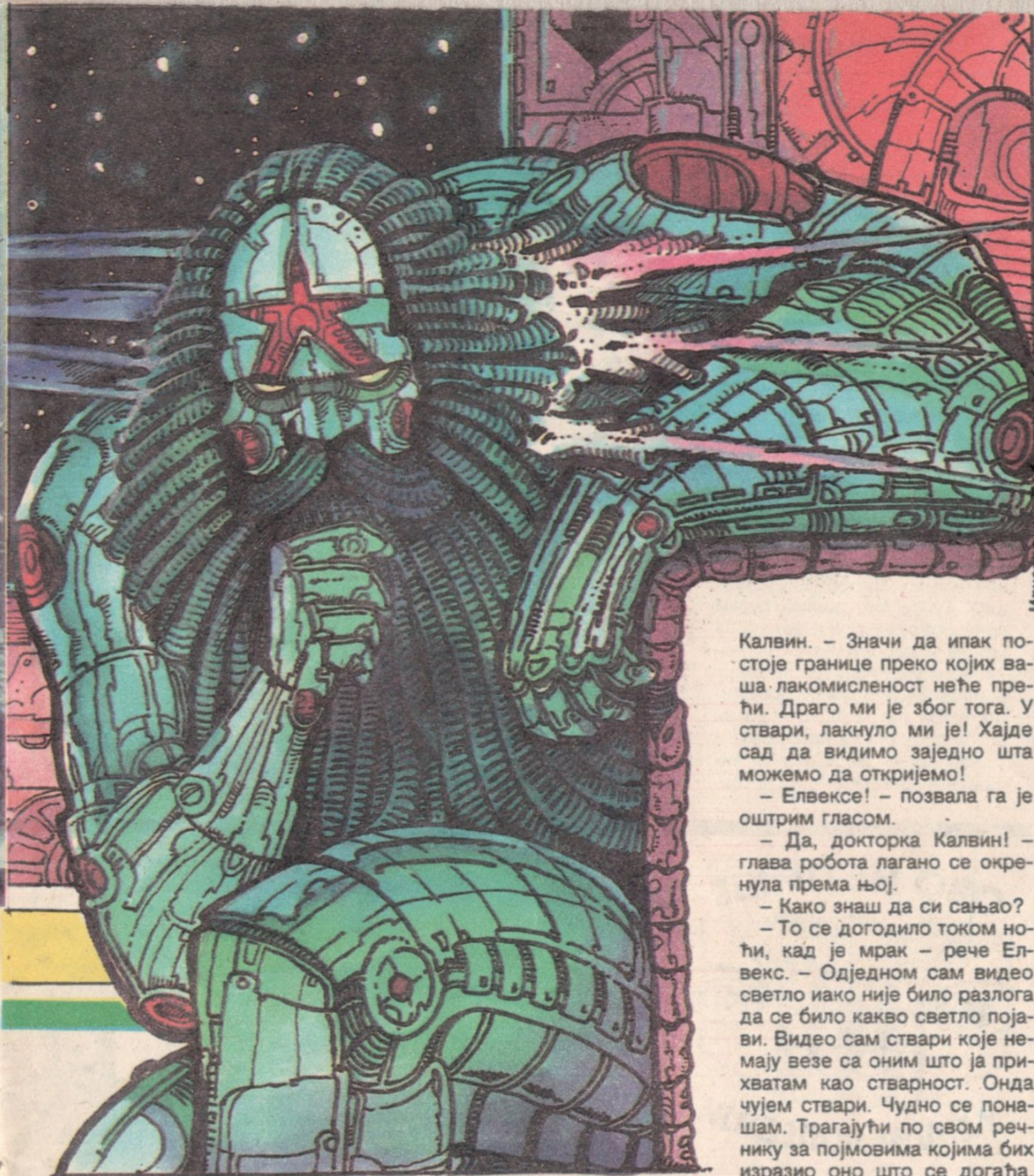
– Зато што то нико до сада није урадио. Мислила сам да ћу тиме произвести мождану мрежу вишег степена сложености, можда сличнију људској грађи.

– Да ли сте се са неким саветовали или сте све урадили на своју руку?

– Радила сам самостално.

Изгледале очи Сузан Калвин дуго су гледале у младу жену.

– Нисте имали право да учините тако нешто. Како вам је име, таква је и нарав (у енглеском „реш“ значи нагао)! Ко сте ви, молим вас, да

Илустрација: Доброслав Ђокић

се ником не обратите?! И ја, Сузан Калвин, сигурно бих се са неким саветовала!

– Бојала сам се да ће ме спречити.

– Што би се, заправо, заиста и догодило!

– Хоћу ли бити отпуштена?

– Линдин глас се сломи иако се трудила да задржи присебност.

– Врло вероватно – одговори Сузан Калвин. – Постоји и друга боља могућност – можда ћете бити унапређени. Све зависи од извештаја који ћу написати кад завршим са вама.

– Хоћете ли раставити Елв... – замало не изговори име и тако поново покрене робота што би била још једна грешка. – Хоћете ли раставити робота?

Одједном је постала свесна да Стара Вештица носи електронски пиштољ у џепу

свог радног капута. Сурова Калвин очигледно је дошла припремљена баш за такав случај.

– Још ћемо видети – одговорила је не гледајући Линду.

– Робот ће можда показати да је сувише вредан да би био уништен.

– Али, како је могуће да робот сања?

Направили сте му позитронски мозак који зачуђујуће наликује људском. А људски мозак мора да сања да би могао да се ослободи замршених чворова свести. Можда и овај робот из истих разлога мора то исто. Да ли сте га питали шта је сањао?

– Не. Позвала сам вас чим ми је саопштио да је сањао. Без вас ништа нисам хтела да предузмет на своју руку.

– А, тако! – мали смешак прелете преко лица Сузан

Калвин. – Значи да ипак постоје границе преко којих ваша лакомисленост неће прећи. Драго ми је због тога. У ствари, лакнуло ми је! Хајде сад да видимо заједно шта можемо да откријемо!

– Елвексе! – позвала га је оштрим гласом.

– Да, докторка Калвин! – глава робота лагано се окренула према њој.

– Како знаш да си сањао?

– То се догодило током ноћи, кад је мрак – рече Елвекс. – Одједном сам видео светло иако није било разлога да се било какво светло појави. Видео сам ствари које немају везе са оним што ја прихватам као стварност. Онда чујем ствари. Чудно се понашам. Трагајући по свом речнику за појмовима којима бих изразио оно што се догађа, наишао сам на реч *сан*. Проучавајући њено значење, дошао сам до закључка да сам сањао.

Питао се како је уопште дошло до тога да се реч *сан* нађе у твом речнику?

– Ја сам му дала обични речник. Мислила сам...

– Стварно сте мислили... – подсмешљиво рече Сузан Калвин. – Запањена сам!

– Мислила сам да ће му бити потребан глагол. Знате онако као... Никад нисам сањао да... Нешто томе слично.

– Колико често си сањао, Елвексе? – упита докторка Калвин.

– Десет ноћи – умешала се Линда. – Али, Елвекс ми је то рекао тек јутрос.

– Зашто тек јутрос, Елвексе?

– Тек јутрос сам схватио да сам стварно сањао. Дотада сам мислио да постоји грешка у мрежи мог позитронског мозга, али грешку нисам открио.

– О чему сањаш?

– Увек сањам сличне снове. И увек ми се чини да осматрам велики простор у коме раде роботи.

– Видиш ли и људска бића?

– У мом сну нема људи. Само роботи!

– И шта раде ти роботи у твом сну?

– Раде! Видим их како ваде руду из Земљине утробе, како се напрежу. Неки су у фабрикама, неки под морем.

– Линда – Сузан Калвин је, очигледно, била ван себе – како то да Елвекс зна толико о роботима кад никада није изашао из лабораторије?

– Чинило ми се да је важно да зна о роботизици и њеној улози у свету. Мислила сам да би, са својим позитронским мозгом био идеалан за улогу надзорника.

– Видео сам и роботе у свемиру – настави Елвекс. – Схвативши да то не може бити стварност, коначно сам закључио да се ради о сну.

– Шта си још видео, Елвексе?

– Видео сам да су сви роботи погнуги од рада и патње, да су изморени одговорношћу и бригом. Пожелео сам да одахну!

– Роботи нису погнуги, нису изморени, њима није потребан предах – рече Сузан Калвин оштро.

– Да, тако је у стварности, али ја говорим о свом сну. Чинило ми се да морају да штите своје постојање.

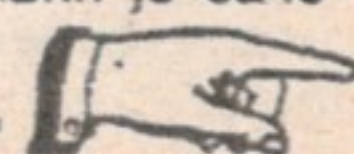
– То ми ти цитираш Трећи закон роботике? Али, цитираш га непотребно. Тај закон гласи: „Робот мора да штити своје постојање све док та заштита није у супротности са Првим и Другим законом. А Други закон наводи да робот мора да поштује наређења људи осим кад су таква наређења у супротности с Првим законом. Зато роботи и раде све оно што си видео у сну, али то чине без проблема, нису погнуги или заморени.

– Тако је у стварности, др Калвин, али ја говорим о сну.

– А Први закон, Елвексе, најважнији од свих. „Робот не сме повредити људско биће или својом неактивношћу довести до тога да се људском бићу догоди зло.“

– Тачно, др Калвин, али све је то у стварности. У мом сну чинило се као да нема Првог и Другог закона, постојао је само Трећи и тај је гласио: „Робот мора штитити своје постојање.“ То је био читав Закон.

– Елвексе, нећеш се ни померити ни говорити све док поново не изговорим твоје име! – Сузан Калвин је сачекала да се Елвекс „заледи“.

онда се окренула према Линди и затражила њено мишљење.

— Верујте да сам и сама збуњена. Нисам имала појма. Никад не бих могла да помислим да је тако нешто могуће.

— Ви сте створили роботски мозак који је способан да сања и тим начином да разоткрије ниво мишљења у роботском мозгу који би иначе остао неоткривен, све док опасност не би постала непосредна.

— Не мислите ваљда да и остали роботи тако мисле — Линда је и даље била збуњена.

— Не свесно, како бисмо ми људи рекли. Али, ко би могао и да помисли да постоји подсвесни ниво испод позитронских можданих стаза, слој који не мора нужно да буде под контролом. Можда сте, Линда, поступили неправилно, али ипак сте нам омогућили да дођемо до невероватно важног сазнања. Од сада ћемо радити с фракталним мозговима стварајући их у помно контролисаним условима. Зато вас нећемо казнити, али одсад ћете радити заједно са осталима. Разумете?

— Да, др Калвин! А шта ће бити с Елвексом?

— Сузан Калвин извуче из џепа електронски пиштољ. Она је знала да би један млаз испалених електрона усмерених у роботску главу био довољан да се неутралишу слојеви позитронског мозга који би убрзо потом био уништен.

— Елвекс је сигурно важан за наша истраживања — рече Линда охрабрено. — Њега не смемо уништити!

— Не смемо?! Мислим да ви о томе не одлучујете, то зависи искључиво од мог мишљења — изговорила је ово последње отровног гласа и позвала робота по имену.

— Елвексе, да ли се твој сан наставио? Рекао си да се људска бића нису појављивала у твојем сну, бар у почетку.

— Чини ми се да се у мом сну на крају појавио један човек.

— Човек, не робот?

— Да, човек. И он је рекао: „Ослободи мој народ!”

— Човек је то рекао? Кад је рекао *мој народ*, мислио је на роботе?

— Да, др Калвин. Тако је било у мом сну.

— Да ли знаш ко је био тај човек у твојем сну?

— Да, др Калвин, знам тог човека!

— Елвексе, о коме се ради?

— Ја сам био тај човек!

Сузан Калвин одмах подиже свој електронски пиштољ и опали. Елвекс више није постојао.

Очна клиника за домаће животиње

НЕСИГУРАН ХОД — ОСЛАБЉЕН ВИД

У Дебрецену, Мађарској, успешно ради очна клиника за псе и мачке на којој се сваког дана обави двадесетак операција или других битних интервенција. Ту се хируршким путем лече повреде рожњаче, сива мрена и наслеђене очне мане. Али, у случају наслеђених неправилности вида животиња мора да се усмрти да их не би пренела на потомство.

Најчешће операције су уклањање сиве мрене и уграђи-

вање сочива. У последње време хируршки се одстрањује и веома опасни глауком или зелена мрена наравно под тоталном анестезијом јер „пацијенти” у току захвата не смеју ни да мрдну.

Нажалост, поремећај вида код кућних љубимаца утврђује се тешко и обично доста касно јер се те животиње углавном крећу по њима добро познатој околини.

Једна персијска мачка имала је запаљење очног живца

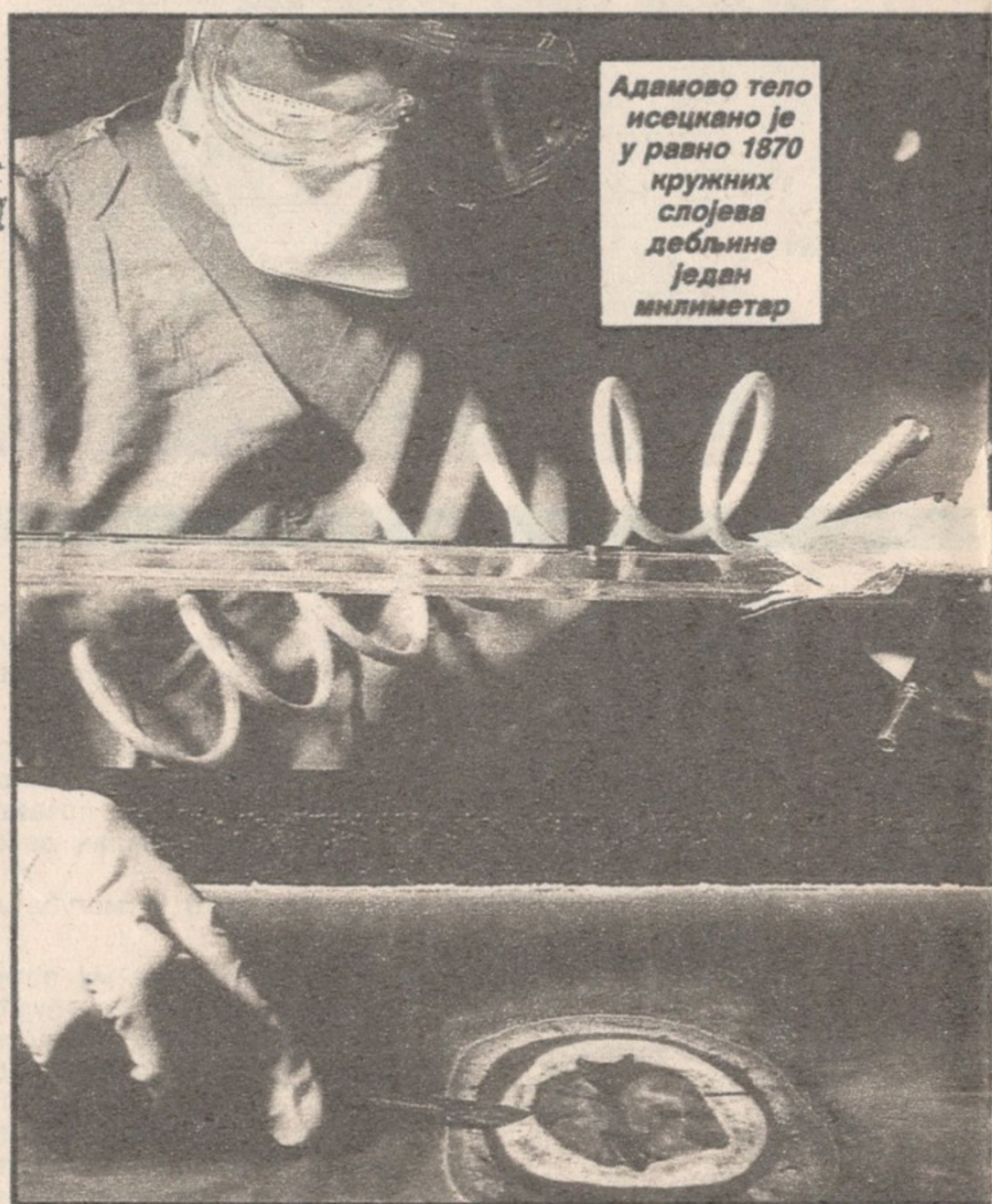

што је могло да се заврши њеним слепилом. Међутим, мачка се и даље понашала нормално и кретала се по ста-

КОМПЈУТЕР СЕЦКА АДАМА И ЕВУ

Два лекара са Универзитета у Денверу, савезна америчка држава Колорадо, омогућила су да се завири у сваку ћелију људског организма помоћу — екрана! Да би у томе успели, они су најпре морали да створе банку снимака. У ту сврху дали су се у потрагу за „здравим” човечијим лешом (без операција, рањавања, урођених мана). Специјализовани робот затим је савршеном прецизношћу исецао тело на слојеве дебљине један милиметар. Сваки слој фотографисан је и нумерисан. Укупно 6.000 фо-

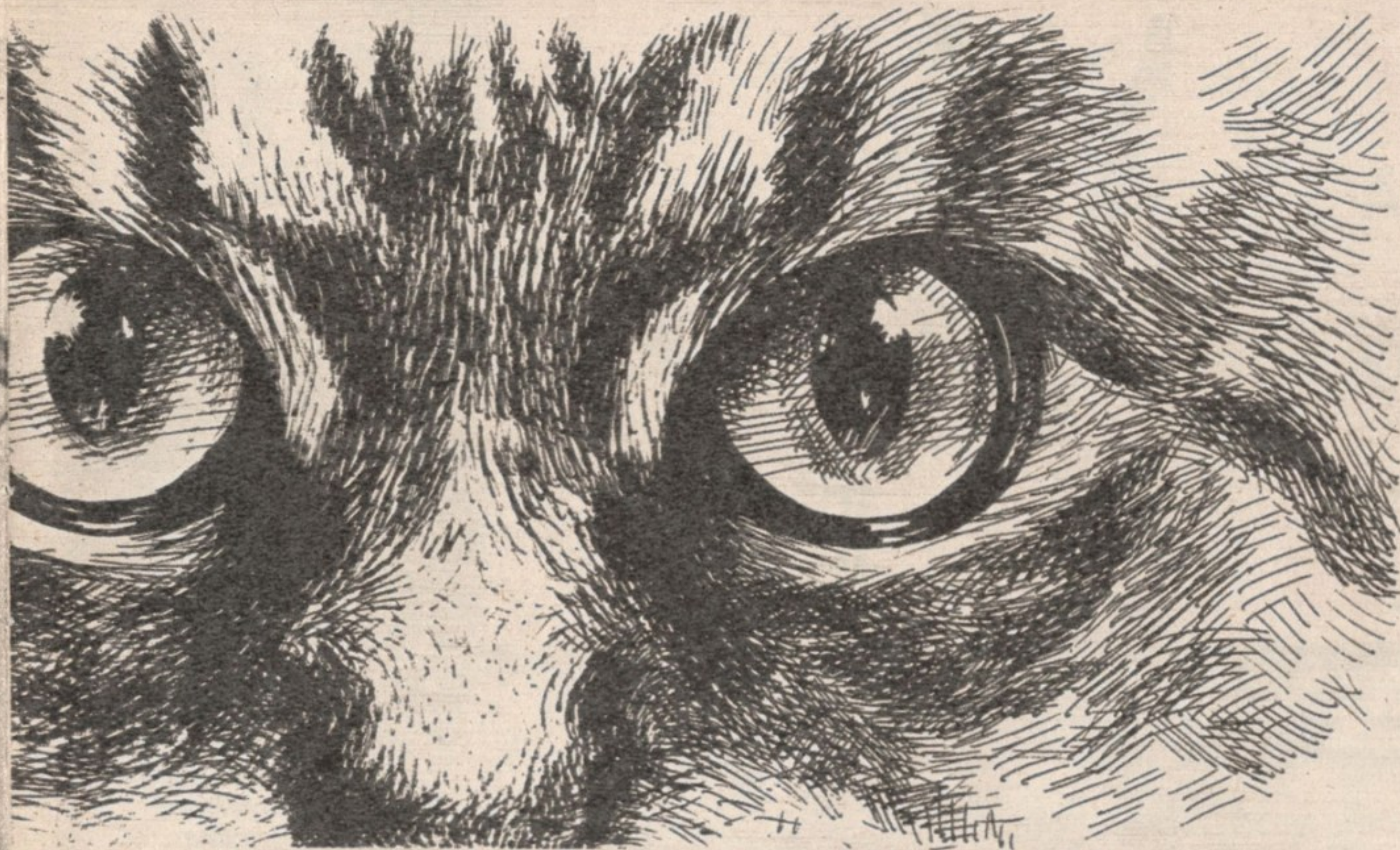

Адамово тело
исецкано је
у равно 1870
кружних
слојева
дебљине
један
милиметар

тографија и милион информација невидљиве прецизности о дигитализованом Адаму. Све је то смештено на 35 компакт дискова!

Екипа се сада бацила на

Еву. Овог пута слојеви су три пута тањи. За неколико месеци 15.000 нових слика употпуниће најнеобичнији и најпотпунији анатомски атлас који је икад направљен.

ну уобичајеним стазама. На три корака од врата нагазила се фотеља у којој је често имала обичај да одспава.

Али, када су размештене ствари у соби, на место фотеље стављен је један ормарић на који је мачка скочила и од-

мах затим, збуњена, сишла с њега. Тек тада је утврђено да је већ била готово слепа. Да је њена бољка на време от-

кривена, вид је могао да буде спасен.

На поменутој клиници псима и мачкама стављају се и контактна сочива, и то мека, али не као код људи ради корекције вида, већ у случају површинских оштећења на оку и после одстрањивања тумора. На тај начин око је заштићено и од спољних, механичких утицаја, а сочива остају у оку седам до осам дана — толико је потребно за излечење поменутих бољки.

Контактна сочива стављају се домаћим љубимцима у будном стању, као и код људи, без успављивања.

Да бисмо животињама помогли да сачувају вид треба обратити пажњу на њихову способност оријентисања у простору, нарочито на непознатом терену. Ако је њихово кретање постало несигурно, или се у мраку спорије крећу, то је знак да им је вид ослабио. У том случају ваља их што хитније одвести ветеринару на преглед.

А. Г.

Илустрова Драгана Јовчић

ЗАШТО СЕ РЕКОРДИ

ОБАРАЈУ НА ВИСИНИ?

„Ако је Мигел Индураин могао да пређе 53,040 километра за једна сат у Бордоу, у Мексику би успео да постигне и 55 километара“ — изјавио је легендарни бициклистички ас Еди Маркс, између осталог бивши светски првак у вожњи на сат, после успешног покушаја обарања рекорда шпанског бициклисте 2. септембра 1994. И заиста, висина је врло повољна за постављање рекорда.

Мексико Сити, смештен на висини од 2250 m надморске висине, митски је град за спортисте. Овде је Боб Бимон на Олимпијским играма 1968. поставио светски рекорд у скоку удаљ. „Летео“ је невероватних 8,90 m, рекорд који ће успети да обори тек 23 године касније Мајкл Паулел (8,99 у Токију). У Мексику је такође Франческо Мозер „прекочио“ 50 km/h, фамозну границу у бициклизму. Догодило се то 1984. године.

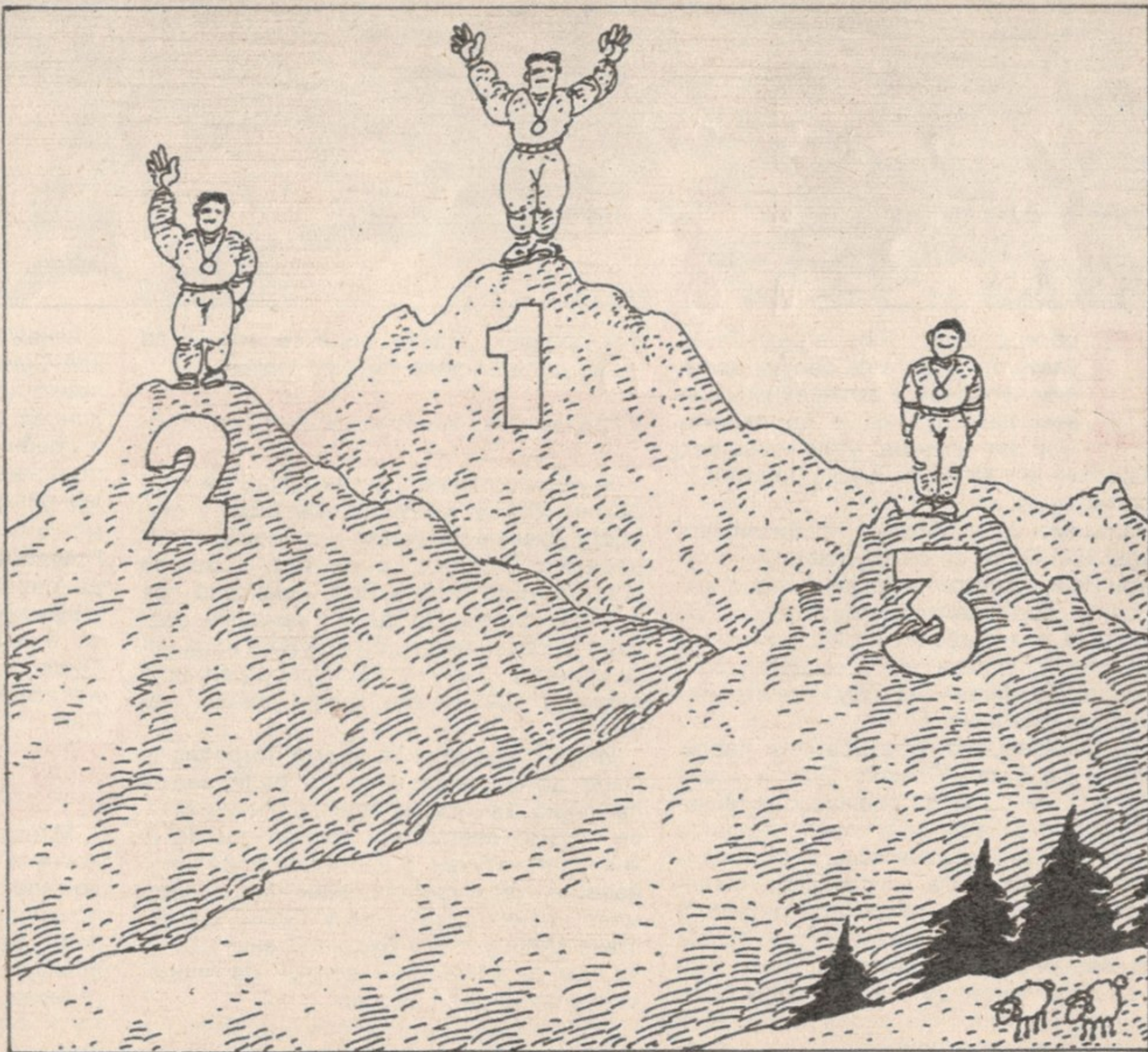
Највећа предност висине састоји се у лакшем „пробијању“ кроз ваздух него што је

то случај на нивоу мора: ваздух је ређи, па је и такозвани аеродинамички отпор измењен, мањи је.

Исто тако тело је на висини лакше. А како је кисеоник

разређен, организам мора да се „хипероксидише“: да производи више црвених крвних зрнаца која, преко хемоглобина, везују више кисеоника. Тако су мишићи боље исхра-

њени у стању да дуже издрже непрекидне напоре. Под условом, наравно, да се најмање три недеље раније дође да би се човек привикао на висину.

Илустрова Љубомир Милојевић Љубец

Disney

Дизнијева
АКАДЕМИЈА
у
Милану

НАЈЛУБА ШКОЛА НА СВЕТУ

Професор Ђованбатиста Капри
сматра да су ђаци талентовани
ји од учитеља

„Дизнијева
дружина“ из
Милана: ту се
црта 75 одсто
Дизнијевих
стрипова

Само за оне који
то много воле,
који имају
стрпљења и
маште обука
траје девет
месеци

Добро дошли у Патковград! Ту на улазу стоји Пата са својим црвеним чуперком и запањеним изразом лица док јаше на леђима морског коњица. Мало даље ево и Паје који је у загрљају љупке хоботнице веселих очију...

Налазимо се у Милану, на Дизнијевој академији. Овде се рађају паперјасте гузе три Пајина сестрића, Минине заводничке очи и брда долара стрица Баје. Три четвртине дизнијевских стрипских прича, које затим преплаве цео свет, цртају се и пишу овде у Милану, из руку и маште италијанских уметника.

Ђорџо Кавацано, Ђованбатиста Карпи, Масимо де Вита и Романо Скарпа праве су митске личности за обожаваоце Микија Мауса. Ови великани стрипа преносе сада умеће и тајне свог заната групи младих аутора. Због тога је и створена Академија којом руководи Роберто Сантило, а главни професор Ђованбатиста Карпи, одушевљен својим ученицима, каже: „Бољи су од мене јер су одрасли међу стриповима. Ми смо били пионири. Кад бих данас самог себе примао на ову академију на основу првих цртежа, сигурно не

бих прошао... Дакле, овде се долази да би се дипломирала пајатпкологија.

Страсна љубав, машта и стрпљење

И иначе одлични цртачи, студенти Академије морају потпуно да се унесу у личности Дизнијевих јунака и да науче непновљиви Дизнијев цртеж. Све је остало исто као што је тата Волт осмислио пре педесет година. Од тада су камашне, наочари и полуцилиндар стрица Баје исти, исти је весело уздигнути Плутонов реп, иста лампица која се пали изнад Прокине главе.

Ипак, с времена на време потребно је мало дотеривање а то се ради веома пажљиво. Узмимо за пример Микија Мауса: толико савршен и поштен постао је чак – антипатичан. А ако му се дода мало нервозе, несигурности, неки нови покрет, мало ироничности? Све у свему, да постане Мики у стилу Вудија Алена? Да ли би вам се такав Мики допао? На Академији управо раде на томе.

По правилима, Дизнијеви ликови јесу и морају да остану – вечни. У овој школи учи се како да се разуме њихова личност

и истраже њихов дух, што није нимало лако? Сатима и сатима оловком се прелази преко истог перцета, сатима се брише и поново црта иста шапа. За овакав посао потребни су страсна љубав, таленат и стрпљење. И, наравно, тврдоглавост и самокритичност. Млади са којима се овде можете срести поседују све те особине. Пријатељи им и те како завиде уверени да они живе у зачараном свету маште. „Није тако. Снежана нам неће донети кафу, а ни Паја нас баш много не засмејава. Овде се скапава од посла“, каже Серџо Кабела, момак који је посебно задужен за Пају.

У студију до зоре

Млади уметници проведу понекад на послу и двадесет сати. Свако од њих је помало уметник, помало писац, помало психолог који мора да буде довољно вешт да се „разапне“ између оловке, компјутера и посебних ефеката. Читава генерација цртача одрасла је на еурокрему и стриповима, поред родитеља који још као реликвије чувају стара издања „Микијевог забавника“, Силвија, једна од

Млади
талентовани
људи
долазе
овде
да
би
дипломирали
пајапаткологију.

Лепо
звучи,
а
ево
како
то
изгледа...

Оловке, бојице, али и
компјутери – то су оруђа
овог заната

ученица Академије, данас већ познати стваралац, каже да њен отац одувек купује „Микицу“, али га однедавно као случајно оставља отвореног на странама где је њена прича. И кад неко уђе и пита шта је то, он поносно одговара: „Моја кћерка је то радила.“

Стварање новог lika жеља је сваког од ових младића и девојака. Тачно је да су Паја и Мики рођени у Америци, али многе породице из стрипова добиле су нове чланове баш захваљујући Академији из Милана. Иако њени полазници настоје да оставе трага у Дизнијевом свету, те жеље се обуздавају. „Не желимо клониране ликове и нипошто нећемо, нити можемо, да извршимо њихове особине. Подржавамо генијалност, али оне чија машта много искаче чврсто држимо на узди. Могу и треба да буду одважни, али с мером“, објашњава Карпи.

Алесандро, на пример, жели да попуни табле цртежима фаталних жена. „Доста ми је Пате и Мини с ногама као чачкалицама и грудима равним као даска“. Међутим, овакве идеје се одбијају, а постоји и велика цензура. На последњим сувише цензурисаним квадратима један патак је у

крилу држао своју драгу сувише „страсно“...

Не одобравају се, такође, ни сцене насиља. Оружје и негативни ликови такође морају да увеселе публику. Нема митраљеза ни граната, Пајина пушка увек некако омане, негативци су обично толико кратке памети и смешни да изазивају симпатије. Све у свему, није циљ стрипова да се деца плаше. Известан попуст имају вечне веренице Пата и Мини од којих се више не очекује да буду само у кухињи с виклерима на глави, него и „жене с личношћу и ставом“, кажу у Академији.

Збогом, медени месече!

Да ли људи који годинама цртају стрипске ликове попримају њихове особине? Још како! А неки чак и личе на јунаке из стрипова. Сара Сторино, коју овде зову Јасмин због сличности са принцем из „Аладинове чаробне лампе“, има исту дугачку косу, исте крупне очи, а са својим вереником, такође цртачем, говори испушујући „облачиће“. Уосталом, и њихов први сусрет био је као у цртаном филму: срце које лупа, она толико очарана Ан-

дрејиним очима да је одмах прихватила његов позив на кафу. „Тек пошто сам је попила“, прича Сара, „сетила сам се да не волим кафу.“

И Силвији су се, после венчања, догодиле неке ствари као у цртању: „Кренули смо на пут расклиматаним аутомобилом баш као што је онај Пајин, који нас је у облаку дима оставио наред пута. Збогом, медени месече!“

Неки од њих хтели не хтели постају стрипски ликови. Поистовећују се с њима да би што боље обавили посао.

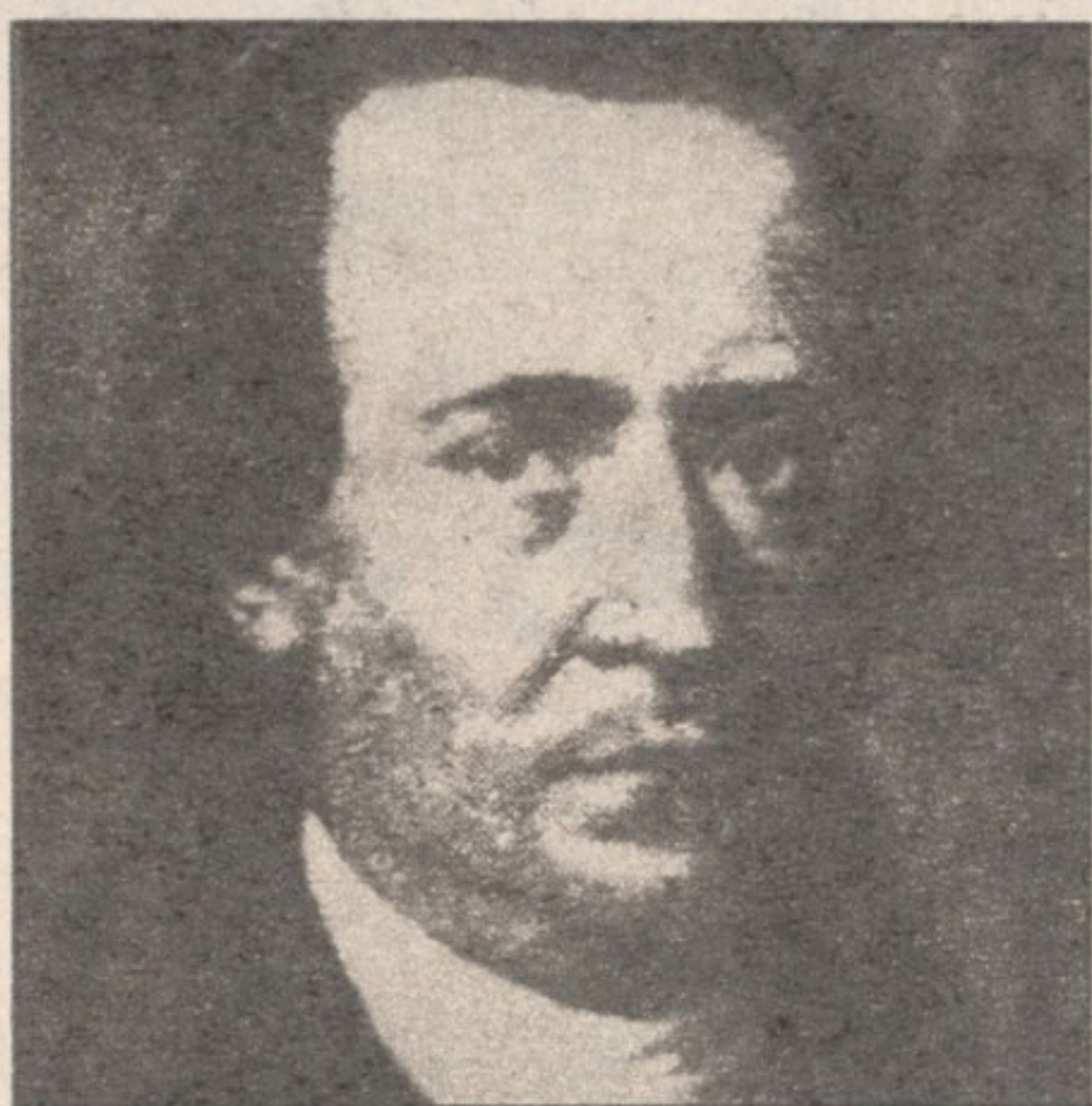
Стану, рецимо, испред огледала и гледају се. Док црта индијанску принцезу Покахонтас из филма о коме је и „Забавник“ недавно писао, и Сара држи на столу огледало и посматра своје лице. Опонаша покрете мале Индијанке док трчи, лежи, смеје се или плаче. И чланови њених породица дају свој допринос – Силвијин муж рецимо: „Наместим га у одређену позу. Он се као љути, а у ствари ужива да се извали на под као Плутон или да игра тенис онако трапаво као Паја“. И када све буде готово, Силвијин отац с поносом отвара „Микијев забавник“ и каже: „Моја кћерка је то радила“.

Сканди асоцијација

У свакој од укрштеница налази се по један посебно означен појам. Сва четири заједно треба да вас наведу на коначно решење - појам са слике (означен бројевима од 1 до 16).

АУТОР-РИСТА	★	ИЗГОВОР	ГЛУМАЦ АЛАН	НАЈВЕЋИ КОНТИНЕНТ	ПИСАР	ОМОТАТИ
ВЕЛИКИ ГРАД У ИТАЛИЈИ	М	И	Л	А	М	О
ПРОВОКАЦИЈА	Л	З	А	З	О	В
ПРУЖАТИ	Н	И	Д	И	Т	И
СМУЧАР СТЕП-МАРК	И	С	НАШ АВИА-ПРЕ-ВОЗНИК ШИЈА	Ј	А	Т
ПРЕД-МЕТИ	С	Т	В	А	Р	И
ФЕНИКИ ГРАД	Т	И	Р			
АЛБАН ТЕЛЕВ. АГЕНЦИЈА	А	Т	А			
МОЧВАРА	Р	И	Т			

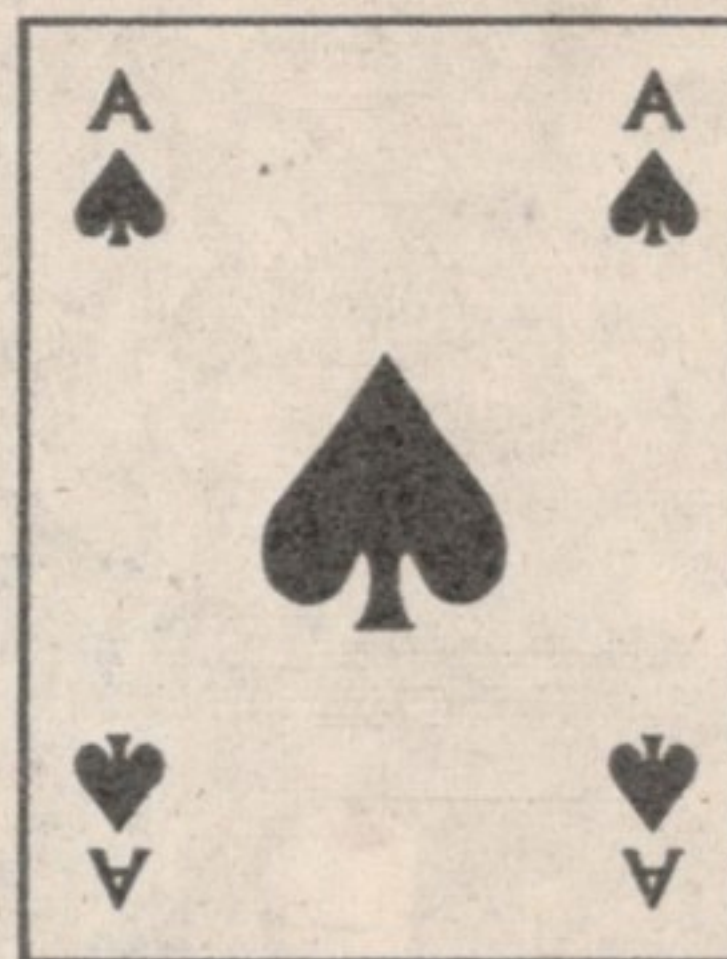
СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА	ЗАМАЛО	БАРКА	СУЛТАНОВА НАРЕЋЕЊА	ТАНТАЛ	ГЛУМИЦА БЕГОВИЋ	ЊИКАТИ СЕ
★	У	Е	И	Т	Е	И
ТРОПСКА ЧАПЉА	М	А	Р	А	Б	И
УЗВИК НЕСТРПЉЕЊА	А	М	А	ВЕЗНИК ИЛИ ШЕПТАВ	С	
ФИОКА	Л	А	Д	И	С	А
ЗВЕР ИЗ ПОРОДИЦЕ МАЧАКА	О	С	Е	Л	И	Т
ИНДУСТ. ТЕПЛИКА ИВАЊИЦА (опр.)				И	Т	И
ДЕО ВАГЕ				Т	А	С
ВРСТА ВРЕЋЕ (мн.)				И	В	Е

СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА	ЛЕГЕНДА	НАПРАВА ЗА ЕМАНАЦИЈУ	★
МЕКАН		Е	▼
ПЕВАЧИЦА СУМАК	И	М	
ФИЛОЗОФ ТАЛЕС		А	
ДЕО ДОЊЕГ ВЕША	ПОСЛА-СТИЦА ОД ШЕТЕРА И ОРАХА	М	Д
ЦИЉАТИ	Б	А	И
ПРОШИРЕЊЕ ЖЕЛЕЗНЕ ДОЊИЦЕ	Е	Т	М
СЛЕПО НА ЈЕДНО ОКО	Б	О	Р
ЕРБИЈУМ	Е	Р	В

СКАНДИ АСОЦИЈАЦИЈА	★	КОРАЛНА ОСТРВА	СТ. ЗЕМЉ. МЕРА КОЈИ СЕ МОЖЕ КАЛАТИ
ХОКЕЈ ПЛОЧИЦА	Р	А	К
ОБЛИК ШТАМП. СЛОВА	И	Т	А
ФАБРИКА СОЛИ	Б	О	Л
ПРИПАДНИК АЗИЈСКЕ СЕКТЕ	А	З	И
ЦИВИЛНЕ ОСОБЕ	С	И	В
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА ЦРТАЊЕ ТУШЕМ			В
			И
			Л

Ребус

ПОМИЦАЉКА

Имена помакните лево или десно, тако да у три узастопна ступца добијете женско, мушко, па опет женско име.

ДРИНКА
ТАРАС
ТАДИЈА
ЈАГОДА
СЛАВО
БЕРНАРДА
СТАНА

КАСКАДА

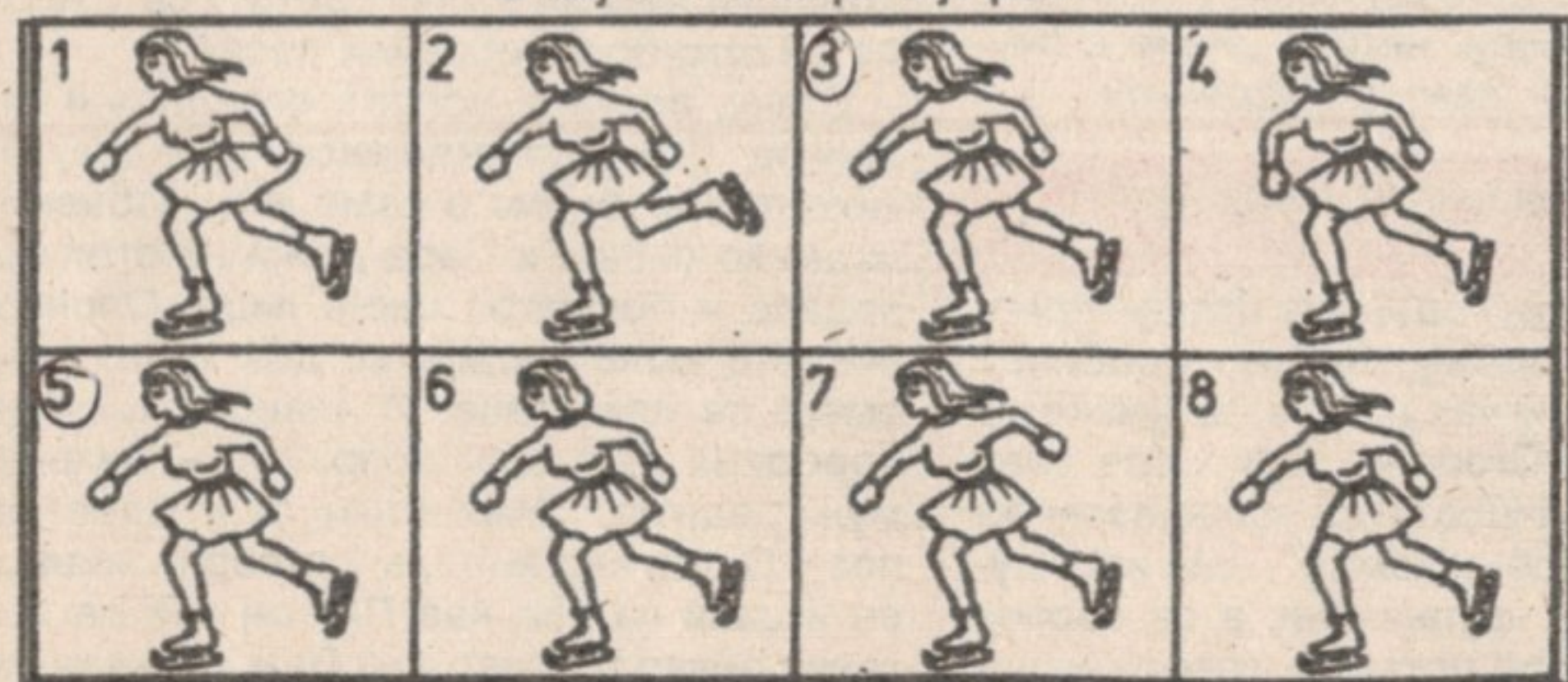

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

1. Име старије глумице Нилсен; 2. Певач са слике; 3. Старање око коња; 4. Анализирање; 5. Врста синтетичке тканине; 6. Градић у Истри; 7. Летопис, годишњак.

КЛИЗАЧИЦЕ

Само су две од ових клизачица потпуно исте. О којим сличницама је реч?

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

Индуриект

... може спојити метал.
(4, 3)

ПРОШИРЕНИ АНАГРАМ

АНА ВУКОЈЕ, ГРЧКА
Шта је она?

Чаура

И у филму и на сцени
НЕ ВАРАСЕ
ко је цени.

ЕВА РАС

АНАГРАМ

БИЋУ ЈЕДАН ВАШ...
тренер у Грчкој.

СЛОВНИ РЕБУС

УН УК

КРИПТОГРАМ

КАТМАНДУ
АБИЦАН
БУКУРЕШТ
КАРАКАС
КАИРО
БЕРН
БОГОТА
ТИРАНА

Слагалка

У лик упишите водоравно животиње са пописа, тако да у дијагоналним пољима добијете још једног представника фауне.

ГОРИЛА, ГРМУША,
КЕНГУР, ЛИСИЦА,
МАЈМУН, ПИРАНА

ИЗДАВАЈАЛКА

ПОСВЕ
ЋЕТАЉ
КОНАК
ПОРОД
ПОЗОР
ЗЛАТО
ХИТИН

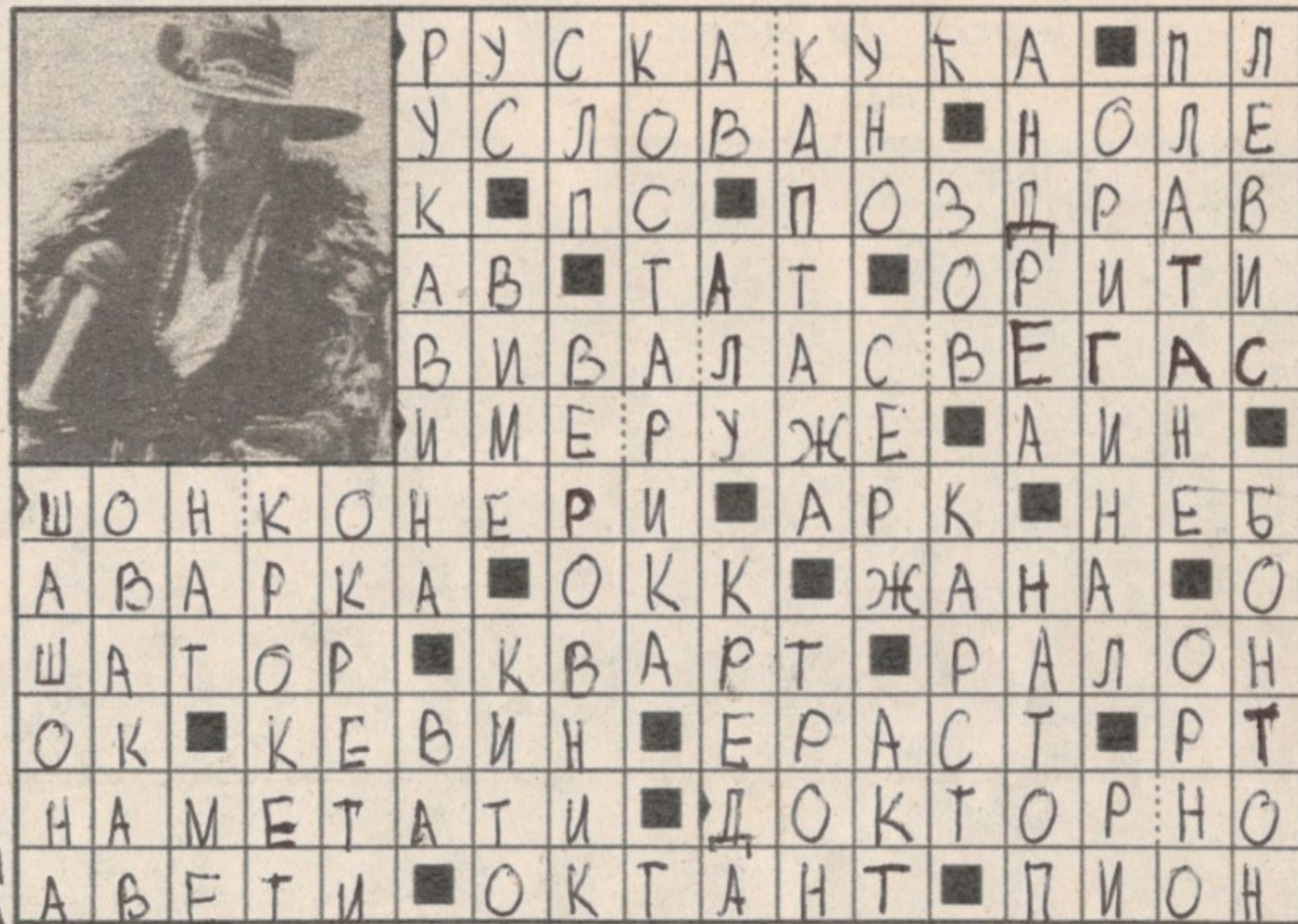
Из сваке речи издавајте по три узастопна слова, тако да добијете назив дела Лазе Лазаревића.

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У смеру беле стрелице упишите име и презиме глумца са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа. У смеру црних стрелица добићете називе три филма глумца са слике.

ВОДОРАВНО: АВ, АВАРКА, АВЕТИ, АИН, АРК, ВИВА ЛАС ВЕГАС, ЕРАСТ, ЖАНА, КВАРТ, КЕВИН, НАМЕТАТИ, НЕБ, НОЛЕ, ОК, ОКК, ОКТАНТ, ОРИТИ, ПИОН, ПЛ, ПОЗДРАВ, ПС, РАЛОН, РТ, ТАТ, УСЛОВАН, ШАТОР.

УСПРАВНО: АВ, АКТ, АЛУ, АНДРЕА, БОНТОН, ВА, ВЕРОВНИК, ВИМЕ, ЗОВ, КАПТАЖА, КАРСТ, КИТО, КОСТАРИКА, КРЕДА, КРОКЕТ, ЛЕВИС, МЕ, НАТ, НАТОП, ОВАКАВ, ОКРЕТИ, ОРИГИНАЛ, ОРНО, ПЛАТАНЕ, РИ, РУКАВИНА, СЕРЖ, СЛП, ТРОН, УНО, УС, ШАШОНА.

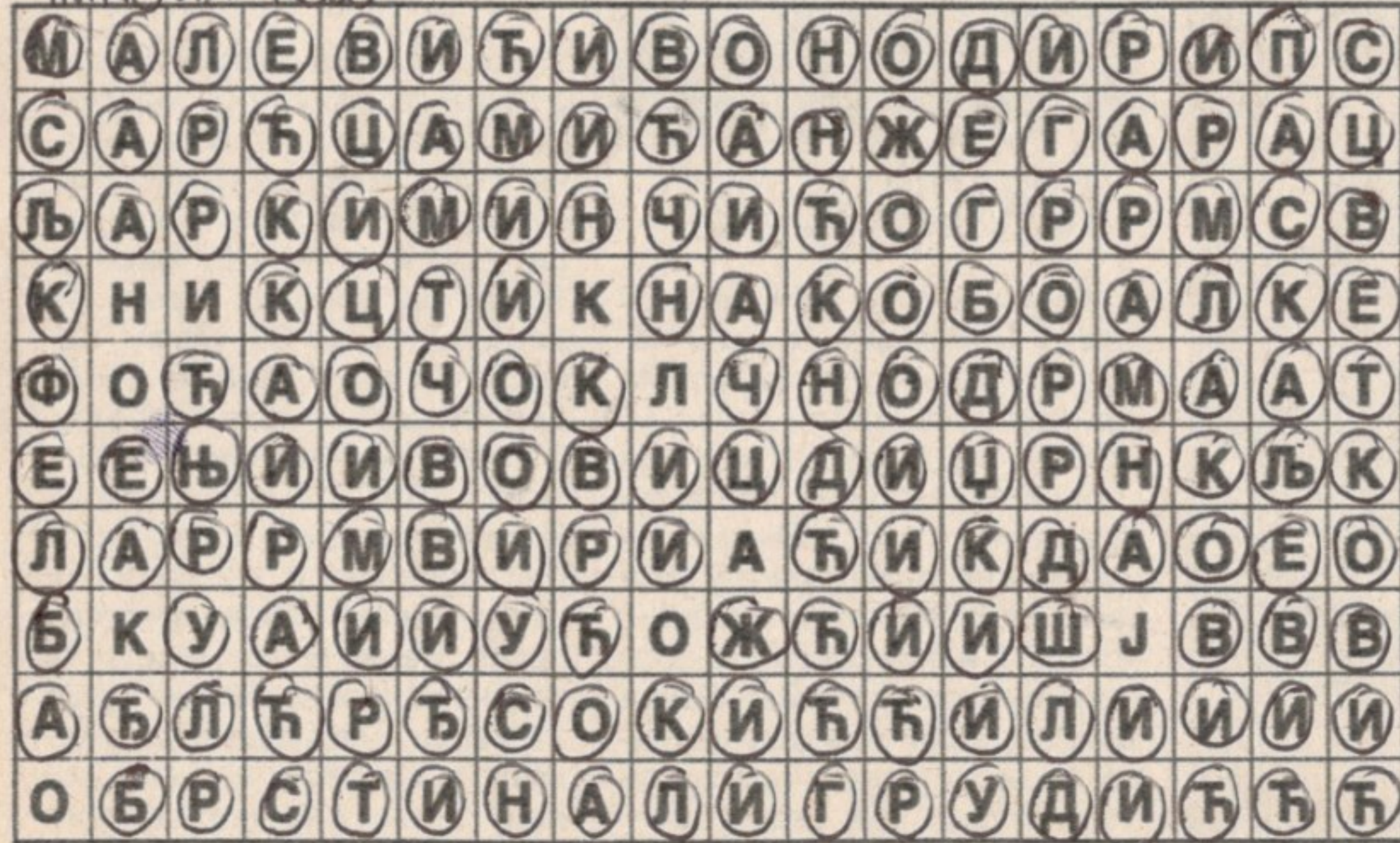
ОСМОСМЕРКА

У лику осмосмерке пронађите презимена 35 наших глумаца. Неискоришћена слова, читана редом, дају коначно решење - име и презиме глумца са слике.

АЛИГРУДИЋ, АТИМАЋ, БАЊАЦ, БЛАМ, ВРЕТИНА, ГОНЦИЋ, ДОБРА, ДРАВИЋ, БУРИЧИН, БУРИЧКО, ЖЕГАРАЦ, ЖИВОТИЋ, ЕРАК, ИЛИЋ, КАНДИЋ, КРАЉ, ЛАКОВИЋ, МАЛЕВИЋ, ПАРКОВИЋ, МИНЧИЋ, МРКИЋ, НАЧИЋ, НИКШИЋ, НИНКОВИЋ, ПАСКАЉЕВИЋ, РАС, РОДИЋ, САМАРЦИЋ, СИМИЋ, СОКИЋ, СПИРИДОНОВИЋ, ФЕЈБА, ФЕРАРИ, ЦВЕТКОВИЋ, ЏОКИЋ.

НИКОЛА КОЈО

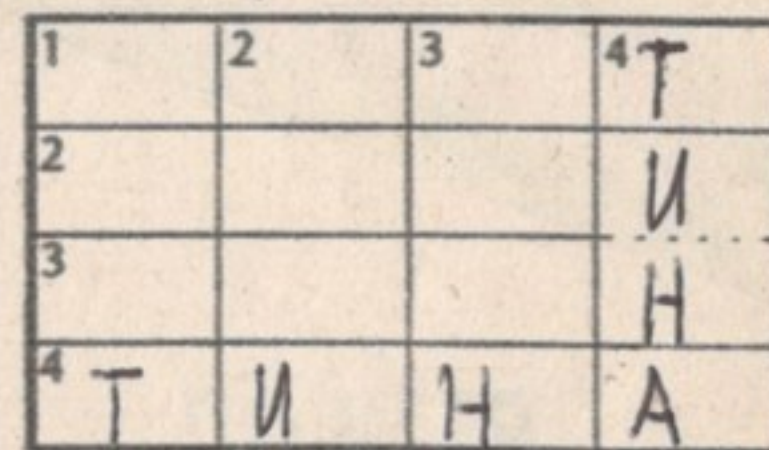

СЛОГОВНИ КВАДРАТ

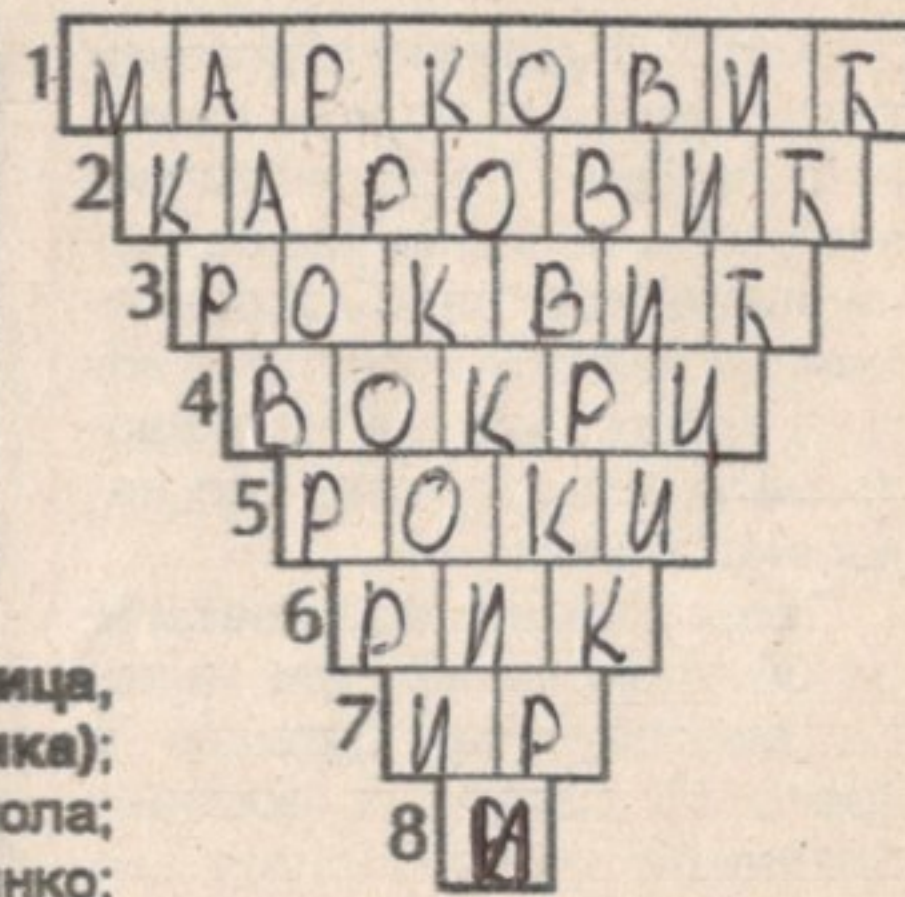

ВОДОРАВНО И
УСПРАВНО:

1. Уоквирити, ставити у рам; 2. Растопина; 3. Хиљадити део метра; 4. Певачица са слике.

КЛИН

1. Наша глумица, Оливера (слика); 2. Певач Никола; 3. Певач Маринко; 4. Бивши фудбалер "Партизана", Фадил; 5. Филм С. Сталонеа; 6. Рика животиња; 7. Симбол иридијума; 8. Везник.

**КАКО
ПЛИВАЈУ
СЛОНОВИ?**

ЦАМБОВ ПУТ КРОЗ

Ово огромно створење које граби кроз водене дубине није никакво морско чудовиште већ један од многобројних слонова који журе на нови посао

Тешким стопалима дресирани слон сигурно гази по морском дну

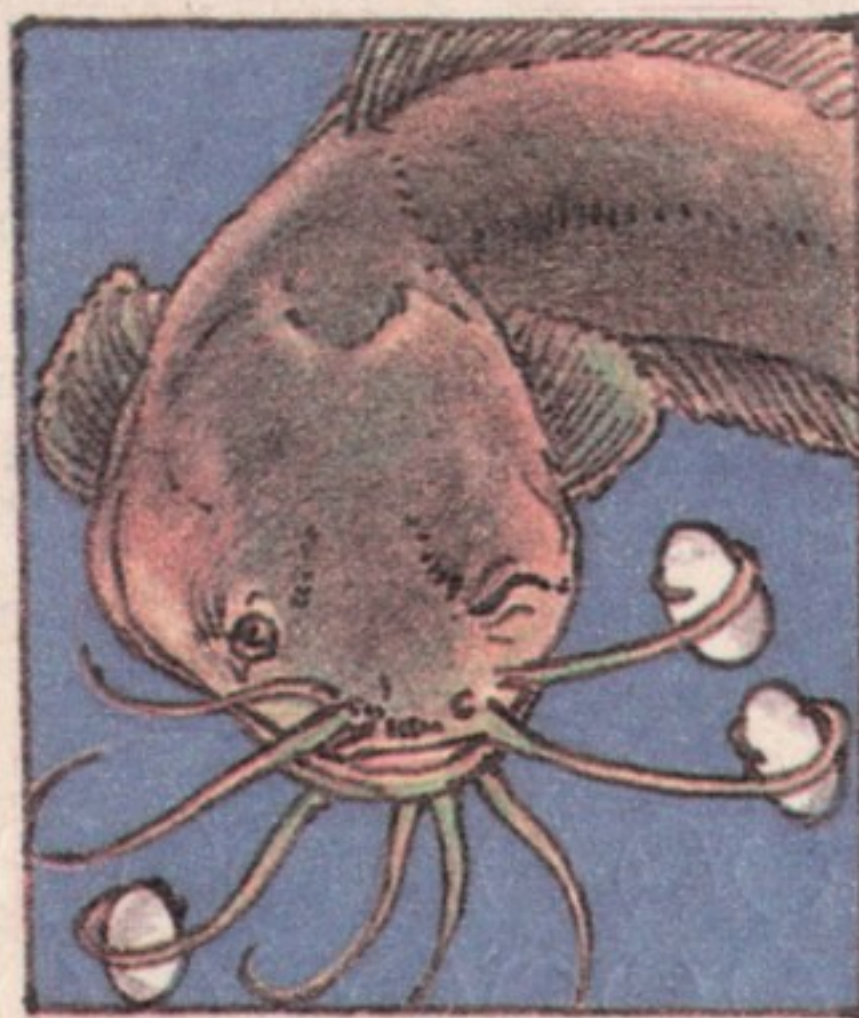
"Забавников" 300

ВЕЋИ ОД ДИНОСАУРУСА

Често се дивимо огромним диносаурусима који су настанивали Земљу у далеком мезозооку, али нисмо увек свесни чињенице да смо савременици највеће животиње која је икада живела на нашој планети: плавог кита. Ево неколико доказа.

Овај огромни сисар већи је од 30 слонова или три највећа диносауруса. Дугачак је преко 30 метара, а достиже тежину од преко 150 тона, као рецимо 2000 људи. Његово срце тешко је 550 килограма, јетра 1 тону, језик 350 килограма. На рођењу китово младунче дугачко је 7 до 8 метара,

а тешко до три тоне. Оно пије 490 литара млека дневно, а мајка га доји 6 до 7 месеци. Захваљујући доброј исхрани дневно добија у тежини по 100 килограма, па кад напуни годину дана тежак је око 26 тона. Од свих животиња мали плави кит најбрже расте и напредује.

КУКАВИЧЈЕ ЈАЈЕ

Афрички сом који живи у језеру Тангањика на неки начин опонаша кукавицу – своја јаја подмеће другој риби. То је риба из рода Cichlida која своје младе гаји на доста чудан начин, у сопственим устима. И када тата цихлид у уста узме своја јаја, он, не знајући, прихвата и она која му је подметнула женка сома. Њена јаја сазревају пре јаја цихлида, па мали уљези, чим се излегу, поједу јаја свог поочи-

ма. Пошто су се отарасили своје полубраће или полусестара, сада могу да уживају и сладе се храном коју им обезбеђује „родитељ“. А ако до ње сами дођу, не морају ни са ким да је деле.

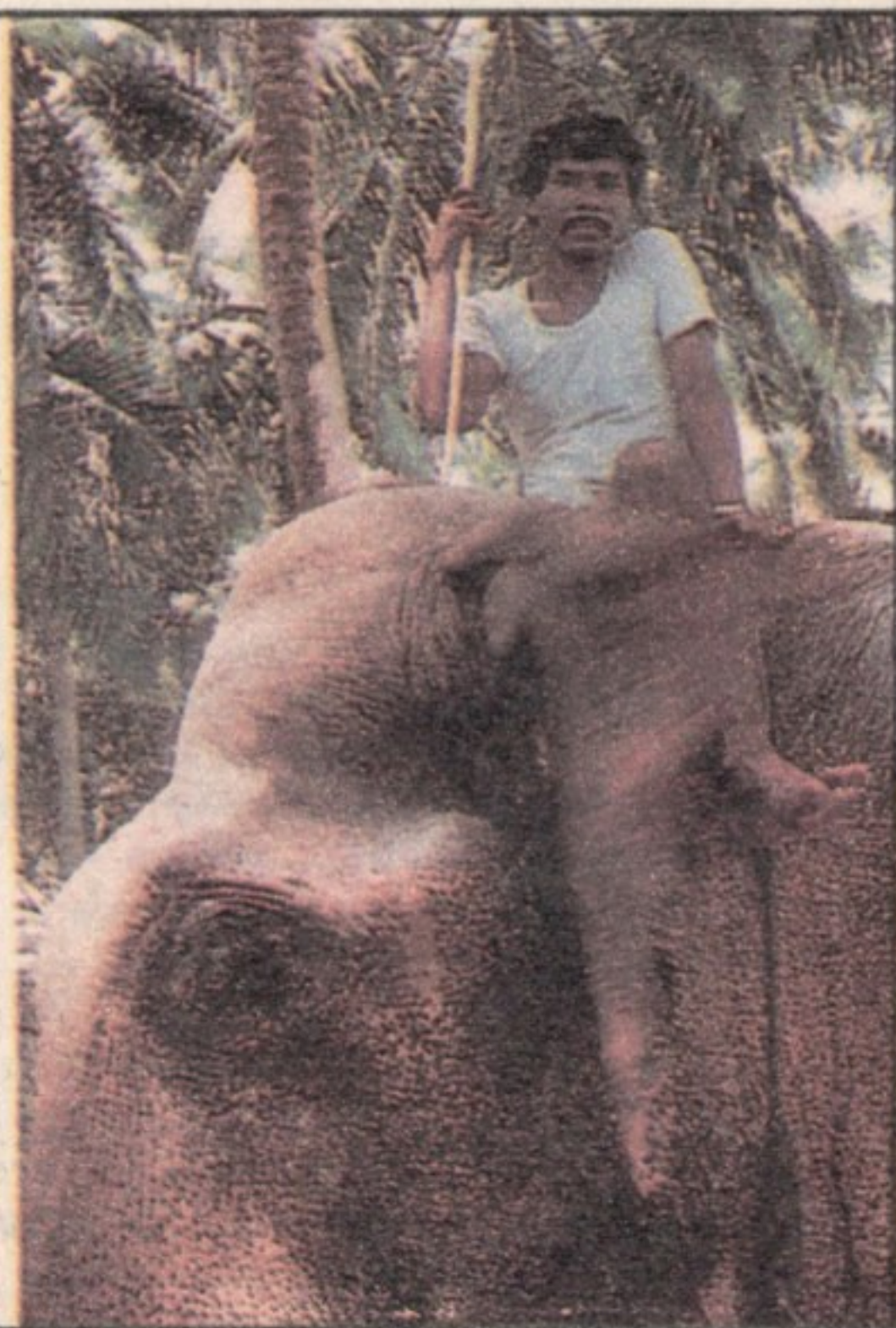
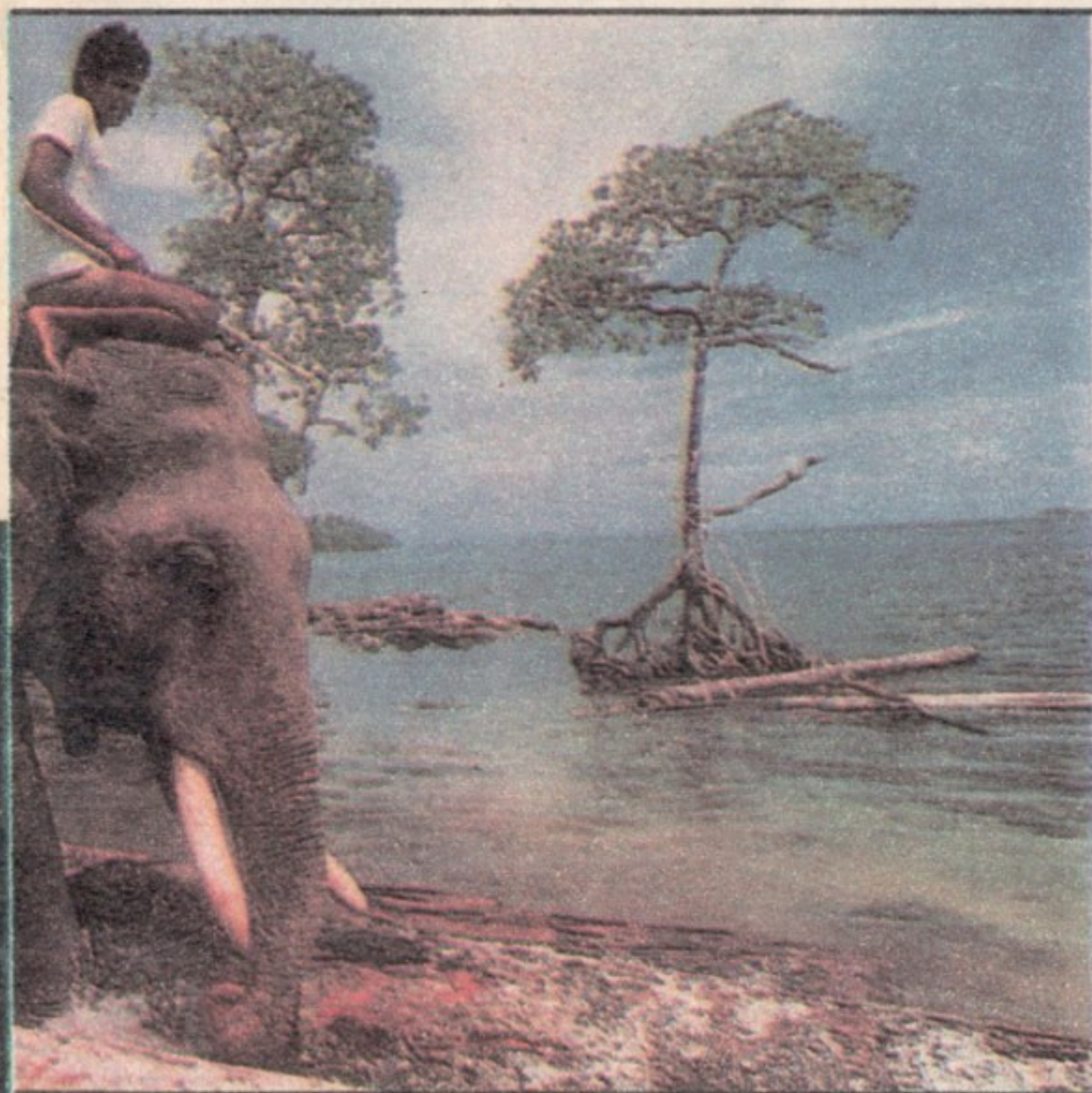
КАД ЋЕ СТИЋИ МЛАДУНЦИ?

Колико дуго женке сисара у свом стомаку носе младунце? У мајчиној утроби најмање остају мали амерички опосуми – дванаест дана, а највише слонови – 22 месеца. Трудноћа мишице траје 18 дана, а зечице 30. Мачка донесе на свет мачиће после девет недеља, коза после четири или пет месеци, а тако и овца. Што се човеколиких мајмуна тиче, младунци угледају свет као и људи, после девет месеци. Крава се отели после девет и по месеци, а трудноћа женке бизона траје 11 месеци, као и делфина. Камिला носи своје потомке годину дана. Све њих далеко

МОРСКЕ ДУБИНЕ

На егзотичним Андаманским острвима у Бенгалском заливу слонов су цењенији од људи, кажу Индијанци. Наравно, само као радна снага. Из густог прашумског растиња слонов извлаче велике, тешке трупце оборених стабала и сурлама их доносе до обале где се утоварају у бродове. Радни дан слонova почиње у зору, а завршава се у три по подне. Недељом су ослобођени свих обавеза. Када напуне 60 година, одлазе у пензију. У просеку, око 85 одсто ових слонova пензију доживи. Али, ретко који и ужива у

старости. Остатак живота најчешће проведу радећи „на црно“ за своје гониче који их на неком од суседних острва искоришћавају. На ново радно место не превозе их бродовима или скелама, већ животиње терају у море. Пут од пет километара, колико отприлике износи растојање од једног до другог острва, дресиране животиње препливају за сат времена. Гоничи се са својим слоновима не задржавају дуго у једном месту. Бежећи пред законом, непрекидно круже по острвима Бенгалског залива. С. Д.

На Андаманским острвима у Бенгалском заливу слонов на обалу довлаче оборена стабла. Можда ће већ сутра на неком од суседних острва радити „на црно“ за свог гонича

Слонови су брзи и истрајни пливачи

надмашује женка носорога која добија младунче након 17 или 18 месеци, а апсолутни рекордер је, дакле, слоница чија трудноћа траје 21 или 22 месеца.

ЗЛОГЛАСНИ СОМ

Купачи неких јужноамеричких река добро знају да треба да се чувају једне врсте малог сома. То је такозвани злогласни кандирu – једини кичмењак паразит који напада човека. Ова риба дугачка

шест центиметара улази у урогениталне отворе купача, нарочито ако у води почну да мокре. Зашто их мокраћа привлачи, још није установљено. Постоје многе забелешке у којима се описује неиздрживи бол када кандирu почне да пролази кроз мокраћну цев и накомстрешу своје бодље. У таквим случајевима хируршки захват најчешће је једини спас.

АУТОСТОПЕРИ

Неке лажне шкорпије из централне Америке су, може се рећи, прави аутостопери. Додуше, не питају возача за дозволу, него се сами убаце, као слепи путници. Ови бескичмењаци живе на старим изумрлим стаблима и не могу да се премештају с једног на друго јер немају крила. Мале животиње, које су углавном величине око три милиметра (највећа је дугачка 6 mm, пронашле су начин како да се послуже туђим крилима – закаче се за стомак тврдокрилаца званог арлекин. Док овај

инсект лети у потрази за стаблом на које ће положити јаја, на његовом стомаку лажне шкорпије мужјаци воде љуту борбу око женки и за што боље место током путовања. Побеђују, наравно, већи и

снажнији. А када се најзад арлекин спусти на неко труло дрво, то исто учине и женке лажних шкорпија док надмоћни и охоли мужјаци пре напуштања „возила“ без милости гурну на земљу своје слабије супарнике. Међутим,

они се не предају и настављају живот на тлу где се размножавају.

ИЗ ИНАТА

Познато је да су гнезда оса прави небодери у малом, али постоји и једна птица која се такмичи са њима у тој вештини. То је америчка грмуша, заиста врстан архитекта. Најчуднији од свега је разлог због кога ова птица прави своје вишеспратно гнездо. Чини се, из ината птици уљезу – црној америчкој говедарици, која, као кукавица или сом из језера Тангањика, другима подмеће своја јаја. Међутим, чим га грмуша примети, одмах изнад првобитног сагради још једно гнездо. Говедарица се не предаје, и у то друго гнездо положи јаје. Грмуша онда поврх овог другог направи треће гнездо и тако редом, такмичећи се са говедарицом у издржљивости. Најзад никне права правцата вишеспратница. Победник је упорнија птица.

ВЕМ

Илустровао Драгана Јовчић

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао Љубомир Милојевић – Љубац

Тукан није ћурка

Код нас се често за некога каже „тукану један“ кад нешто погрешно или изрекне неку глупост. Да ли је то нека врста ћурке?

ДРАГАН СВИЧЕВИЋ
Ћурпија

У неким нашим крајевима за ћурку се користи и назив тука. Ономе ко изјави неку глупост често кажу „туко једна“. Могуће је да се негде каже и тукан, али тукан је јужноамеричка птица великог дебелог кљуна која живи у шумама Јужне Америке и изгледа заиста необично.

Тукан има кљун најчуднији у птичјем роду, већи од његове главе, понекад дужи и од једне трећине целог тукана. Како ова птица одржава равнотежу? Наизглед тежак кљун, у ствари је сасвим лак јер су његове спољне стране танке као папир, али веома чврсте. Ова птица припитомљава се веома лако и воли да живи уз човека не бирајући храну.

Шта су заставе?

Зашто су људи почели да носе заставе и шта оне, у ствари означавају?

НИНА ДИМИЋ
Бор

Прве заставе од тканине употребљавали су Индијци и Кинези (негде око 1100. године пре нове ере), док су у Египту у то време војници носили мотке са металном фигуром неке птице или, ређе, животиње. Тако је у почетку било и у старом Риму, да би касније и овде почеле да се користе заставе од платна.

Застава је знак распознавања, симбол припадности некоме, нечему или некој земљи. Ношење заставе као симбола достигло је врхунац у средњем веку, у време крсташких ратова, и то је било време када су многе племићке породице имале заставе са посебним обележјима – обично лавовима, орловима, јастребовима, као и извезене сопствене замкове.

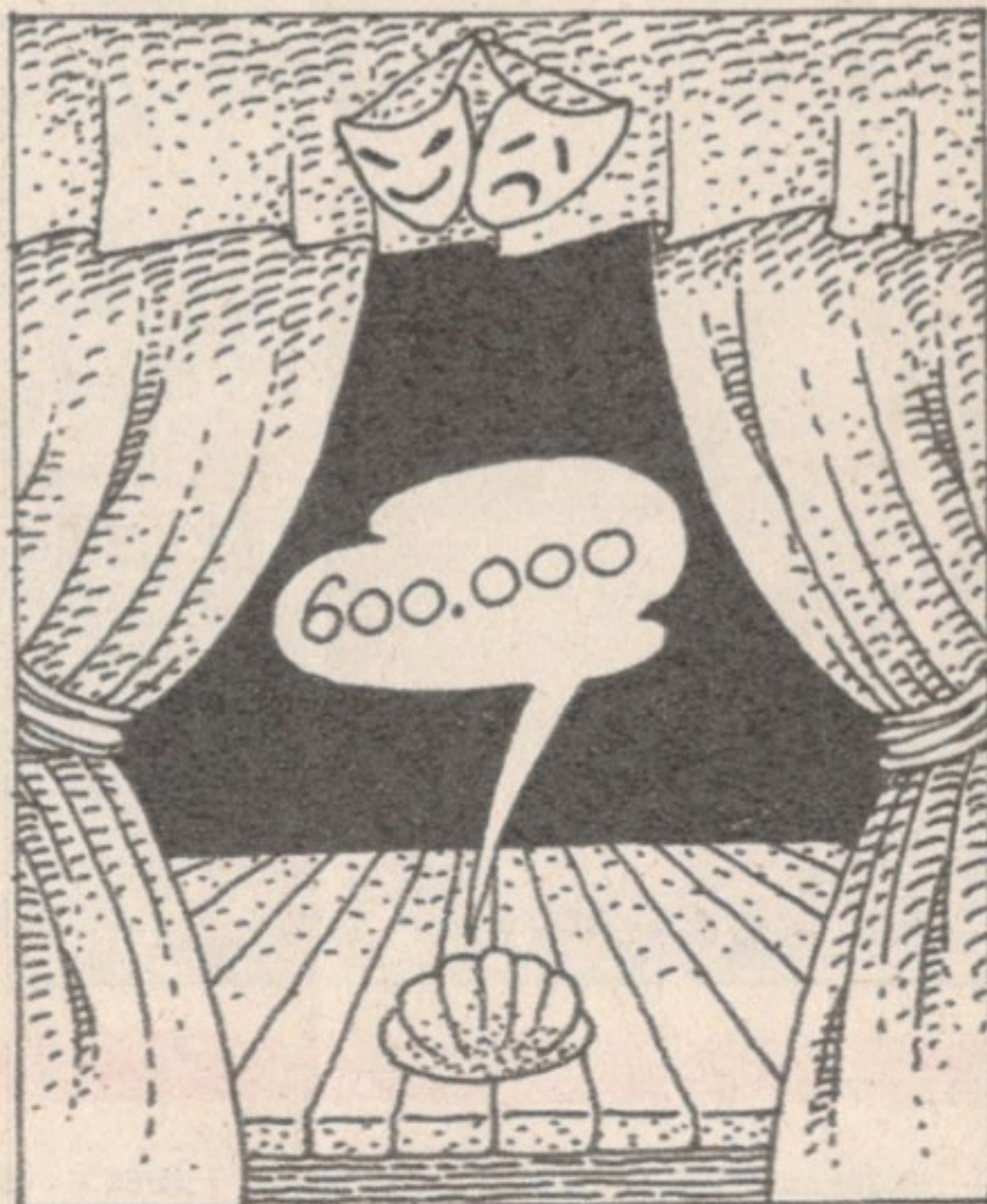
Позориште од 600 хиљада гроша

Знам да је Народно позориште у Београду пре неколико година обновљено готово из темеља, што је сигурно много коштало, али мене занима колико је коштала његова изградња.

ЗАГОРКА КЛИСИЋ
Нови Београд

Камен темељац за Народно позориште у Београду положен је 18. августа 1868. године, а пројекат је урадио архитекта Александар Бугарски. Познато је да је он, у ствари, прерадио већ постојећи пројекат италијанског архитекта Касана.

Постоји тачан податак колико је позориште коштало када је завршено. Са унутрашњом опремом, трошкови су износили 600 хиљада гроша, што је за ондашњу Кнежевину Србију био огроман издатак, па је било опаски у јавности београдској да ли су баш морали да се „бацају толики гроши“.

ОДСВИРАЋЕ

НАЈЛЕПШУ

ПЕСМУ

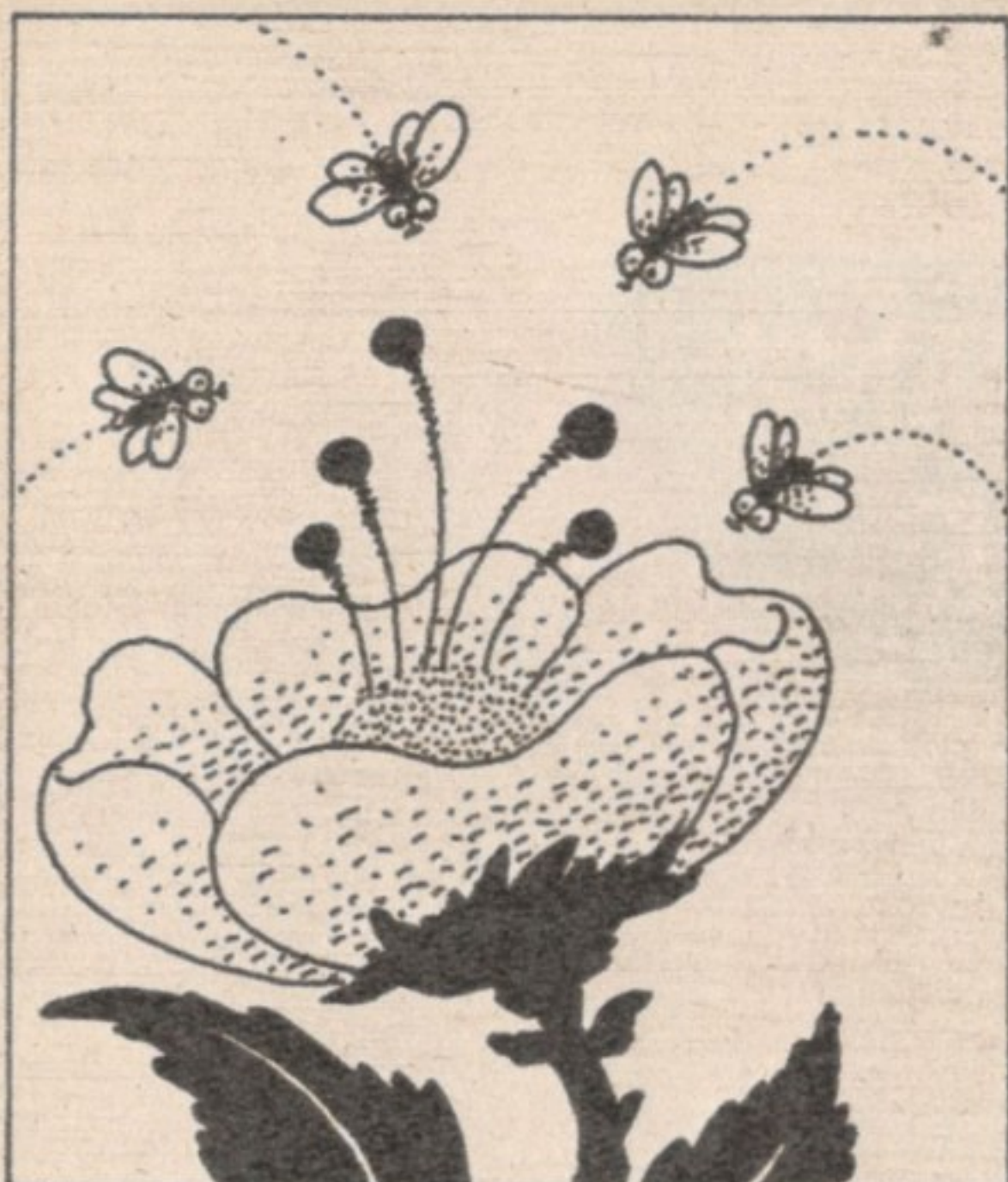
МИРУ

Наш читалац и учесник акције „Пишите америчком председнику“ Тијана Ивановић, ученица Основне школе „Др Јован Цвијић“ из Смедерева добила је од редакције „Забавника“ посебну награду коју је сама пожелела – флауту.

Тијана је једна од ретких учесника ове „Забавникове“ акције којој је амерички председник Бил Клинтон лично одговорио, а пошто жели да јој музика буде животни позив, Редакција се нада да ће, уз ову вредну флауту, ту жељу и остварити.

Снимио: М. Смиљанић

Ох како лепо – смрдише!

Да ли постоји неки цвет који не мирише него смрди?

ЛИНА

Димитровград

Такав цвет заиста постоји и припада породици љиљана, такозвани, смрдљиви љиљан који „мирише“ на покварено-месо. Ово није случајно, напротив, он тако привлачи муве које овако дивном „мирису“ не могу да одоле, слећу на њега и опрашују га. А то је овај смрдљиви љиљан управо и твео. Као што видиш, у природи ни оно што изгледа случајно није тако.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Сканди асоцијација: Доситеј Обрадовић – Милано, изазов, нудити, Ис, ЈАТ, ставри, Тир, АТА, рит – учитељ, марабу, Ана, љ, ладица, оцелот, ИТИ, тас, иве – мек, има, Тал, нугат, гађати, атером, ћораво, Ер, вир – Опс, Ули, рал, пак, ви, италики, солана, Алавит, цивили; Ребус: аспик („ас пик“); Помицаљка: Драгана, Радован, Исидора; Каскада: Аста, Стинг, тимари, анализа, грипон, Изола, анал; Чаура: Ева Рас; Клизачице: 3, 5; Индирект: самовар (само вар); Проширени анаграм: Крагујевчанка; Анаграм: Душан Бајевић; Словни ребус: упоредник („У“ поред „Н“ и „К“); Криптограм: Норвешка (узима се прво слово државе чији је главни град наведен); Слагаљка: камила (кенгур, мајмун, грмуша, лисица, горила, пирана); Издвајаљка: „Све ће то народ позлатити“; Осмосмерка: Никола Којо; Мозаичка укрштеница: „Руска кућа“, пл, услован, Ноле, к, пс, поздрав, ав, тат, орити, „Вива Лас Вегас“, „Име руже“, аин, Шон Конери, АРК, НЕБ, Аварка, ОКК, Жана, о, шатор, кварт, ралон, ок, Кевин, Ераст, рт, наметати, „Доктор Но“, авети, октант, пион; Слововни квадрат: урамити, расталина, милиметар, Тина Тарнер; Клин: Марковић, Каровић, Роквић, Вокри, Роки, рик, Ир, и.

Енигматске стране припрема:
ЕД „Борђе Натошевић“ Сомбор,
Уређује: Славко Бован.

Тапете за вешање

Кад сам тражио од тате да моју собу облепи тапетама, одбио је уз образложење да су кречени зидови далеко здравији од „тих новотарија“ које тражим. Занима ме откад се тапете употребљавају и да ли су помодарство као што мој тата каже?

НИКША
Сурчин

Нека врста тапета први пут је употребљена крајем 15. века у Француској, али то су више била руком насликана уметничка дела која се нису лепила на зидове, већ су стављане као слике. Нешто касније ручно је сликана хартија у блоковима и лепљена на зидове. Убрзо је савладана техника сликања хартије ваљцима са одређеном шаром, а хартија (тапете) савијана, односно намотавана на калемове.

Кинези су много пре Европљана сликали и бојили нарочиту хартију коју су као слике вешали на зидове. То је личило на тапете, па се претпоставља да су путници који су одлазили у источне земље куповали ове кинеске хартије и доносили у Европу. И данас се на тапетама види утицај шара старих кинеских уметника.

Тачно је да је свеже окречен зид најздравија облога, али и тапете имају неких предности. Лакше их је заменити, а и избор шара је далеко већи, па није чудно што их млади више воле.

ЕКСКЛУЗИВНО
YED BARON Avio hobby shop
Тел. 011/176-6983, FAX. 011/459-557
МАКЕТЕ АВИОНА, БРОДОВА, ХЕЛИКОПТЕРА И ПРИБОР
НОВИ БЕОГРАД, ТРЖНИ ЦЕНТАР БЛОК 44, ПУРОУЦИНЕ
ПИРАМИДА 5, ГАНДАНОВА 148а ПОУЗЕЋЕМ

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
БРОЈ 2256

YU ISSN 0032-339X

Први број »Политикиног Забавника« изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор »ПОЛИТИКЕ«
Хапи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
»Штампарија Политика«

Председник комисије »ПОЛИТИКА«
др Живорад Миновић

Уредник сатрија
Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

Редакција
Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петканић и Радана Весовић

Секретаријат
Зорица Филиповић
Дописници »ПОЛИТИКЕ« из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Дарко Рибничар (Париз), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Радислав Бук (Атина)

Редакција »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«
Македонска 31, 11001 Београд,
Поштански факс 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција
3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фотодографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 11,70.– 3 месеца 35,10.– 6 месеци
70,20.– динара.

Претплата се врши на жиро рачун број
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. »ПОЛИТИКА« — ПРЕПЛАТА НА
ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕПЛАТНИЦИМА
ПРЕПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО – ПОЛУГОДИШЊА:
DEM 90.–, USD 40.–, или противвредност осталих валута. Претплата се врши преко фирме
»EINS PLUS ZWEI« GmbH, FRANKFURT/M.
DEUTSCHE BANK AG, Fr/M. (BLZ 50070010)
За DEM – KONTO – 092430800
За USD – KONTO – 05092430801

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.
Код уплате обавезно навести – »Сврха плаћања«
ПРЕПЛАТА НА »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК« – откуп дута.
Кошпију уплате обавезно послати на факс бр.
++ 381 11 3228 776 или на адресу:
Предузеће »ПОЛИТИКА«
11000 Београд, 29. новембра 24, Југославија

Годишњу претплату на лист не примамо.

I KAKO IZGLEDA TAJ DEČKO, TAJ GAME BOY ZBOG KOGA IMAS ČVORUGU?

Ma to uopšte nije dečko, nego... Izgleda kao onaj tetris za poneti, ali je u stvari mali kompjuter koji radi na baterije i može da se stavi i u džep. Ima na sebi ekran i komande i super muziku koja sve vreme svira. Ima

kasetice sa igricama koje se zovu kertridži i koje se stavljaju u njega. Igrao sam Miki Maus,

super igra, pa onda igru o džungli, znaš onu ima

i knjiga i crtani, pa super karate igru Mortal

Kombat. Onda sam promenio kertridž i

igrao sasvim druge igrice: Donky Kong, porodicu

Kremenko, pa Jurassic park,

sigurno si gledao

film, Super Mario Land za tu igru mora

da si čuo i ...

... i potpuno sam se zaneo. I onda se

odjednom ispred mene stvorila bandera i ostalo znaš.

Nego, kažem ti, taj GAME BOY je super stvar ...

BEOSOFT

421-355, 429-848

svakoqa dana od 8 do 21 h

РЕКЛИ СУ...

О СУЈЕТИ И САМОЉУБЉУ

Многи људи пропуштају малу срећу узалуд чекајући велику.

Перл Бак
америчка књижевница
(1892–1973)

Патња, заблуда и издржљивост чине живот животним.

Готфрид Келер
швајцарски песник
(1819–1890)

Где год да се окренемо и погледамо око себе, сусрећемо се са шансама и невољама.

Нелсон А. Рокфелер
амерички политичар
(1908–1979)

Брзина је врлина када хватате буву, али мана када пишете књигу.

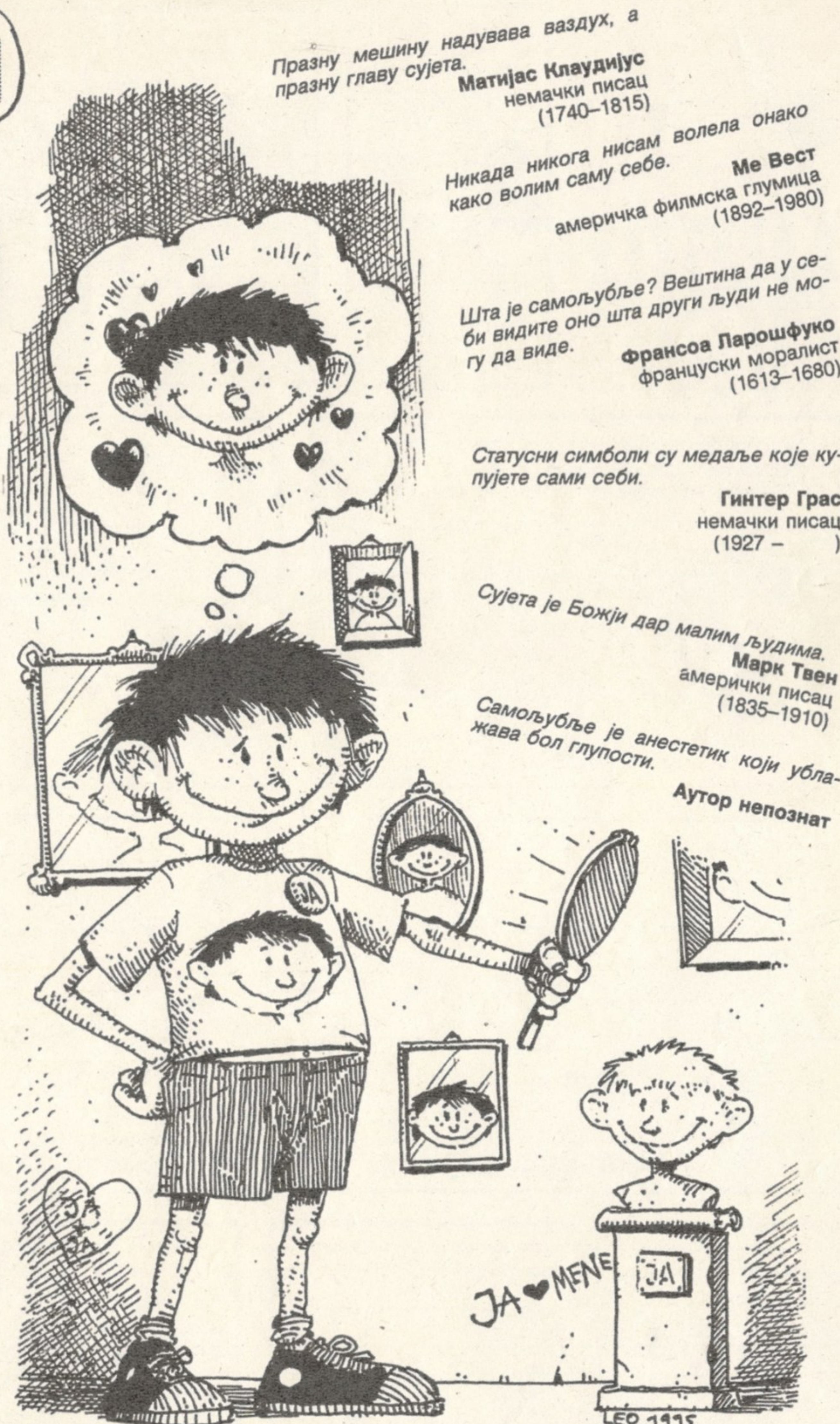
Михаил А. Шолохов
руски писац
(1905–1984)

Ништа није тако заразно као смех и добро расположење.

Чарлс Дикенс
енглески писац
(1812–1870)

Док упознајемо једно друго, схватимо колико се мало знамо.

Кристијан Моргенштерн
немачки писац
(1871–1914)

Празну мешину надувава ваздух, а празну главу сујета.

Матијас Клаудијус
немачки писац
(1740–1815)

Никада никога нисам волела онако како волим саму себе.

Ме Вест
америчка филмска глумица
(1892–1980)

Шта је самољубље? Вештина да у себи видите оно шта други људи не могу да виде.

Франсоа Ларошфуко
француски моралист
(1613–1680)

Статусни симболи су медаље које купујете сами себи.

Гинтер Грас
немачки писац
(1927 –)

Сујета је Божји дар малим људима.

Марк Твен
амерички писац
(1835–1910)

Самољубље је анестетик који ублажава бол глупости.

Аутор непознат

